

Projekt

z dnia 12 maja 2025 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIASTA KOBYLKA**

z dnia 2025 r.

**w sprawie przyjęcia "Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych
dla Miasta Kobyłka na lata 2025-2030"**

Na podstawie art. 6 ust. 1, art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.), art. 17 ust. 2 pkt 4 i art. 21 pkt 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 z późn. zm.), art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centra usług społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1818) oraz uchwały nr 135 Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2022 r. w sprawie przyjęcia polityki publicznej pod nazwą Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) (M.P.2022 poz. 767) uchwala się, co następuje:

§ 1. 1. Przyjmuje się „Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych dla Miasta Kobyłka na lata 2025-2030”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Kobyłka.

§ 3. Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego i wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Przewodnicząca Rady Miasta
Kobyłka

Sylwia Jaźwińska

**LOKALNY PLAN DEINSTYTUCJONALIZACJI
I ROZWOJU USŁUG SPOŁECZNYCH
DLA MIASTA KOBYŁKA NA LATA 2025-2030**

LPDI

Wprowadzenie

1. Dokumenty strategiczne samorządu i akty prawa miejscowego w zakresie realizowania usług społecznych.
2. Wnioski z diagnozy – co wyróżnia Kobyłkę?
3. Potrzeby w zakresie wsparcia dziecka i rodziny, w tym dziecka z niepełnosprawnością.
4. Potrzeby w obszarze wsparcia osób starszych w Kobyłce.
5. Potrzeby w zakresie wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi w Kobyłce.
6. Potrzeby w obszarze wsparcia osób z niepełnosprawnościami w Kobyłce.
7. Potrzeby w zakresie wsparcia osób w kryzysie bezdomności i zagrożone bezdomnością.
8. Potrzeby dotyczące wsparcia osób młodych.
9. Źródła finansowania wdrożenia i realizacji Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych dla Miasta Kobyłka na lata 2025-2030.
10. Rola podmiotów we wdrażaniu Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych dla Miasta Kobyłka na lata 2025-2030. Potencjał lokalnych podmiotów w świadczeniu usług społecznych.
11. Sposób monitorowania i oceny wskaźników realizacji Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych dla Miasta Kobyłka na lata 2025-2030.

WPROWADZENIE

Celem Lokalnych Planów Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych jest wyznaczenie kierunków rozwoju usług społecznych na szczeblu lokalnym w obszarze koniecznych interwencji i podejmowanych działań o charakterze profilaktyczno-prewencyjnym, a także wskazanie zakresu niezaspokojonych potrzeb społecznych i w związku z tym adekwatne zaplanowanie procesu rozwoju tych usług.

Mowa tutaj o procesie deinstytucjonalizacji, a to ważny obecnie kierunek rozwoju i zmian w polityce społecznej. Został on zdefiniowany w dokumencie pn. Strategia Rozwoju Usług Społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.), przyjętym w dniu 15 czerwca 2022 roku przez Radę Ministrów. W jego świetle deinstytucjonalizacja polega na „rozwoju usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej oraz na wypracowaniu i wdrożeniu rozwiązań, które umożliwią niezależne życie osobom starszym, osobom z niepełnosprawnościami, osobom w kryzysie psychicznym i innym osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, a dzieciom życie pod opieką rodzinną lub pod opieką zbliżoną do rodzinnej”.

Pod pojęciem usługi społeczne rozumiemy: **wspólne działania o charakterze niematerialnym dedykowane osobom, rodzinom i społeczności lokalnej**. Bazują one na potencjale, wiedzy, doświadczeniu i zasobach środowiska lokalnego. Ich celem jest podnoszenie jakości życia mieszkańców poprzez zaspokajanie ich aktualnych potrzeb. Definicja usług opiera się na art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych.

Warto tu wskazać, że niezależne życie rozumiane jest nie jako samowystarczalność czy zdolność do samodzielnego wykonywania czynności, ale jako możliwość dokonywania niezależnych wyborów i decyzji odnośnie miejsca zamieszkania czy sposobu organizacji codziennego życia.

Mówiąc o deinstytucjonalizacji, mamy na myśli proces przechodzenia od opieki o charakterze instytucjonalnym do opieki świadczonej w środowisku rodzinnym i społeczności lokalnej. Wdrażanie jej założeń będzie wiązało się z przyznaniem priorytetu usługom społecznym realizowanym w społeczności lokalnej przed usługami o charakterze stacjonarnym, rozwojem usług zindywidualizowanych, w tym profilaktycznych, wpływających na zmniejszenie konieczności obejmowania osób opieką instytucjonalną, rozwojem różnych form mieszkalnictwa, a także wykorzystaniem potencjału instytucjonalnej opieki długoterminowej na poczet nowych usług środowiskowych. Nie oznacza to likwidacji stacjonarnych form wsparcia i pomocy, ale przyznanie priorytetu usługom świadczonym w społeczności lokalnej.

W założeniach procesu deinstytucjonalizacji kluczowe jest zaangażowanie samorządów lokalnych w jego planowanie i wdrażanie. Wyraz tego zaangażowania stanowi „Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych dla Miasta Kobyłka na lata 2025 – 2030”. Powstał on w odpowiedzi na współczesne wyzwania w obszarze polityki społecznej, takich jak: konieczność wspierania rodziny, więzi rodzinnych, wsparcie dzieci i młodzieży, starzenie się społeczeństwa i inne zmiany demograficzne, a także wzrost liczby osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i osób z niepełnosprawnościami, zmiany na rynku

pracy, nowe formy wykluczenia społecznego, przeobrażenia w obrębie rodziny, a także ryzyka socjalne związane m.in. z pandemią i zagrożeniami ekologicznymi.

Dokument ten składa się z dwóch zasadniczych części tj. diagnostycznej (w oparciu o sporządzoną przez firmę zewnętrzną diagnozę) i wdrożeniowej. Pierwsza zawiera główne dane i informacje dotyczące sfery polityki społecznej. Wskazuje na główne dokumenty strategiczne i programowe. Druga część wskazuje na obszary interwencji i kluczowe działania, a także źródła finansowania, monitoring i ewaluację, odpowiedzialne instytucje i organizacje.

Niniejszy „Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych dla Miasta Kobyłka na lata 2025 – 2030” jest wynikiem prac Zespołu ds. opracowania i wdrożenia lokalnego planu deinstytucjonalizacji usług społecznych w społeczności lokalnej, ustalenia jego składu i regulaminu działania, powołanego Zarządzeniem Nr 150/2024 Burmistrza Miasta Kobyłka dnia 5 września 2024 r. Jest to organ o charakterze doradczym i inicjatywnym działający zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym (art. 7 ust. 1 pkt 19 ustawy o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.) oraz art. 5 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1491, z późn. zm.).

„Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych dla Miasta Kobyłka na lata 2025 – 2030” powstał głównie na podstawie diagnozy opracowanej przez specjalistów i ekspertów z Pracowni Rozwoju Przemysław Kozak. Diagnoza była prowadzona z udziałem podmiotów i osób zainteresowanych procesem rozwoju usług społecznych na terenie Miasta Kobyłka. Diagnoza została przeprowadzona w okresie od października do grudnia 2024 r. i dotyczyła potrzeb mieszkańców w zakresie usług społecznych oraz potencjału lokalnych instytucji i podmiotów do ich świadczenia. Diagnoza została przeprowadzona na potrzeby utworzenia Centrum Usług Społecznych (CUS), zgodnie z Ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych i opracowania dokumentu w formie planu, z którego wynika program usług społecznych. Usługi te obejmują wszystkie ważne obszary życia i funkcjonowania mieszkańców z 14 obszarów:

- 1) polityki prorodzinnej,
- 2) wspierania rodziny,
- 3) systemu pieczy zastępczej,
- 4) pomocy społecznej,
- 5) promocji i ochrony zdrowia,
- 6) wspierania osób z niepełnosprawnościami,
- 7) edukacji publicznej,
- 8) przeciwdziałania bezrobociu,
- 9) kultury,
- 10) kultury fizycznej i turystyki,
- 11) pobudzania aktywności obywatelskiej,
- 12) mieszkalnictwa,
- 13) ochrony środowiska,
- 14) reintegracji zawodowej i społecznej.

Za trwały rozwój usług społecznych odpowiada samorząd lokalny, a z usług społecznych mogą korzystać wszyscy mieszkańcy Miasta. Usługi te skierowane są bezpośrednio na wsparcie i działanie, a nie na świadczenia materialne (pomoc finansowa). Ważna zmiana i podejście do realizacji usług społecznych to możliwość częściowej odpłatności (lub całości) za usługi.

Podczas przygotowywania diagnozy, oprócz ankiet (z dorosłymi i młodzieżą), przeprowadzono szereg rozmów i wywiadów z przedstawicielami samorządu, lokalnych instytucji i organizacji, ale również liderami lokalnymi. Na tej podstawie oraz analizie 14 obszarów usług zgodnie z Ustawą o CUS wyodrębniono 6 kluczowych obszarów wymagających wsparcia:

- 1) usługi dla rodzin z dziećmi,
- 2) usługi dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym seniorów, osób z niepełnosprawnościami, przewlekle chorych,
- 3) usługi dla młodzieży,
- 4) usługi z zakresu kultury, kultury fizycznej i rekreacji,
- 5) usługi z zakresu aktywności obywatelskiej, przeciwdziałania bezrobociu, integracji społeczno-zawodowej,
- 6) usługi z zakresu ochrony środowiska.

Podczas opracowania Planu został położony szczególny nacisk na kierowanie usług do osób, które wymagają szczególnego wsparcia oraz mogą być narażone na wykluczenie społeczne i dyskryminację. Dotyczy to:

- 1) dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnościami,
- 2) osób z niepełnosprawnościami i osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
- 3) osób w kryzysie psychicznym,
- 4) osób starszych,
- 5) osób w kryzysie bezdomności.

Korzyści jakie dla Miasta Kobylka wynikają z opracowania niniejszego planu, to:

- 1) zbudowanie skutecznego i trwałego systemu świadczenia usług społecznych dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
- 2) włączenie społeczne osób z niepełnosprawnościami dające możliwość życia w społeczności lokalnej niezależnie od stopnia niepełnosprawności,
- 3) zwiększenie dostępu do zintegrowanych usług społecznych odpowiadających na potrzeby społeczności lokalnej,
- 4) zwiększenie udziału rodzin i rodzinnych form pieczy zastępczej w opiece i wychowaniu dzieci,
- 5) stworzenie skutecznego systemu usług społecznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- 6) stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla osób w kryzysie bezdomności oraz osób zagrożonych bezdomnością,
- 7) wyznaczenie priorytetów rozwojowych dla usług społecznych,
- 8) umożliwienie dostępu do środków regionalnych UE i centralnych UE,

- 9) umożliwienie dostępu do programów celowych Rządu RP.

1. Dokumenty strategiczne samorządu i akty prawa miejscowego w zakresie realizowania usług społecznych

Plan oparto na „Ogólnopolskich Wytycznych Tworzenia Lokalnych Planów Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych” rekomendowanych przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w Warszawie.

Analizie poddano następujące dokumenty strategiczne:

- 1) Strategię Rozwoju Miasta Kobyłka na lata 2023-2030,
- 2) Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2026,
- 3) Deklarację o Wspieraniu Rodzin i Wzajemnym Poszanowaniu,
- 4) Ocenę Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 r.,
- 5) Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Kobyłce za 2023 r.,
- 6) Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Kobyłka na lata 2022-2025,
- 7) Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na lata 2024-2029,
- 8) Gminny Program Wspierania Rodziny w Mieście Kobyłka na lata 2024-2026,
- 9) Program współpracy na 2024 rok z organizacjami pozarządowymi oraz z podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie Sprawozdanie z programu współpracy z organizacjami pozarządowymi za 2023 r.,
- 10) Sprawozdanie z oceny realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w rodzinie za 2023 r.,
- 11) Sprawozdanie z działalności MKRPA w Kobyłce za 2023 r.

Duże znaczenie w planowaniu usług społecznych posiada Strategia Rozwoju Usług Społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.). Wskazuje ona, że usługi społeczne, które dedykowane są wszystkim mieszkańcom, muszą być kierowane ze szczególnym naciskiem do osób narażonych na jakiegokolwiek przejawy wykluczenia społecznego czy dyskryminacji. Dotyczy to:

- 1) dzieci, w tym z niepełnosprawnościami,
- 2) osób z niepełnosprawnościami i osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
- 3) osób w kryzysie psychicznym,
- 4) osób starszych,
- 5) osób w kryzysie bezdomności,
- 6) wszystkich innych grup zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Najważniejszymi dokumentami strategicznymi Miasta Kobyłka w zakresie realizowania usług społecznych są Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Kobyłka na lata 2021-2026 oraz Strategia Rozwoju Miasta Kobyłka na lata 2023-2030 r., która zawiera wnioski z diagnozy społeczno-ekonomicznej.

Mowa tutaj wyraźnie o szybkim wzroście ilości rodzin z małymi dziećmi, a więc pilnej potrzebie rozbudowy infrastruktury w zakresie opieki przedszkolnej i szkolnej, medycznej, administracyjnej. Wydłużająca się średnia wieku życia seniorów powoduje konieczność wzmożonego wsparcia w zakresie utrzymania samodzielności. Dostępność usług Ośrodka Pomocy Społecznej w Kobyłce powinna być stale rozwijana i dostosowywana do zmieniających się oczekiwań mieszkańców. W dokumencie podkreślono, że usługi społeczne są najważniejszym komponentem polityki społecznej realizowanej przez samorząd lokalny i stanowią odpowiedź na wyzwania związane z potrzebami wynikającymi z takich procesów społecznych jak: zmiany demograficzne i starzenie się mieszkańców, zmiany w strukturze rodzin, przeobrażenia rynku pracy, wzrost ilości osób z niepełnosprawnościami w tym niepełnosprawnościami sprzężonymi, ryzyka socjalne, kryzysy personalne i rodzinne, a także zapotrzebowanie na kompetencje i kwalifikacje. Dostępność usług w zakresie wsparcia społecznego i profilaktyki powinna być realizowana z myślą o każdej osobie, która może ich potrzebować.

W pierwszym dokumencie zdefiniowano misję samorządu lokalnego jako:

- 1) zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców Kobyłki,
- 2) stworzenie systemu usług społecznych dopasowanych do potrzeb różnych grup mieszkańców,
- 3) skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych,
- 4) integrację społeczności lokalnej.

Monitoring i Ewaluacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Kobyłka przeprowadzona w grudniu 2024 r. określa skuteczność i użyteczność przeprowadzonych działań realizujących cele Strategii.

W drugim dokumencie mowa wyraźnie o „szybkim wzroście ilości rodzin z małymi dziećmi, a więc pilnej potrzebie rozbudowy infrastruktury w zakresie opieki przedszkolnej i szkolnej, medycznej, administracyjnej. Wydłużającej się średniej wieku życia seniorów powodującej konieczność wzmożonego wsparcia w zakresie utrzymania samodzielności. Dostępności usług Ośrodka Pomocy Społecznej w Kobyłce, która powinna być stale rozwijana i dostosowywana do zmieniających się oczekiwań mieszkańców. W dokumencie podkreślono, że usługi społeczne są najważniejszym komponentem polityki społecznej realizowanej przez samorząd lokalny i stanowią odpowiedź na wyzwania związane z potrzebami wynikającymi z takich procesów społecznych jak: zmiany demograficzne i starzenie się mieszkańców, zmiany w strukturze rodzin, przeobrażenia rynku pracy, wzrost ilości osób z niepełnosprawnościami w tym niepełnosprawnościami sprzężonymi, ryzyka socjalne, kryzysy personalne i rodzinne, a także zapotrzebowanie na kompetencje i kwalifikacje. Dostępność usług w zakresie wsparcia społecznego i profilaktyki powinna być realizowana z myślą o każdej osobie, która może ich potrzebować. Usługi społeczne powinny umożliwiać osobom z nich korzystającym uczestnictwo w życiu społeczności na równych zasadach z innymi osobami. Działania w zakresie polityki społecznej powinny wzmacniać, wspierać, motywować oraz aktywizować jednostki, grupy i środowiska lokalne do korzystania z posiadanych zdolności w celu rozwiązania napotkanych problemów i radzenia sobie z nimi w sposób bardziej efektywny. Powinny odkrywać indywidualne możliwości oraz umiejętności odbiorców i budować poczucie wartości w pełnieniu ról społecznych...”.

„Skuteczne usługi społeczne powinny być świadczone w sposób ciągły, przez cały okres, gdy jest to potrzebne oraz elastycznie i na bieżąco modyfikowane w zależności od zmieniających się potrzeb i preferencji użytkowników. Jest to również kluczowe w procesie usamodzielniania się dzieci i młodzieży opuszczającej pieczę zastępczą – należy zapewnić im wsparcie przez okres potrzebny na przygotowanie się do samodzielności. Rodzaj i poziom otrzymanego wsparcia nie powinien być uzależniony od potrzeb oraz wymagań danej osoby. Wszelkie działania w zakresie polityki socjalnej i społecznej na terenie miasta Kobyłka powinny zmierzać w kierunku stworzenia i realizacji gminnego planu deinstytucjonalizacji oraz stworzenia Centrum Usług Społecznych, które będą szansą na wprowadzenie zmian zwiększających efektywność oferowanej pomocy”. (str. 28-29)

Zaplanowaniu procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych na poziomie powiatu wołomińskiego służy Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych na lata 2023-2025. Został on przygotowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie w ramach realizowanego projektu POWR.02.08.00-00-0113/21 Opracowanie i pilotażowe wdrożenie mechanizmów i planów deinstytucjonalizacji usług społecznych realizowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020, Działanie 2.8. Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym. Zawarto w nim diagnozę oraz wyznaczono priorytetowe działania z perspektywy zadań powiatowych.

W Kobyłce dużą rolę spełniają: Miejska Rada Działalności Pożytku Publicznego, która pełni rolę konsultacyjną i opiniodawczą oraz Miejska Rada Seniorów powołana w grudniu 2024 r., której zadaniem jest między innymi konsultowanie i opiniowanie dokumentów prawa miejscowego, a także kreowanie polityki miasta zgodnej z potrzebami starszej grupy mieszkańców.

2. Wnioski z diagnozy – co wyróżnia Kobyłkę?

Kobyłka położona jest w powiecie wołomińskim, na północny-wschód od Warszawy, w odległości kilkunastu kilometrów od granic administracyjnych stolicy. Kobyłka sąsiaduje z Wołominem od północnego wschodu, od południowego zachodu z Zielonką. Miasto przecina linia kolejowa Warszawa – Białystok.

Kobyłka jest dobrze skomunikowana z Warszawą. Atrakcyjność stolicy, jako miejsca pracy i koncentracji usług wyższego rzędu, sprawia, że miasto i jego miejski obszar funkcjonalny od wielu lat są celem migracji ludności z regionu Mazowieckiego i innych regionów kraju. Szczególnie odczuwalne staje się to w miejscowościach takich jak Kobyłka gdzie ceny mieszkań są niższe niż w stolicy. Osoby osiedlające Kobyłkę to w większości osoby młode. Średnia wieku mieszkańca Kobyłki to około 37 lat. Na przestrzeni 10 lat zwiększyła się w mieście liczba młodych mieszkańców (w wieku przedprodukcyjnym), przy czym spadła liczba osób w wieku produkcyjnym i w niewielkim stopniu wzrosła liczba osób w wieku poprodukcyjnym.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2024 r. Kobyłkę zamieszkiwało 28 339 osób, co oznacza wzrost w porównaniu do 2020 r. o 1 409 osób.

Z diagnozy wynikają obszary interwencji, które zostały określone z uwzględnieniem zarówno uwarunkowań strategicznych i programowych w zakresie deinstytucjonalizacji, jak i rekomendacji wynikających z przeprowadzonej diagnozy:

a) W zakresie wspierania dziecka i rodziny, w tym dziecka z niepełnosprawnościami:

Punktem wyjścia do opracowania potrzeb dla dziecka i rodziny była analiza stanu obecnego. Z badań ilościowych wynika, że mieszkańcy są zadowoleni z oferty zajęć sportowych i rekreacyjnych (32,2%), kulturalnych (27,7%), aktywnego spędzania czasu (23,6%), zajęcia pozalekcyjnego różnego typu (21,2%), aktywności obywatelskiej i zaangażowania w sprawy lokalne (17,7%). Najmniej zadowoleni mieszkańcy byli ze wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami (5,8%) i wsparcia dla osób bezrobotnych (3,8%) i zagrożonych wykluczeniem społecznym (4,1%).

Mieszkańcy wskazali w ankietach na istotne problemy rodzin z dziećmi: nadużywanie nowych technologii, mediów społecznościowych i Internetu, trudności w dostępie do usług medycznych, w tym lekarzy i lekarzy specjalistów, niewystarczające umiejętności spędzania czasu wolnego z dziećmi, trudności w dostępie do diagnostyki i terapii, wsparcia dla dzieci z różnego typu dysfunkcjami i problemami rozwojowymi, brak miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, w tym miejsc opieki żłobkowej.

Ankietowani wskazali na konieczność podjęcia działań w poniżej wskazanych zakresach:

- ⇒ organizacja miejsc, w których młodzi ludzie mogliby się spotykać oraz je współtworzyć;
- ⇒ dostępu do poradnictwa psychiatrycznego i psychologicznego;
- ⇒ organizacji zajęć sportowych;
- ⇒ pomoc w planowaniu kariery zawodowej;
- ⇒ zajęcia edukacyjne o charakterze wyrównawczym i reedukacyjnym dla uczniów z zaległościami w nauce.

1) Podstawową potrzebą młodzieży w Kobylce jest potrzeba organizacji miejsc, w których młodzi ludzie mogą się spotykać, współtworzyć je oraz realizować swoje pasje. Na obecnym etapie diagnozy nie jest możliwe oszacowanie, ile takich miejsc należałoby docelowo stworzyć – gdyby udało się utworzyć przynajmniej jedno, byłby to znaczący krok w kierunku rozwiązania części zdiagnozowanych problemów ludzi młodych. Wydaje się, że ważniejszą kwestią od liczby utworzonych miejsc pozostaje ich charakter. Miejsce spotkań dla młodzieży powinno być współorganizowane przez młodzież i zapewniać możliwość realizacji różnorodnych zainteresowań, ekspresji artystycznej czy innych rodzajów twórczości. Oferta aktywności i zajęć powinna wynikać z dokładniejszego rozeznania potrzeb i być na bieżąco do nich dostosowywana i aktualizowana.

2) Drugą istotną potrzebą jest pomoc w zakresie właściwego korzystania z nowych technologii, mediów społecznościowych i Internetu. Przy czym nie chodzi wyłącznie o profilaktykę rozumianą jako ograniczanie dostępu, ale raczej rozwój umiejętności twórczego wykorzystywania oraz świadomego wyboru użytecznych treści, bez szkody dla relacji interpersonalnych w świecie realnym.

3) Trzecią z najistotniejszych kwestii wydaje się zapewnienie odpowiedniego wsparcia dla młodych osób doświadczających trudności o charakterze psychicznym m.in. z powodu problemów w relacjach rówieśniczych, poczucia osamotnienia lub odrzucenia czy doświadczania agresji i zachowań przemocowych. Wsparcie to powinno mieć różnorodny charakter, w tym: możliwość konsultacji psychiatrycznych lub psychologicznych, psychoterapia czy różnego typu grupy pomocowe.

W przyszłości potrzeby w zakresie wsparcia dziecka i rodziny, w tym podtrzymywania więzi rodzinnych będą kluczowymi potrzebami w Mieście Kobyłka. Coraz większe potrzeby pojawiają się w zakresie integracji dzieci także migrantów oraz konieczność przeciwdziałania hejtowi i przemocy rówieśniczej.

b) Usługi dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym seniorów, osób z niepełnosprawnościami, przewlekle chorych:

Wśród głównych problemów osób starszych, mieszkańcy Miasta Kobyłka wskazywali:

- ⇒ ograniczony dostęp do usług rehabilitacji i fizjoterapii;
- ⇒ wysokie obciążenie i wyczerpanie opiekunów faktycznych sprawujących opiekę nad osobami starszymi;
- ⇒ konieczność umieszczania osób wymagających całodobowej opieki w domach pomocy społecznej oddalonych od dotychczasowego miejsca zamieszkania;
- ⇒ brak wsparcia edukacyjno-szkoleniowego, pomocy psychologicznej, grup wsparcia dla opiekunów faktycznych;
- ⇒ brak ośrodków wsparcia o jakich mowa w ustawie o pomocy społecznej świadczących wsparcie w systemie dziennym;
- ⇒ brak dziennych domów pomocy;
- ⇒ brak mieszkań treningowych i wspomaganych;
- ⇒ niewystarczający zakres usługi transportowej door to door;
- ⇒ praca socjalna.

Z powyższego wynika konieczność podjęcia interwencji w formach:

- ⇒ rehabilitacji, fizjoterapii, usprawniania ruchowego w celu poprawy sprawności fizycznej osób o ograniczonej mobilności i sprawności;
- ⇒ utworzenia dziennego domu pobytu, w którym mogłyby przebywać i być zaopiekowane w ciągu dnia osoby starsze oraz chore w czasie, gdy ich bliscy pracują;
- ⇒ opieki w miejscu zamieszkania świadczona przez odpowiednio przygotowanych opiekunów;
- ⇒ usług tzw. „złotej rączki” polegające na drobnych naprawach w mieszkaniach i domach osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu;
- ⇒ usług wytchnieniowych dla opiekunów seniorów, osób z niepełnosprawnościami, przewlekle chorych, aby mogli się zregenerować, odpocząć lub mieć czas na załatwienie swoich spraw.

Na pierwszym miejscu, zarówno w przypadku dominujących problemów jak i potrzeb osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, wskazywane są usługi

rehabilitacji i fizjoterapii. Co do zasady są to usługi o charakterze medycznym, finansowane z budżetu państwa w ramach kontraktów NFZ, do których dostęp powinien mieć każdy obywatel. Praktyka pokazuje, że ograniczony dostęp do usług rehabilitacji i fizjoterapii dotyczy:

- 1) niewystarczającej ilości świadczeń,
- 2) długiego czasu oczekiwania,
- 3) konieczności korzystania z usług komercyjnych, a zatem płatnych na warunkach rynkowych.

Opinie dorosłych mieszkańców Kobyłki wskazują wyraźnie na potrzebę większego wsparcia opiekunów faktycznych, czyli osób, które sprawują realnie opiekę nad osobami starszymi, z niepełnosprawnością, przewlekle chorymi. Tradycyjnie, największą grupę wśród opiekunów faktycznych stanowią członkowie ich rodzin: dzieci, małżonkowie, partnerzy, ale także rodzice sprawujący opiekę np. nad dziećmi z niepełnosprawnością. Planując rozwój usług dla tej grupy odbiorców należałoby uwzględnić dwa kierunki rozwoju usług:

- 1) usług o charakterze wytechnieniowym (zastępstwa w opiece),
- 2) usług wspierających np. szkoleń z zakresu opieki specjalistycznej, poradnictwa psychologicznego, grup wsparcia.

Bardzo wysoko na skali potrzeb wskazywanych przez mieszkańców uplasował się dzienny dom pobytu jako forma usług opiekuńczych realizowanych w formule dziennej.

Te formy usług są słabiej rozpoznawalne przez mieszkańców, co świadczy o świadomości mieszkańców w zakresie oczekiwań i możliwych rozwiązań środowiskowych. Tym bardziej zatem dzienny dom pobytu jest istotnym oczekiwaniem dużej grupy mieszkańców Kobyłki. Należy przy tym zaznaczyć, że realizacja tego typu usługi jest: ukierunkowana na osoby o wyraźnie ograniczonej samodzielności oraz wymaga odpowiedniej infrastruktury w postaci odpowiednio przygotowanego miejsca, zgodnie z zasadami dostępności. Zauważalne stają się również potrzeby w zakresie pielęgnacji i opieki osób po 80 r. ż. i 90 r. ż.

c) Usługi w zakresie wspierania osób z niepełnosprawnościami

Wyniki diagnozy przeprowadzonej wśród dorosłych mieszkańców Miasta Kobyłka wskazują na:

- ⇒ ograniczony dostęp do usług rehabilitacji i fizjoterapii;
- ⇒ wysokie obciążenie i wyczerpanie opiekunów faktycznych sprawujących opiekę nad osobami starszymi, z niepełnosprawnością lub przewlekle chorymi;
- ⇒ konieczność umieszczania osób wymagających całodobowej opieki w domach pomocy społecznej oddalonych od dotychczasowego miejsca zamieszkania;
- ⇒ brak wsparcia edukacyjno-szkoleniowego, pomocy psychologicznej, grup wsparcia dla opiekunów faktycznych;
- ⇒ niewystarczającą liczbę asystentów dla osób z niepełnosprawnością.

Jednocześnie w zakresie usług społecznych, których brakuje w Kobyłce dla osób z niepełnosprawnością, przewlekle chorych na pierwszych miejscach pojawiały się:

- ⇒ rehabilitacja, fizjoterapia, usprawnianie ruchowe w celu poprawy sprawności fizycznej osób o ograniczonej mobilności i sprawności;

- ⇒ dzienny dom pobytu, w którym mogłyby przebywać i być zaopiekowane w ciągu dnia osoby starsze oraz chore w czasie, gdy ich bliscy pracują;
- ⇒ usługi asystencji osobistej osoby z niepełnosprawnością;
- ⇒ opieka w miejscu zamieszkania świadczona przez odpowiednio przygotowanych opiekunów;
- ⇒ usługi tzw. „złotej rączki” polegające na drobnych naprawach w mieszkaniach i domach osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu;
- ⇒ usługi wytchnieniowe dla opiekunów seniorów, osób z niepełnosprawnościami, przewlekle chorych, aby mogli się zregenerować, odpocząć lub mieć czas na załatwienie swoich spraw;
- ⇒ wolontariat;
- ⇒ teleopieka;
- ⇒ kręgi wsparcia;
- ⇒ mieszkania treningowe i wspomagane;
- ⇒ rodzinne domy pomocy;
- ⇒ praca socjalna.

d) Usługi w zakresie wspierania osób z zaburzeniami psychicznymi oraz w kryzysie zdrowia psychicznego

Zaburzenia psychiczne stanowią chorobę całego organizmu. Jeśli choruje jedna osoba w rodzinie powoduje to negatywne konsekwencje dla pozostałych członków rodziny. Na ogół zaburzeń czynności psychicznych i zachowania składają się zespoły zachowań, sposoby myślenia, czucia, postrzegania, a także innych czynności umysłowych oraz relacji z innymi ludźmi, które są źródłem cierpienia bądź utrudnień. Kryzys psychiczny to reakcja organizmu na długotrwały stres, nieprzewidzianą sytuację czy traumatyczne zdarzenie. Tutaj zauważyć należy stany lękowe i depresje.

Dane dotyczące tej sfery problemów nie są do końca zdiagnozowane. Jest to obszar nie do końca zbadany. Wszystkie informacje np. ze szkół, od specjalistów, wychowawców wskazują na rosnącą skalę występowania zaburzeń psychicznych wśród młodzieży, a także na zwiększenie liczby podejmowanych przez dzieci i młodzież prób samobójczych. W tej części problemowej należy zwrócić uwagę na problematykę uzależnień od środków psychoaktywnych, ale też uzależnień behawioralnych tj.: zaburzeń uprawiania hazardu, zespołu uzależnienia od Internetu oraz zachowania kompulsywne – w szkole niebezpieczne są e-uzależnienia, które przeradzają się często w cyberprzemoc.

Z informacji zawartych w raporcie pn. Sytuacja zdrowotna ludności Polski i jej uwarunkowania wynika, że w 2022 r. w Polsce najczęściej diagnozowanym rozpoznaniem wśród osób leczonych w oddziałach całodobowych były zaburzenia psychiczne spowodowane używaniem alkoholu. Warto tutaj zwrócić uwagę na liczbę punktów sprzedaży alkoholu, liczbę osób korzystających z poradnictwa rodzinnego, liczbę osób, które zostały zgłoszone do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz roczne kwoty z Funduszu Przeciwdziałania Alkoholizmowi.

W oparciu o zgromadzone dane z wykorzystaniem metod jakościowych najważniejsze usługi społeczne potrzebne dla osób w kryzysie psychicznym to:

- ⇒ usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w tym specjalistyczne usługi opiekuńcze;
- ⇒ opieka wytnieniowa;
- ⇒ ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym środowiskowe domy samopomocy i kluby samopomocy;
- ⇒ dzienne domy pobytu;
- ⇒ domy pomocy społecznej;
- ⇒ grupy wsparcia dla opiekunów faktycznych i rodzin ze szczególnymi trudnościami;
- ⇒ praca socjalna

e) W zakresie wspierania osób w kryzysie bezdomności

Bezdomność jest zjawiskiem społecznym polegającym na braku domu, mieszkania lub miejsca stałego pobytu, które gwarantuje osobie czy rodzinie poczucie bezpieczeństwa, zapewniającego schronienie i zaspokojenie podstawowych potrzeb. Bezdomność może wynikać z wyboru, ale najczęściej wynika z przyczyn niezależnych od człowieka, takich jak: klęski żywiołowe, recesja gospodarcza, wojna. Czasami wynika z błędnych decyzji i postępowania, a także z przyczyn wynikających z przemocy, uzależnień, ucieczek z domu, zaburzeń psychicznych, konfliktów rodzinnych itp.

Gminy mają obowiązek udzielania osobom bezdomnym schronienia poprzez przyznanie tymczasowego miejsca w noclegowni lub schronisku dla osób bezdomnych. Miasto Kobyłka opłaca pobyt 4 osób w kryzysie bezdomności oraz posiada umowę ze Schroniskiem w Czarnej.

W analizie sytuacji osoby ankietowane określiły konieczność działań skierowanych do osób zagrożonych bezdomnością w formie:

- ⇒ pracy socjalnej;
- ⇒ usług reintegracji społeczno-zawodowej (wsparcie psychologiczne, doradcze itp.);
- ⇒ wsparcia w formie mieszkań treningowych i wspomaganych.

Obszary, które dodatkowo zostały zdiagnozowane i zachodzi konieczność interwencji:

Te obszary to:

- 1) usługi dla młodzieży,
- 2) ochrona środowiska,
- 3) zakres kultury, sportu i rekreacji,
- 4) usługi z zakresu aktywności obywatelskiej, przeciwdziałania bezrobociu, integracji i usługi mieszkaniowe.

1. Usługi dla młodzieży

Usługi dla młodzieży realizowane w Kobyłce to działania z zakresu wspierania rodziny i edukacji publicznej (z ustawy o CUS). Są najmniej zagospodarowanym obszarem, co wynika ze specyfiki sytuacji edukacyjnej osób młodych. W Kobyłce nie ma szkół średnich. Młodzież

uczy się w Warszawie, Zielonce, Wołominie. W naturalny sposób aktywność przekierowana jest na inny obszar. Przy braku oferty miejsc spotkań i realizacji zainteresowań młodzież nie ma szans na aktywność i realizację swoich pasji i zainteresowań.

Jedyną ofertą jest Placówka wsparcia dziennego w Kobyłce prowadzona przez organizację pozarządową – Stowarzyszenie Qżnia. Placówka jest jednak ukierunkowana dla wsparcia młodszej młodzieży, a zakres jej działania pozostaje ograniczony lokalowo.

Osoby ankietowane wskazały na następujące problemy/potrzeby:

- ⇒ brak miejsc, w których młodzież może się spotykać (56% wskazań);
- ⇒ zbyt dużo czasu poświęcanego przez młodzież na korzystanie z mediów społecznościowych (40%);
- ⇒ trudności w nauce skutkujące osiąganiem niższych wyników niż chcieliby oni sami lub ich rodzice (39%);
- ⇒ brak relacji ze znajomymi i przyjaciółmi skutkujący poczuciem osamotnienia i izolacji (33%);
- ⇒ brak umiejętności spędzania czasu wolnego w sposób twórczy i satysfakcjonujący (26%).
- ⇒ brak umiejętności zaplanowania własnej ścieżki kariery zawodowej (21%),
- ⇒ brak wiedzy na temat jak zdrowo się odżywiać (18%),
- ⇒ doświadczanie problemów zdrowia psychicznego (15%).

Warto zwrócić uwagę na inne problemy młodzieży, które wymagają podjęcia interwencji: 14% wskazuje, że nie troszczy się o swoje zdrowie, 14% nie angażuje się w sprawy społeczności lokalnej, 13% często doświadcza agresji i zachowań przemocowych ze strony rówieśników, 9% osób młodych brakuje osób, które wskażą wartości i pomogą się ich trzymać, 8% doświadcza odrzucenia i wyśmiewania z powodu gorszej sytuacji materialnej, 8% nie wie gdzie szukać pomocy w sytuacji zagrożenia, 6% doświadcza poważnych konfliktów z rodzicami lub jednym z rodziców, 4% wskazuje, że w rodzinie istnieje przemoc, 3% nadużywa alkoholu, 3% nadużywa substancji psychoaktywnych/dopalaczy.

Stąd określono główne obszary interwencji:

- ⇒ stworzenie miejsca spotkań dla młodych ludzi z ciekawą ofertą działań i atrakcyjnych aktywności współtworzona przez samych korzystających;
- ⇒ pomoc i poradnictwo psychologiczne dla młodych ludzi doświadczających trudności w zakresie zdrowia psychicznego;
- ⇒ zajęcia o charakterze profilaktycznym, w tym dotyczące korzystania z telefonu, mediów społecznościowych i Internetu.

2. Wśród głównych problemów w obszarze ochrony środowiska odnotowano:

- 1) wysoki stopień zanieczyszczenia powietrza, w szczególności w okresie jesienno-zimowym spowodowany smogiem;
- 2) niską świadomość mieszkańców w zakresie działań proekologicznych, sprzyjających ochronie środowiska naturalnego;
- 3) brak umiejętności i nawyków mieszkańców wspierających oszczędzanie zasobów, w tym wody, energii elektrycznej, gazu;

- 4) niewystarczającą troskę mieszkańców o wygląd i estetykę miejsca zamieszkania.

Wskazano na konieczne działania:

- ⇒ zdecydowanym egzekwowaniu przepisów prawa dotyczących sposobów ogrzewania domów i budynków w celu zmniejszenia zanieczyszczenia smogiem;
- ⇒ nauce sposobów i budowaniu nawyków wśród mieszkańców dotyczących oszczędzania zasobów i nośników energii;
- ⇒ pomocy mieszkańcom w dostępie (np. poprzez akcje informacyjne i doradztwo) do różnych form wsparcia oraz dofinansowania na potrzeby wymiany pieców, termomodernizacji budynków, instalacji fotowoltaiki oraz innych.tj. OSL, animacja społeczności lokalnej, kampanie edukacyjne.

Do kluczowych problemów, które wskazywali mieszkańcy Kobyłki w obszarze kultury, sportu i rekreacji, należą:

- 1) stosunkowo małe dopasowanie oferty kulturalnej do oczekiwań mieszkańców;
- 2) brak miejsca, gdzie można uzyskać całościową informację na temat wydarzeń kulturalnych w Kobyłce (33%);
- 3) niskie dopasowanie oferty zajęć sportowych i rekreacyjnych do potrzeb i oczekiwań mieszkańców (44%).
- 4) dostrzeżono barierę w postaci odpłatności za zajęcia rozwijające.

Należy podjąć działania zmierzające do tworzenia:

- ⇒ miejsc ułatwiających spędzanie czasu wolnego takich jak parki, skwery, miejsca do grillowania czy aktywności ruchowej dla różnych grup wiekowych (61,5%);
- ⇒ oferty kulturalnej w większym stopniu uwzględniającej specyfikę różnych grup wiekowych mieszkańców Kobyłki (46,5%);
- ⇒ ułatwienia dostępu do oferty kulturalnej poprzez zapewnienie usług bardziej dostępnych cenowo (30,5%);
- ⇒ wspierać sektor pozarządowy w tworzeniu oferty różnorodnej i realizowanej przez organizacje pozarządowe wyspecjalizowane w danym zakresie;

Na terenie miasta kluczowe instytucje dla obszaru kultury to Miejski Ośrodek Kultury oraz Miejska Biblioteka Publiczna. Oferta MOK skierowana jest do różnych grup odbiorców. Oferuje zajęcia: taneczne, muzyczne, sportowe, plastyczne, baletowe, edukacyjno-zabawowe. Działają też: warsztaty aktorskie, teatr amatorski dla dorosłych, kółko szachowe, nieodpłatna pomoc prawna, Klub Seniora „Tęcza” oraz Uniwersytet Trzeciego Wieku. Oferta sportowa prowadzona jest przez Ośrodek Sportu i Rekreacji „Wicher” oferujący zajęcia dla różnych grup wiekowych. Współpracuje z Miejskim Klubem Sportowym „Wicher”.

Usługi z zakresu aktywności obywatelskiej, przeciwdziałania bezrobociu, integracji i usługi mieszkaniowe

Współpraca miasta z organizacjami pozarządowymi polega w głównej mierze na zlecaniu im realizacji zadań pożytku publicznego, w tym usług społecznych. Dzięki zlecaniu

fundacje i stowarzyszenia wspierały władze miasta w realizacji zadań wynikających z ustawy o samorządzie gminnym. W 2023 r. Miasto Kobyłka zleciło 21 organizacjom pozarządowym realizację zadań publicznych, w ramach 42 umów na łączną kwotę 2 018 230,00 zł. Wszystkie zadania zlecono wykorzystując przepisy Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Jedno zlecenie – dotyczące świadczenia usług opiekuńczych – zlecono z wykorzystaniem klauzul społecznych w ramach Prawa zamówień publicznych.

W ramach integracji społeczno-zawodowej prowadzono działania o charakterze reintegracyjnym. W dużej mierze działania były prowadzone przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Kobyłce. Szczególnym przykładem działalności o charakterze reintegracyjnym jest funkcjonowanie Spółdzielni Socjalnej PODKOWA, która co do zasady prowadzi działania z zakresu reintegracji społeczno-zawodowej swoich członków i pracowników. Szczególnym „łącznikiem” w zakresie łączenia działań aktywizujących społecznie jest prowadzone wsparcie w formie organizowania społeczności lokalnej.

Organizowanie Społeczności Lokalnej (OSL)

W 2023 r. na stanowisku Organizatora Społeczności Lokalnej zatrudniona była jedna osoba, w ramach struktury Ośrodka Pomocy Społecznej. Realizowany był program organizowania społeczności lokalnych na lata 2023-2025, którego celem było pobudzenie potencjału i integracji mieszkańców, edukacji oraz poszerzaniu katalogu usług świadczonych dla mieszkańców. W ramach organizowania społeczności lokalnej odbywały się między innymi:

- 1) cykl spotkań sąsiedzkich „Odkrywamy Talenty Mieszkańców Kobyłki”;
- 2) zajęcia edukacyjne z zakresu organizowania społeczności i ekonomii społecznej SAMOUCZEK;
- 3) wsparcie w opracowaniu wniosków projektowych w konkursie FIO ML 2023 w kategorii inicjatywa lokalna;
- 4) kontynuowanie spotkań w ramach grupy samopomocowej dla mieszkańców pochodzenia ukraińskiego;
- 5) inicjacja funkcjonowania Kręgu Wsparcia Diabetyków oraz inne.

W ramach budżetu obywatelskiego realizowane były działania zaprojektowane i zgłoszone przez mieszkańców miasta. Inicjatywa budżetu obywatelskiego wspierała pobudzenie aktywności lokalnej mieszkańców oraz zaangażowanie w lokalne sprawy wspólnoty samorządowej. Łączna roczna wartość projektów zrealizowanych w ramach budżetu obywatelskiego wyniosła 500 tys. zł.

W oparciu o dostępne dane w latach 2023-2024 w Kobyłce nie były realizowane usługi mieszkaniowe dla osób potrzebujących wsparcia, w postaci mieszkań treningowych lub wspomaganych. Miasto podjęło działania w zakresie poprawy warunków mieszkaniowych i uruchomienia tego wsparcia dla mieszkańców poprzez budowę domu komunalnego oddanego do użytku w lutym 2025 r.

Zdaniem specjalistów biorących udział w badaniu określono potrzeby w zakresie:

- 1) aktywizacji społeczno-zawodowej osób biernych zawodowo, w tym również motywowanie do podjęcia zatrudnienia oraz tworzenie przyjaznych warunków pracy w PES dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub zawodowym,
- 2) dla kadr PES, w tym organizacji pozarządowych wspierające rozwój kompetencji będących warunkiem rozwoju podmiotów i organizacji,
- 3) wspierające integrację mieszkańców z różnych grup wiekowych oraz z różnych części miasta,
- 4) tworzenie warunków do prowadzenia dialogu społecznego z udziałem różnych interesariuszy, w szczególności młodzieży,
- 5) centrum aktywności lokalnej będące miejscem wsparcia i integracji dla aktywnych mieszkańców oraz liderów grup nieformalnych.

Co więcej, z perspektywy mieszkańców istnieje:

- 1) niewystarczający poziom integracji mieszkańców i związany z tym niski poziom aktywności obywatelskiej (72% wskazań),
- 2) niewystarczający poziom wsparcia liderów lokalnych- osób, które chcą bardziej aktywnie działać na rzecz swojej społeczności (47%),
- 3) zbyt mała liczba organizacji pozarządowych realizujących zadania z zakresu pożytku publicznego, w tym usługi społeczne (36%),
- 4) brak odpowiedniej oferty wsparcia dla osób chorujących psychicznie lub w kryzysie zdrowia psychicznego (30%),
- 5) mieszkańcy wskazali również na: niski poziom integracji mieszkańców – migrantów (17%), dużą liczbę nieaktywnych zawodowo (16%), wysoki poziom bezrobocia (10%), dużą liczbę osób w kryzysie bezdomności (brak oferty pomocy w takiej sytuacji) (7%).

W ramach każdego obszaru interwencji określono planowane działania, rezultaty, odbiorców, realizatorów oraz możliwe do wykorzystania źródła finansowania.

3. Potrzeby w zakresie wsparcia dziecka i rodziny, w tym dziecka z niepełnosprawnością

Cel ogólny	Zabezpieczenie potrzeb rozwojowych dziecka w rodzinach. Priorytetowe działania na rzecz dzieci ze szczególnymi potrzebami.					
	Nr działania	Działanie	Okres realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Koszt	Źródło/a finansowania
Cel szczegółowy 1: zabezpieczenie potrzeb dzieci, młodzieży i rodzin, w szczególności potrzeb dziecka z niepełnosprawnością	1.	Wspieranie wczesnego rozwoju dziecka do 6 r. ż.	2025-2030	JST, NGO	95 000,00	Środki własne samorządu, UE
	2.	Wsparcie psychoterapeutyczne – dostęp do specjalistycznego poradnictwa	2025-2030	JST, NGO	95 000,00	Środki własne samorządu, UE

	3.	Formy wsparcia edukacyjnego dla rodzin wymagających wsparcia w pełnieniu funkcji opiekuńczo wychowawczych lub związane z niepełnosprawnością	2025-2030	JST, NGO	90 000,00	Środki własne samorządu, UE
	4.	Prowadzenie placówki wsparcia dziennego i zapewnienie potrzebnych miejsc poza szkołą	2025-2030	JST, NGO	205 000,00	Środki własne samorządu, UE
	5.	Rozwój form zrównoważonego wsparcia w opiece dziennej dla dzieci w wieku szkolnym w tym dzieci obcokrajowców (migranci)	2025-2030	Placówki Oświatowe, NGO	50 000,00	Środki własne samorządu, UE
	6.	Oferta ferii i wakacji dla dzieci	2025-2030	NGO, MBP, MOK	200 000,00	Środki własne JST, UE, NGO
	7.	Budowanie odporności psychicznej i emocjonalnej dzieci i rodzin	2025-2030	NGO, UM, Pl. Oświatowe, MOK	200 000,00	Środki własne JST, UE, NGO
	8.	Wsparcie w formie pracy socjalnej, asystencji rodziny	2025-2030	OPS, NGO	400 000,00	Środki własne JST, UE, NGO
	9.	Zapewnienie możliwości realizacji przez młodzież różnorodnych aktywności: rozwijanie zainteresowań, ekspresji artystycznej i innych rodzajów twórczości	2025-2030	Placówki Oświatowe, NGO, MBP, MOK	400 000,00	Środki własne JST, UE, NGO

4. Potrzeby w obszarze wsparcia osób starszych w Kobyłce

Cel ogólny	Stworzenie skoordynowanego systemu wsparcia osób starszych poprawiającego długość i jakość życia w miejscu zamieszkania.					
Cel szczegółowy 1: Zabezpieczenie potrzeb seniorów wymagających wsparcia w	Nr działania	Działanie	Okres realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Koszt	Źródło/a finansowania
	1.	Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w tym usługi sąsiedzkie	2025-2030	OPS, PES	520 000,00	Budżet miasta, środki UE, program Opieka 75+, opłaty uczestników

codziennym funkcjonowaniu	2.	Usługa transportowa „door to door”	2025-2030	UM	300 000,00	Budżet miasta
	3.	Usługi specjalistyczne w miejscu zamieszkania (podolog..)	2025-2030	OPS, PES, UE	100 000,00	Środki UE
	4.	Dzienny ośrodek wsparcia (utworzenie i funkcjonowanie)	2025-2030	UM,OPS	500 000,00	Środki własne miasta, środki MUW, UE
	5.	System elektroniczny wspomagający opiekę (teleopieka)	2025-2030	OPS	41 981,00	Korpus Wsparcia Seniora, środki własne JST
Cel szczegółowy 2: Wsparcie osób i rodzin sprawujących opiekę nieformalną nad osobami starszymi	1.	Szkolenia, treningi, instruktaże domowe dla osób sprawujących opiekę	2025-2030	OPS, NGO	2 500,00	Środki własne miasta, PES
	2.	Wsparcie wytchnieniowe opiekunów rodzinnych	2025-2030	OPS, NGO, PES	50 000,00	Środki MUW (Fundusz Solidarnościowy) UE
Cel szczegółowy 3: Aktywizacja środowisk seniorskich	1.	Działania aktywizujące seniorów- współpraca kilku podmiotów (instytucji i organizacji)	2025-2030	OPS, PES, MOK, MBP	150 000,00	Środki własne miasta, UE, rządowe, konkursowe
	2.	Rodzinne Domy Pomocy	2025-2030	OPS, NGO	200 000	Środki własne samorządu, UE, rządowe, konkursowe
	3.	Dożywianie dla osób samotnych	2025-2030	OPS	230 000,00	UE, programy rządowe
	4.	Praca socjalna	2025-2030	OPS	200 000,00	Środki własne miasta

5. Potrzeby w zakresie wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi w Kobyłce

Cel ogólny	Uruchomienie usług wspierających osoby i rodziny przeżywające kryzys psychiczny.					
Cel szczegółowy 1: zapewnienie dostępu dla osób	Nr działania	Działanie	Okres realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Koszt	Źródło finansowania
	1.	Organizacja usług opiekuńczych specjalistycznych psychiatrycznych w miejscu zamieszkania	2025-2030	OPS,	50 000,00	Środki zlecone, MUW
	2.	Dzienny ośrodek wsparcia (utworzenie i funkcjonowanie) w tym środowiskowe wsparcie w formie grup samopomocy	2025-2030	OPS	500 000,00	Środki MUW, UE, OPS
	3.	Zwiększenie dostępu do różnych form wsparcia i opieki dla	2025-2030	JST, OPS	20 000,00	Środki JST, zlecone, UE

		osób z zaburzeniami psychicznymi oraz w kryzysie zdrowia psychicznego poprzez zapewnienie dostępu do kompleksowych usług dla rodzin i otoczenia: rozwój opieki wytchnieniowej, grupy samopomocowe i wsparcia, szkolenia, wsparcie specjalistów, usługi interwencji kryzysowej, wsparcie informacyjne i edukacyjne, przeciwdziałanie stereotypom.				
	4.	Rozwój mieszkalnictwa treningowego i wspomagane dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego	2025-2030	JST, OPS	150 000,00	Środki JST, UE, Program „Za życiem”
	5.	Podnoszenie kompetencji i kwalifikacji kandydatów oraz personelu niezbędnego do realizacji usług społecznych na rzecz osób w kryzysie zdrowia psychicznego w środowisku lokalnym	2025-2030	OPS, NGO	5 000,00	UE
	6.	Działania w zakresie profilaktyki uzależnień, w tym przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym, od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz działania na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień w środowisku lokalnym	2025-2030	JST, NGO, OPS	500 000,00	JST, programy ministerialne, środki z funduszy UE
	7.	Praca socjalna i asystencja osobista dla OzN	2025-2030	OPS	390 000,00	Środki własne JST

6. Potrzeby w obszarze wsparcia osób z niepełnosprawnościami w Kobylce

Cel ogólny	Rozwój oferty aktywizacji osób z niepełnosprawnościami.					
Cel szczegółowy 1: Wsparcie osób z niepełnosprawnościami	Nr działania	Działanie	Okres realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Koszt	Źródło finansowania
	1.	Organizacja usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania	2025-2030	OPS, JST	520 000	Środki własne JST
	2.	Zapewnienie usługi transportowej „door to door”	2025-2030	JST	300 000,00	Środki własne JST
	3.	Usługi specjalistyczne w miejscu zamieszkania (podolog, fryzjer, złota rączka, rehabilitacja itp.)	2025-2030	OPS	100 000,00	Środki UE
	4.	Dzienny ośrodek wsparcia (utworzenie i funkcjonowanie) w tym środowiskowe wsparcie w formie grup samopomocy np. kręgi wsparcia	2025-2030	OPS	480 000,00	Środki UE, własne, rządowe
	5.	Dzienne domy pomocy	2025-2030	JST, NGO, OPS	500 000,00	Środki UE, rządowe, własne JST
Cel szczegółowy 2: Wsparcie opiekunów osób z niepełnosprawnościami	6.	Wsparcie w zakresie tworzenia i funkcjonowania mieszkań treningowych i wspomaganych, z pakietem usług, dla osób z niepełnosprawnościami	2025-2030	JST, OPS	500 000,00	Środki UE, rządowe, własne JST
	7.	Wsparcie wytchnieniowe opiekunów rodzinnych w formie pobytu całodobowego lub w formie dziennej	2025-2030	OPS, NGO	100 000,00	Środki własne JST, rządowe, UE
	8.	Wsparcie specjalistyczne (psychoterapia, wsparcie psychologa)	2025-2030	NGO, PES, OPS, JST	100 000,00	Śr. Własne JST, UE,

7. Potrzeby wsparcia osób w kryzysie bezdomności oraz osoby zagrożone z bezdomnością

Cel ogólny	Zwiększenie dostępu do usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności.					
Cel szczegółowy 1: Zapewnienie dostępu osób w kryzysie bezdomności do usług profilaktycznych i interwencyjnych, w tym interwencji kryzysowej	Nr działania	Działanie	Okres realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Koszt	Źródło finansowania
	1.	Zwiększenie dostępu do usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności poprzez zapewnienie dostępu do usług profilaktycznych i interwencyjnych, w tym interwencji kryzysowej, wsparcie w kontrolowaniu i wychodzeniu z zadłużenia, usług terapeutycznych, integracji i reintegracji społeczno-zawodowej, poradnictwa specjalistycznego	2025-2030	OPS, JST, NGO	10 000,00	Środki własne JST, środki z UE, środki ministerialne
	2.	Poprawa jakości życia osób w kryzysie bezdomności poprzez zwiększenie dostępu do mieszkań, wsparcie osób dotkniętych wykluczeniem z dostępu do mieszkań lub zagrożonych bezdomnością. tworzenie mieszkań wspomaganych	2025-2030	OPS, JST, NGO	10 000,00	Środki własne JST, środki z UE, środki ministerialne
	3.	Poprawa dostępu do podstawowych dóbr poprzez zapewnienie miejsc w ogrzewalniach, noclegowniach i schroniskach.	2025-2030	OPS, JST, NGO	30 000 ,00	Środki własne JST, środki z UE, środki ministerialne, itp.

8. Potrzeby w zakresie wsparcia osób młodych

Cel ogólny	Zwiększenie usług i dostępu do usług społecznych dla młodzieży.					
Cel szczegółowy 1: Rozwój wsparcia specjalistycznego (profilaktyka) i tworzenia różnorodnych usług dla młodych	Nr działania	Działanie	Okres realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Koszt	Źródła finansowania
	1.	Utworzenie miejsca aktywności dla młodzieży	2025-2030	JST, NGO, MOK, MBP	205 000,00	Środki własne JST, NGO, UE
	2.	Oferta zajęć dodatkowych (rozwijających pasje i zainteresowania)	2025-2030	JST, NGO, MOK, MBP	300 000,00	Środki własne JST, NGO, UE
	3.	Planowanie kariery- wsparcie doradców zawodowych, psychologów	2025-2030	JST, NGO, współpraca z PUP w Wołominie	30 000,00	Środki własne JST, NGO, UE, KFS
	4.	Oferta specjalistyczna – pomoc w sytuacjach problemowych	2025-2030	JST, NGO	100 000,00	Środki własne JST, NGO, UE

„Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych dla Miasta Kobyłka na lata 2025 – 2030” dotyczy pięcioletniego okresu realizacji. Kwoty planowane w 2025 r. należy zwiększyć o wskaźniki inflacji i ewentualny wzrost kosztów realizacji zadań wynikających z powszechnie obowiązujących przepisów (np. wzrost płacy minimalnej, wzrost danin publicznych itp.).

9. Źródła finansowania wdrożenia i realizacji Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych dla Miasta Kobyłka na lata 2025-2030

Działania z zakresu rozwoju usług społecznych powinny być finansowane w ramach tzw. montażu finansowego wszystkich dostępnych źródeł finansowania.

Dodatkowe źródła to m. in.

- 1) środki PFRON
- 2) bardzo ważna jest również aktywność i współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz przedsiębiorstwami społecznymi, w tym spółdzielniami socjalnymi, warsztatami aktywności zawodowej czy centrami i klubami aktywności zawodowej. Środki na rozwój usług społecznych bardzo często są

dostępne jedynie dla sektora pozarządowego, stąd zachodzi konieczność inicjowania i wspierania partnerstw publiczno-społecznych;

- 3) Środki własne samorządu lokalnego;
- 4) Środki dotacyjne krajowe – Program kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”, Fundusz Solidarnościowy (Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością, Opieka Wytchnieniowa, Domy i Kluby Senior +), Resortowy Program „Opieka 75+”, Program Wieloletni na Rzecz Osób Starszych „Aktywni+”, Program wspierania Seniorów Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej, Środki powiatu wołomińskiego;
- 5) Środki dotacyjne UE – Program Operacyjny Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego na lata 2021-2027, Program Regionalny Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, Mechanizm Premia Społeczna dla JST;
- 6) Wpłaty własne użytkowników usług społecznych (częściowa lub całkowita odpłatność).

10. Rola podmiotów we wdrażaniu Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych w Mieście Kobyłka. Potencjał lokalnych podmiotów w świadczeniu usług społecznych

Burmistrz Miasta Kobyłka

Do zadań Burmistrza Miasta Kobyłka należy zarządzanie i koordynacja realizacji planu, podejmowanie kluczowych decyzji dotyczących sposobu wdrażania planu, sposobu finansowania działań, podział zadań, podejmowanie decyzji o zlecaniu realizacji zadań, monitorowanie wskaźników osiągnięcia celów, reagowanie na zmiany i trudności.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Kobyłce

Do zadań OPS w Kobyłce należy pełnienie roli koordynatora usług społecznych w mieście, w szczególności w zakresie pomocy i integracji społecznej, ustalanie uprawnień do świadczeń z zakresu pomocy społecznej, obejmowanie wsparciem i przyznawanie uprawnień do korzystania z usług pomocy i integracji społecznej prowadzonych na zlecenie gminy przez podmioty ekonomii społecznej. Prowadzenie procedur zlecania zadań i współpracy z innymi podmiotami i realizatorami usług. Współpraca z Wydziałem Spraw Społecznych, Sportu i Zdrowia w Urzędzie Miasta Kobyłka.

Pozostałe instytucje w Kobyłce

Do zadań jednostek organizacyjnych należy monitorowanie problemów społecznych, reagowanie i zgłaszanie ich skali, natężenia oraz inicjowanie interwencji. Wnioskowanie o zmiany w LPDI, współpraca ze wszystkimi interesariuszami realizacji zadań. Szczególne miejsce na mapie Kobyłki zajmują: Miejski Ośrodek Kultury, Miejska Biblioteka Publiczna oraz organizacje pozarządowe realizujące działania z bogatą ofertą kulturalną, sportową i edukacyjno-animacyjną.

Kluczowe w zakresie funkcjonowania tych instytucji i organizacji jest współdziałanie i współpraca w zakresie świadczenia różnych usług dla mieszkańców. Uzupełnianie oferty, planowanie w porozumieniu i wymianie informacji. Wskazane jest wspólne podnoszenie kwalifikacji, kompetencji i wiedzy przedstawicieli wszystkich lokalnych interesariuszy.

NGO – organizacje społeczne

Do zadań podmiotów ekonomii społecznej należy również monitorowanie natężenia i skali problemów i potrzeb społecznych, animacja życia społecznego, inicjowanie działań na rzecz mieszkańców, w tym inicjatywa w zakresie wniosku o realizację zadania publicznego, realizacja zadań zleconych z najwyższą starannością i wewnętrznymi przepisami.

Należy podkreślić duży potencjał tkwiący w lokalnych organizacjach pozarządowych, które stają się coraz bardziej profesjonalne i zaangażowane. Na szczególną uwagę zasługują te, które już wpisują się do katalogu usług, na które istnieje zapotrzebowanie:

- 1) realizujące ofertę sportową i rekreacyjną,
- 2) ofertę opieki i zajęć dla dzieci i młodzieży,
- 3) ofertę kulturalną,
- 4) ofertę specjalistyczno-poradniczą,
- 5) edukacyjną dla rodziców i opiekunów.

Przedsiębiorstwa społeczne

Do zadań przedsiębiorstw społecznych, w tym spółdzielni socjalnej jest w szczególności reagowanie na potrzeby społeczne, planowanie i wychodzenie z inicjatywą rozwiązania problemów. Tworzenie miejsc pracy dla osób z obszaru wykluczenia społeczno-zawodowego, a także reintegracja społeczno-zawodowa dla osób zagrożonych wykluczeniem społeczno-zawodowym. Aktywne reagowanie na pojawiające się zapotrzebowanie na usługi społeczne. W tym zakresie lukę zapełnia Spółdzielnia Socjalna PODKOWA realizująca usługi opiekuńcze, asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami, opieki wytnieniowej oraz inne usługi tj. dla dzieci do 3 r. ż. i rodzin, usługi psychoterapeutyczne skierowane do dzieci, młodzieży i całych rodzin, usługi psychologiczne, doradcy zawodowego i asystenta rodziny. Ponadto, organizuje w partnerstwie z samorządem lokalnym szereg szkoleń dla organizacji pozarządowych oraz mieszkańców miasta.

11. Sposób monitorowania i oceny wskaźników realizacji Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych dla Miasta Kobyłka na lata 2025-2030

Założeniem programu usług jest jego dynamiczny i otwarty charakter. Elastyczne reagowanie na pojawiające się potrzeby i problemy w społecznościach lokalnych. Dlatego monitorowanie realizacji programu ma kluczowe znaczenie.

Jego celem jest:

- 1) zbieranie informacji, uwag i komentarzy,

2) okresowe badanie jakości realizowanych usług.

Badaniu będzie podlegał również:

- 1) czas oczekiwania na skorzystanie z usługi,
- 2) lokalizacja miejsca realizacji usługi,
- 3) łatwość dotarcia do miejsca realizacji usługi,
- 4) dostęp dla osób ze szczególnymi potrzebami.
- 5) dostępność usług.

Na podstawie danych z monitoringu zostanie dokonana ocena postępów wdrażania Programu, czyli ocena osiągania zaplanowanych w Programie celów. Dzięki monitoringowi i bieżącej ewaluacji zarządzający usługami w mieście będą mogli ocenić skuteczność, efektywność, użyteczność, trwałość i trafność Programu. Na potrzeby prowadzonego monitoringu i ewaluacji określono wskaźniki ilościowe dla określonych grup kategoryalnych korzystających ze wsparcia. Wskaźniki jakościowe będą badane na podstawie ankiet satysfakcji.

Nazwa wskaźnika – SENIORZY	Jednostka miary	Stan obecny/na 12.2025
Liczba odbiorców UO	Osoba/średniorocznie	Średnio 29 osób
Liczba odbiorców usług sąsiedzkich	osoba	10
Usługa transportowa „door to door” liczba korzystających osób	osoba	10
Liczba odbiorców usług specjalistycznych w miejscu zamieszkania (podolog, fryzjer, złota rączka, rehabilitacja itp.)	osoba	50
Dzienny ośrodek wsparcia (utworzenie i funkcjonowanie)	osoba	10
System elektroniczny wspomagający opiekę (teleopieka)	osoba	10
Szkolenia, treningi, instruktaże domowe dla osób sprawujących opiekę	sztuka	2
Liczba opiekunów objętych wsparciem wytchnieniowym opiekunów rodzinnych	osoba	2
Liczba działań aktywizujących seniorów- współpraca kilku podmiotów (instytucji i organizacji)	inicjatywa	2

Nazwa wskaźnika – OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI	Jednostka miary	Stan obecny/na 12.2025
Liczba odbiorców UO	Osoba/średniorocznie	0/0
Liczba osób korzystających z OW	osoba	0/8

Liczba osób, które skorzystają z usługi transportowej „door to door”	osoba	0/20
Usługi specjalistyczne w miejscu zamieszkania (podolog, fryzjer, złota rączka, rehabilitacja itp.)	pakiet	0/1
Dzienny ośrodek wsparcia (utworzenie i funkcjonowanie)	sztuka	0/1
System elektroniczny wspomagający opiekę (teleopieka)	osoba	0/25
Szkolenia, treningi, instruktaże domowe dla osób sprawujących opiekę	sztuka	0/1
Wsparcie wytnieniowe opiekunów rodzinnych	osoba	4/8
Działania aktywizujące seniorów- współpraca kilku podmiotów (instytucji i organizacji)	inicjatywa	0/1

Nazwa wskaźnika – RODZINY Z DZIEĆMI	Jednostka miary	Stan obecny/na 12.2025
Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych pracą socjalną	osoba/rodzina	300/300
Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych asystenturą rodzinną	osoba/rodzina	15/15
Liczba osób objętych poradnictwem specjalistycznym	osoba	0/40
Liczba Placówek Wsparcia Dziennego w mieście	sztuka	1/1
Liczba grup wsparcia/samopomocowych dla rodzin	sztuka	0/1
Liczba zorganizowanych działań na rzecz osób i rodzin w celu rozwoju ich aktywności	działanie	0/3

Nazwa wskaźnika – OSOBY Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI ORAZ W KRYZYSIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO	Jednostka miary	Stan obecny/na 12.2025
Liczba osób z zaburzeniami psychicznymi oraz w kryzysie zdrowia psychicznego, które skorzystały z usług	osoba	0/15
Liczba funkcjonujących form pobytu i wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi	sztuka	0/1

Liczba osób uczestniczących w formach aktywizacji społeczno-zawodowej dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego	osoba	0/10
--	-------	------

Nazwa wskaźnika – OSOBY W KRYZYSIE BEZDOMNOŚCI	Jednostka miary	Stan obecny/ na 12.2025
Liczba osób w kryzysie bezdomności, które skorzystały z usług	osoba	5/6
Liczba osób w kryzysie bezdomności, którym udzielono schronienia	osoba	5/6

PODZIĘKOWANIA

Z ogromną wdzięcznością składamy podziękowania wszystkim osobom, które włączyły się w przygotowanie niniejszego dokumentu. Dzięki Waszej ciężkiej pracy, zaangażowaniu oraz otwartości na współpracę udało się stworzyć dokument, który będzie fundamentem dalszego rozwoju naszej społeczności lokalnej.

Dziękujemy Mieszkańcom Miasta Kobyłka, którzy poświęcili swój czas i wzięli udział w diagnozie potrzeb i potencjału w zakresie usług społecznych dla Miasta Kobyłka.

Dziękujemy wszystkim Specjalistom, którzy podzielili się z nami swoją cenną wiedzą i doświadczeniem. Wasze pomysły miały kluczowe znaczenie w procesie kształtowania usług społecznych, które mają na celu poprawę jakości życia mieszkańców naszego miasta.

Dziękujemy Kierownikowi i pracownikom Ośrodka Pomocy Społecznej w Kobyłce, Organizatorowi Społeczności Lokalnej, Dyrekcji i pracownikom Miejskiego Ośrodka Kultury w Kobyłce im. Jerzego Turka, Dyrekcji i pracownikom Miejskiej Biblioteki Publicznej w Kobyłce im. Ryszarda Szpotkańskiego, Dyrekcji i pracownikom Miejskiego Samodzielnego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Kobyłce, przedstawicielom Spółdzielni Socjalnej PODKOWA oraz przedstawicielom Stowarzyszenia Qźnia, a także wszystkim sprzymierzeńcom i ambasadorom idei rozwoju usług społecznych w Kobyłce. Dzięki Waszym wysiłkom i zaangażowaniu LPDI stanie się realnym narzędziem, które pomoże w dostosowaniu oferty usług społecznych do potrzeb naszej lokalnej społeczności.

W sposób szczególny dziękujemy członkom Zespołu ds. opracowania i wdrożenia lokalnego planu deinstytucjonalizacji usług społecznych w społeczności lokalnej za zaangażowanie i doprowadzenie sprawy do końca, czego rezultatem jest opracowany dokument.

Diagnoza potrzeb i potencjału w zakresie usług społecznych w Mieście Kobyłka

Raport badawczy

Kobyłka 2024

Raport z przeprowadzonego badania pn. „Diagnoza potrzeb i potencjału
w zakresie usług społecznych w Mieście Kobyłka”

Zamawiający:

Miasto Kobyłka

ul. Wołomińska 1

05-230 Kobyłka

Wykonawca:

 PRACOWNIA ROZWOJU

Pracownia Rozwoju Przemysław Kozak

ul. Nowaka-Jeziorańskiego 7/198

03-984 Warszawa

Kobyłka, grudzień 2024

Spis treści

1	Wykaz skrótów	5
2	Wprowadzenie	6
3	Co i jak badaliśmy? – metodyka badania	8
3.1	Kontekst badania	8
3.2	Cele i ogólne założenia badania	9
3.3	Problemy i pytania badawcze	9
3.4	Zastosowane metody i techniki badawcze.....	10
3.4.1	Analiza danych zastanych (desk research).....	10
3.4.2	Badanie ilościowe.....	10
3.4.3	Badania jakościowe	11
4	Specyfika Miasta – co wyróżnia Kobyłkę?	13
4.1	Położenie.....	13
4.2	Demografia	13
4.3	Wybrane dane dotyczące rodzin.....	16
5	Jakich usług potrzebują mieszkańcy? – wyniki badania	18
5.1	Najlepiej funkcjonujące sfery usług	20
5.2	Usługi dla rodzin z dziećmi.....	22
5.2.1	Usługi społeczne dla rodzin z dziećmi realizowane w Kobyłce	22
5.2.2	Potrzeby w zakresie usług dla rodzin z dziećmi – perspektywa specjalistów	26
5.2.3	Potrzeby w zakresie usług dla rodzin z dziećmi – perspektywa mieszkańców	27
5.3	Usługi dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (seniorów, osób z niepełnosprawnością, przewlekle chorych)	30
5.3.1	Usługi społeczne realizowane w Kobyłce	30
5.3.2	Potrzeby w zakresie usług – perspektywa specjalistów	34
5.3.3	Potrzeby w zakresie usług dla seniorów, osób z niepełnosprawnością oraz chorych – perspektywa mieszkańców	35
5.4	Usługi dla młodzieży	38
5.4.1	Usługi dla młodzieży realizowane w Kobyłce	38
5.4.2	Potrzeby w zakresie usług dla młodzieży – perspektywa specjalistów.....	38
5.4.3	Potrzeby w zakresie usług dla młodzieży – perspektywa mieszkańców	39
5.5	Usługi z zakresu kultury, sportu, rekreacji.....	50
5.5.1	Usługi w zakresie kultury, sportu i rekreacji realizowane w Kobyłce.....	50
5.5.2	Potrzeby usług w zakresie kultury, sportu i rekreacji – perspektywa specjalistów.....	50
5.5.3	Potrzeby usług w zakresie kultury, sportu i rekreacji – perspektywa mieszkańców	51

5.6	Usługi z zakresu aktywności obywatelskiej, przeciwdziałania bezrobociu, integracji i mieszkalnicze	53
5.6.1	Usługi realizowane w Kobyłce	53
5.6.2	Perspektywa specjalistów.....	54
5.6.3	Perspektywa mieszkańców	55
5.7	Usługi z zakresu ochrony środowiska.....	58
5.7.1	Usługi z zakresu ochrony środowiska realizowane w Kobyłce.....	58
5.7.2	Usługi z zakresu ochrony środowiska – perspektywa specjalistów	58
5.7.3	Usługi z zakresu ochrony środowiska – perspektywa mieszkańców.....	58
6	Jaki CUS jest potrzebny? – odpłatność na usługi i tworzenie CUS.....	61
7	Podsumowanie.....	63
8	Wnioski i rekomendacje	64
9	Bibliografia	66
10	Spis tabel, wykresów i rysunków	67

1 Wykaz skrótów

CUS	Centrum Usług Społecznych
KDR	Karta Dużej Rodziny
MKRPA	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
MOK	Miejski Ośrodek Kultury
OPS	Ośrodek Pomocy Społecznej
OSL	Organizowanie Społeczności Lokalnej
OZPS	Ocena zasobów pomocy społecznej
PES	Podmiot ekonomii społecznej
UTW	Uniwersytet Trzeciego Wieku

2 Wprowadzenie

Ten dokument (raport) stanowi podsumowanie diagnozy prowadzonej w Mieście Kobyłka w okresie od października do grudnia 2024 r., dotyczącej potrzeb mieszkańców w zakresie usług społecznych oraz potencjału lokalnych instytucji i podmiotów do ich świadczenia.

Diagnoza została przeprowadzona na potrzeby utworzenia Centrum Usług Społecznych (CUS), zgodnie z przepisami *Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych*.¹ Na jej podstawie planowane jest opracowanie i wdrożenie w Mieście Kobyłka Programu Usług Społecznych.²

Usługi społeczne oznaczają działania podejmowane przez gminę (miasto), świadczone w formie niematerialnej w celu zaspokajania potrzeb wspólnoty samorządowej na rzecz osób, rodzin, grup społecznych, grup mieszkańców o określonych potrzebach lub ogółu mieszkańców.

Ustawa o CUS

Zgodnie z przytoczoną powyżej definicją usług społecznych:

- po pierwsze, za ich trwały rozwój w największej mierze **odpowiada samorząd lokalny;**
- po drugie, z usług społecznych korzystać może **każdy mieszkaniec i mieszkanka z racji przynależności do wspólnoty samorządowej,**³
- po trzecie, usługi społeczne oznaczają bezpośrednią pomoc, wsparcie, działanie, a nie świadczenia materialne;
- po czwarte, korzystać z nich mogą osoby, rodziny i grupy mieszkańców, których **potrzeby zostały rozpoznane;**
- po piąte, usługi społeczne mogą być dla mieszkańców **bezpłatne, częściowo płatne lub w całości płatne.**

¹ W dalszej części raportu używamy skrótu „Ustawa o CUS”

² Usługi społeczne obejmują wszystkie istotne obszary życia i funkcjonowania mieszkańców. Ustawa o CUS wymienia 14 takich zakresów/ obszarów: polityki prorodzinnej, wspierania rodziny, systemu pieczy zastępczej, pomocy społecznej, promocji i ochrony zdrowia, wspierania osób niepełnosprawnych, edukacji publicznej, przeciwdziałania bezrobociu, kultury, kultury fizycznej i turystyki, pobudzania aktywności obywatelskiej, mieszkalnictwa, ochrony środowiska, reintegracji zawodowej i społecznej.

³ Usługi społeczne są dedykowane wszystkim mieszkańcom, a nie tylko korzystającym ze wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej.

Centrum Usług Społecznych realizuje dwa kluczowe zadania:

1) **rozwija usługi dla mieszkańców** zgodnie z wynikami diagnozy i opracowanym Programem Usług Społecznych, 2) **udziela informacji** mieszkańcom o dostępności usług.

Instytucją, która zajmuje się rozwojem i dostarczaniem usług społecznych jest **Centrum Usług Społecznych (CUS)**. W miastach takich, jak Kobyłka jest on tworzony z przekształcenia Ośrodka Pomocy Społecznej, którego zakres i forma działalności zostaje znacząco rozszerzona.

W niniejszym raporcie przedstawiamy Mieszkańcom Miasta Kobyłka najważniejsze informacje i wnioski z diagnozy. 14 zakresów usług z Ustawy o CUS uporządkowaliśmy w 6 kluczowych obszarów stanowiących sześć podrozdziałów niniejszego raportu (rozdziały 5.1-5.6), na podstawie dyskusji z przedstawicielami instytucji miejskich, radnymi i przedstawicielami podmiotów ekonomii społecznej.⁴ Obszary te i odpowiadające im usługi to:

- 1) usługi dla rodzin z dziećmi;
- 2) usługi dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym seniorów, osób z niepełnosprawnościami, przewlekle chorych;
- 3) usługi dla młodzieży;
- 4) usługi z zakresu kultury, kultury fizycznej i rekreacji;
- 5) usługi z zakresu aktywności obywatelskiej, przeciwdziałania bezrobociu, integracji społeczno-zawodowej;
- 6) usługi z zakresu ochrony środowiska.

Dodatkowo, w ramach podrozdziału 5.7, przedstawiamy opinie mieszkańców dotyczące utworzenia CUS oraz odpłatności za usługi.

Młodzieży oraz wszystkim dorosłym mieszkańcom Kobyłki, którzy wzięli udział w badaniu wypełniając ankietę lub uczestnicząc w spotkaniach i dyskusjach warsztatowych serdecznie dziękujemy.

⁴ Za każdym razem, gdy używamy zwrotu „podmioty ekonomii społecznej”, mamy na myśli przedsiębiorstwa społeczne (w tym spółdzielnie socjalne) oraz organizacje pozarządowe (lokalne stowarzyszenia i fundacje) zgodnie z Ustawą o ekonomii społecznej.

3 Co i jak badaliśmy? – metodyka badania

3.1 Kontekst badania

Badaniem objęliśmy usługi realizowane w Mieście Kobyłka w latach 2023-2024. Analizie poddane zostały dane statystyczne, dotyczące realizacji usług społecznych stanowiąc m.in. podstawę wyboru strategicznych obszarów rozwoju usług społecznych spośród następujących: polityki prorodzinnej, wspierania rodziny, systemu pieczy zastępczej, pomocy społecznej, promocji i ochrony zdrowia, wspierania osób niepełnosprawnych, edukacji publicznej, przeciwdziałania bezrobociu, kultury, kultury fizycznej i turystyki, pobudzania aktywności obywatelskiej, mieszkalnictwa, ochrony środowiska, reintegracji zawodowej i społecznej.⁵ Z kolei perspektywa zapotrzebowania na usługi społeczne obejmowała lata 2025-2029⁶. Badanie objęło swym zakresem obszar Miasta Kobyłka.

Zakres podmiotowy badania obejmował następujące grupy:

- 1) członków wspólnoty samorządowej (mieszkańców) Miasta Kobyłka;
- 2) przedstawicieli samorządu lokalnego oraz instytucji samorządowych Miasta Kobyłka odpowiedzialnych lub mających wpływ na realizację usług społecznych;
- 3) przedstawicieli podmiotów ekonomii społecznej, w tym organizacji pozarządowych;
- 4) innych interesariuszy zidentyfikowanych na etapie procesu badawczego.

Badanie zostało zrealizowane w ramach 4 etapów przedstawionych na poniższym schemacie.

Schemat 1. Etapy procesu badawczego

Źródło: Opracowanie własne

⁵ Zgodnie z Ustawą o CUS

⁶ Zgodnie z Ustawą o CUS Program Rozwoju Usług Społecznych powinien obejmować perspektywę pięcioletnią

3.2 Cele i ogólne założenia badania

Głównym celem badania (diagnozy) było dostarczenie wiedzy na temat potrzeb wspólnoty samorządowej Miasta Kobyłka w zakresie usług społecznych oraz lokalnego potencjału i zasobów dostępnych w zakresie ich zaspokojenia.

Cel główny został osiągnięty poprzez realizację następujących celów szczegółowych:

- 1) określenie uwarunkowań wspólnoty samorządowej Miasta Kobyłka mających wpływ na specyfikę realizowanych i potrzebnych usług społecznych,
- 2) identyfikację obszarów oraz rodzajów usług społecznych wraz z nakładami, źródłami finansowania i sposobem ich realizacji w Mieście Kobyłka w latach 2023-2024,
- 3) określenie kluczowych obszarów (zakresów) usług społecznych oraz ich rodzajów, które powinny być rozwijane w Mieście Kobyłka, w oparciu o zdiagnozowane zapotrzebowanie,
- 4) wskazanie możliwych sposobów realizacji usług społecznych wynikających z diagnozy.

Podstawę prawną przeprowadzonej diagnozy stanowi art. 21 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 1818).

Sposób przeprowadzenia badania brał pod uwagę następujące aspekty:

- **wieloaspektowość** uwzględniającą różnorodne uwarunkowania i przejawy kondycji społeczności lokalnej Miasta Kobyłka;
- **kompleksowość** uwzględniającą szeroki zakres działań usługowych organizowanych przez Miasto Kobyłka;
- **zróżnicowanie metod badawczych** łączące różne metody i techniki badawcze;
- **partycypacyjność** zapewniającą uczestnictwo i wpływ społeczności na przebieg i rezultaty procesu badawczego;
- **praktyczność** – diagnoza powinna dostarczyć władzom Miasta Kobyłka informacji o potrzebach mieszkańców w zakresie usług społecznych.

3.3 Problemy i pytania badawcze

Poniżej zaprezentowano kluczowe problemy i pytania badawcze.

- 1) Jakie usługi społeczne były realizowane dla mieszkańców Miasta Kobyłka w latach 2023-2024?
- 2) W jakich obszarach/zakresach należy rozwijać usługi społeczne w najbliższych latach?
- 3) Jakie grupy mieszkańców najbardziej potrzebują wsparcia w postaci usług społecznych ze strony samorządu?
- 4) Jakich usług społecznych potrzebują mieszkańcy Miasta Kobyłka?

- 5) Jaki jest potencjał podmiotów (publicznych, społecznych, komercyjnych), w tym podmiotów ekonomii społecznej, w zakresie dostarczania usług społecznych w odpowiedzi na zdiagnozowane potrzeby?

3.4 Zastosowane metody i techniki badawcze

W procesie opracowania diagnozy wykorzystane zostały następujące metody badawcze w oparciu, o które zaprojektowane zostały adekwatne narzędzia badawcze.

3.4.1 Analiza danych zastanych (desk research)

W ramach badania przeprowadzono analizę danych zastanych (desk research). Analizie poddano dane dostępne w domenie publicznej, w tym dane GUS oraz dane z Narodowego Spisu Powszechnego. Przeanalizowano także dokumenty strategiczne i programowe Miasta Kobyłka w odniesieniu do usług społecznych. Analizą danych zastanych zostały objęte następujące źródła danych:

- 1) Strategia Rozwoju Miasta Kobyłka;
- 2) Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2026;
- 3) Deklaracja o Wspieraniu Rodzin i Wzajemnym Poszanowaniu;
- 4) Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 r.;
- 5) Sprawozdanie z działalności OPS w Kobyłce za 2023 r.;
- 6) Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Kobyłka na lata 2022-2025;
- 7) Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na lata 2024-2029;
- 8) Gminny Program Wspierania Rodziny w Mieście Kobyłka na lata 2024-2026;
- 9) Program współpracy na 2024 rok z organizacjami pozarządowymi oraz z podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie;
- 10) Sprawozdanie z programu współpracy z organizacjami pozarządowymi za 2023 r.;
- 11) Sprawozdanie z oceny realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w rodzinie za 2023 r.;
- 12) Sprawozdanie z działalności MKRPA w Kobyłce za 2023 r.;
- 13) Dostępne dane GUS dotyczące Miasta Kobyłka;
- 14) Wybrane dane Urzędu Stanu Cywilnego w Kobyłce.

3.4.2 Badanie ilościowe

Badanie ilościowe zostało przeprowadzone z dorosłymi mieszkańcami Miasta Kobyłka oraz z młodzieżą w okresie listopad – grudzień 2024 r. Na potrzeby przeprowadzenia badania ilościowego wykorzystano dwie techniki – CAWI i PAPI (w przypadku młodzieży tylko CAWI). Technika CAWI (ang. Computer Assisted Web Interviews) polega na przeprowadzeniu ankiety, która jest dostępna w formie online. Pozwala ona na anonimowość, dzięki czemu osoby

biorące udział w badaniu czują się swobodnie. Technika PAPI (ang. Papier and Pen Personal Interview), opiera się z kolei na bezpośrednim badaniu kwestionariuszowym. Zakres CAWI i PAPI dla osób dorosłych był identyczny. W badaniu ankietowym osób dorosłych wzięło udział 543 respondentów, w badaniu młodzieży 219 respondentów – łącznie 762 uczestników i uczestniczek badania ankietowego.

3.4.3 Badania jakościowe

Badania jakościowe przeprowadzono z wykorzystaniem następujących technik jakościowych.

3.4.3.1 Indywidualne wywiady pogłębione

Indywidualne wywiady pogłębione zostały przeprowadzone z przedstawicielami wybranych instytucji samorządowych Miasta Kobyłka. Dzięki realizacji IDI możliwe było pogłębienie wiedzy na temat wybranych zjawisk i problemów społecznych oraz uchwycenie rządzących nimi związków przyczynowo-skutkowych. Dzięki uzyskanym wynikom, możliwe było wskazanie tych usług społecznych, które mają największy wpływ na rozwiązanie konkretnych problemów społecznych lub zaspokojenie istotnych potrzeb mieszkańców.

Łącznie przeprowadzono 5 wywiadów pogłębionych z przedstawicielami:

- Urzędu Miasta Kobyłka;
- Wydziału Spraw Społecznych, Sportu i Zdrowia;
- Ośrodka Pomocy Społecznej (2 wywiady);
- podmiotów ekonomii społecznej.

3.4.3.2 Warsztaty i spotkania z wykorzystaniem narzędzi partycypacyjnych

Przeprowadzone warsztaty i spotkania służyły zgromadzeniu ważnych danych jakościowych oraz zaangażowaniu w proces diagnozy reprezentantów różnych grup interesariuszy: placówek edukacyjnych, podmiotów ekonomii społecznej, w tym NGO, podmiotów komercyjnych oraz samych mieszkańców. Dzięki realizacji warsztatów możliwe było bardziej innowacyjne i kreatywne podejście do procesu planowania rozwoju usług społecznych dla mieszkańców Miasta Kobyłka.

W ramach badania przeprowadzono łącznie 4 warsztaty i spotkania:

- z przedstawicielami zespołu ds. opracowania Lokalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji;
- z Radnymi Miasta Kobyłka (2 spotkania);
- z przedstawicielami PES (w tym organizacji pozarządowych), OPS, placówek edukacyjnych oraz kultury.

3.4.3.3 *Panel ekspercki*

Panel ekspercki został przeprowadzony na ostatnim etapie realizacji badania i służył prezentacji wyników przeprowadzonych ankiet oraz przedyskutowaniu wniosków z badania. W panelu udział wzięli przedstawiciele Urzędu Miasta, OPS, instytucji samorządowych oraz podmiotów ekonomii społecznej, w tym organizacji pozarządowych.

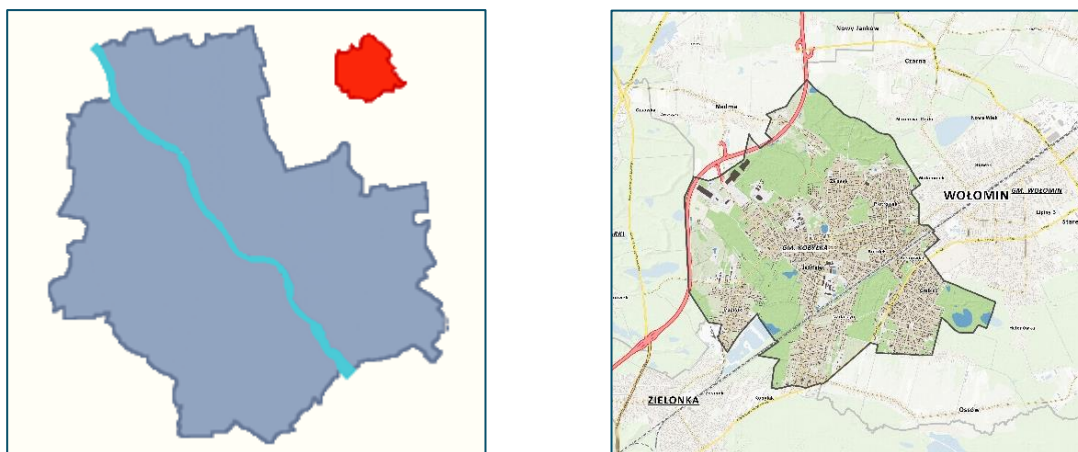
4 Specyfika Miasta – co wyróżnia Kobyłkę?

4.1 Położenie

Miasto Kobyłka położone jest w powiecie wołomińskim, na północny wschód od Warszawy, w odległości kilkunastu kilometrów od granic administracyjnych stolicy. Kobyłka od północnego wschodu sąsiaduje z Wołominem, od południowego zachodu z Zielonką. Miasto przecina linia kolejowa Warszawa-Białystok.

Kobyłka jest dobrze skomunikowana ze stolicą. Do Warszawy dojechać można trasą S8 przebiegającą po północno-zachodniej stronie miasta lub drogą krajową 634. Wygodny jest także dojazd koleją do dworca Warszawa-Wileńska.

Mapa 1. Położenie Miasta Kobyłka na tle Warszawy i miast sąsiadujących

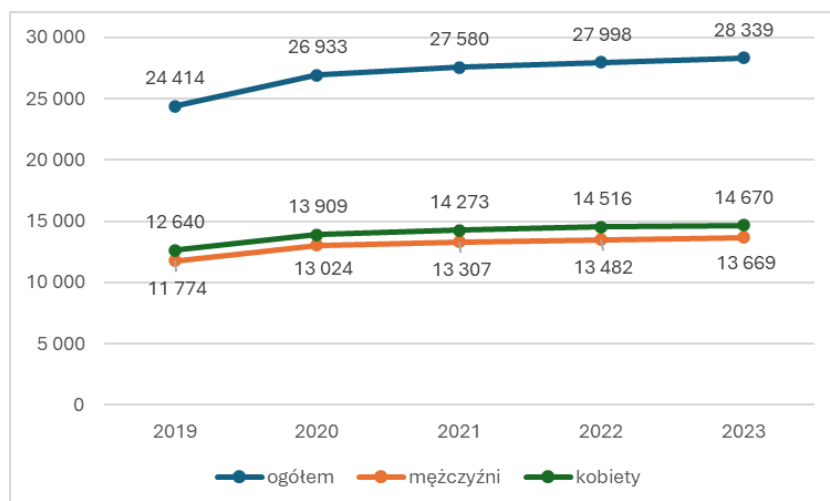
Źródło: Opracowanie własne na podstawie OneGeo.pl

4.2 Demografia

Kobyłka zdecydowanie wyróżnia się na tle innych podobnej wielkości samorządów Mazowsza i Polski zachodzącymi procesami demograficznymi, właściwymi dla miast otaczających największe ośrodki miejskie, jak Warszawa.

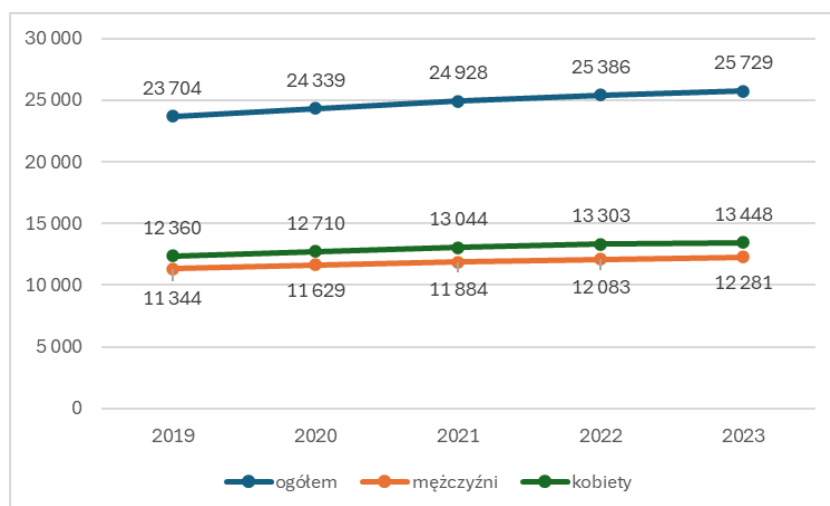
W ciągu ostatnich lat obserwowany był systematyczny i szybki przyrost liczby mieszkańców wykraczający poza prognozy demograficzne GUS. W ciągu ostatnich pięciu lat w Kobyłce przybyło 4 tys. mieszkańców (ok. 16% w porównaniu z 2019 rokiem).

Wykres 1. Przyrost liczby ludności Kobyłki w ciągu ostatnich pięciu lat (GUS)

Źródło: BDL GUS

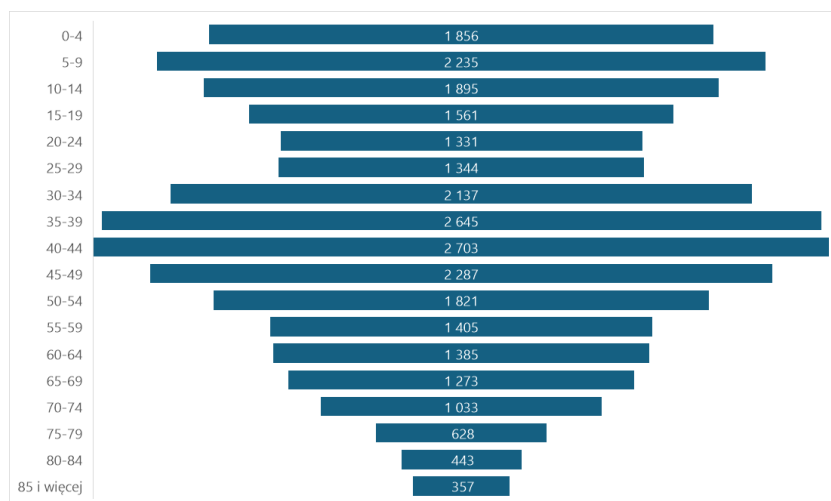
Wykres 2. Przyrost liczby ludności Kobyłki w ciągu ostatnich pięciu lat (USC)

Źródło: USC Kobyłka

Osoby osiedlające się w Kobyłce to w większości osoby młode, w dużej mierze rodziny z dziećmi. Dynamiczny przyrost liczby osób zamieszkujących Kobyłkę, przekłada się na niską średnią wieku mieszkańców wynoszącą ok. 37 lat. Jedną z konsekwencji napływu nowych mieszkańców jest względnie trwała struktura wiekowa. W okresie 10 lat, w mieście zwiększyła się liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, spadła liczba osób w wieku produkcyjnym i w niewielkim stopniu wzrosła liczba osób w wieku poprodukcyjnym.

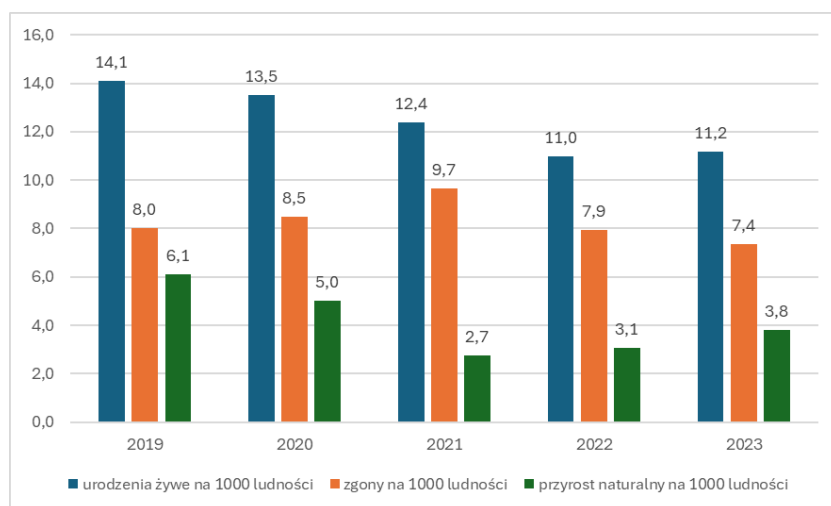
Wykres 3. Struktura wiekowa mieszkańców Kobyłki

Źródło: BDL GUS

W porównaniu do danych ogólnopolskich struktura demograficzna Miasta Kobyłka jest zadowalająca. Nie daje się zauważyć żadnych negatywnych trendów społecznych (jak wyludnianie się miasta czy gwałtowne starzenie się społeczeństwa). Dane dotyczące przyrostu naturalnego wskazują na obserwowaną od lat przewagę liczby urodzeń nad zgonami na 1000 ludności oraz na dodatni przyrost naturalny wahający się od 6,1 w 2019 r. do 3,8 w roku 2023 na 1000 ludności. To właśnie wysoka wartość wskaźnika przyrostu naturalnego wyróżnia Kobyłkę zarówno na tle Mazowsza (-2,3 w 2023 r.) oraz kraju (-3,6 w 2023 r.). Dane dotyczące liczby urodzeń, zgonów oraz przyrostu naturalnego przedstawiono na wykresie poniżej.

Wykres 4. Urodzenia żywe, zgony przyrost naturalny na 1000 ludności

Źródło: BDL GUS

Na rozwój demograficzny Miasta Kobyłka mają wpływ głównie czynniki zewnętrzne:

- położenie miasta w stosunkowo niewielkiej odległości od Warszawy;
- dobre połączenia komunikacyjne ze stolicą;

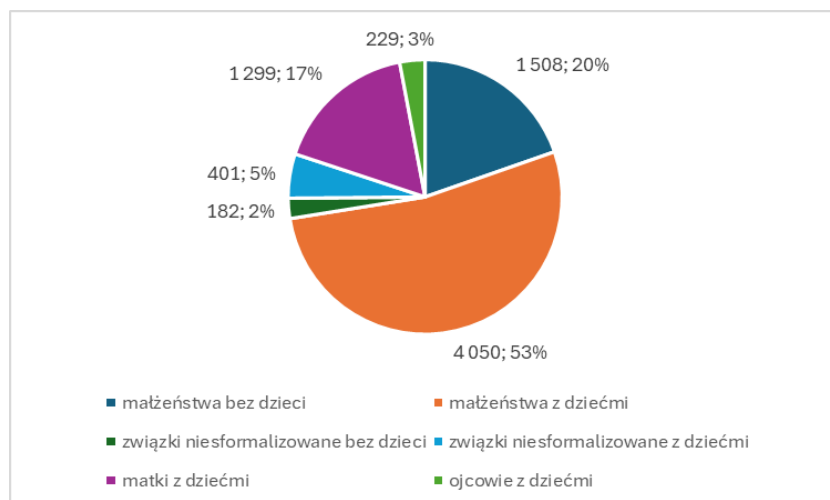
- atrakcyjne ceny nieruchomości.

Specyfika procesów demograficznych zachodzących w mieście ma bezpośredni wpływ na zapotrzebowanie na usługi społeczne. W porównaniu z innymi gminami i miastami, oddalonymi od dużych aglomeracji miejskich, w Kobyłce w większym stopniu dominuje zapotrzebowanie na usługi dla rodzin z dziećmi oraz usługi dla młodzieży niż dla osób starszych, chociaż oferta usług dla tych ostatnich wydaje się dobrze rozwinięta.

4.3 Wybrane dane dotyczące rodzin

Na podstawie danych z Narodowego Spisu Powszechnego struktura rodzin w 2021 r. przedstawiała się tak, jak zostało to zaprezentowane na poniższym wykresie oraz w poniższej tabeli. 73% spośród wszystkich rodzin stanowiły małżeństwa lub związki nieformalne z dziećmi, 20% stanowiły rodziny, w których dzieci wychowywane były przez jednego z rodziców (na ogół matkę), jedynie 5% to rodziny lub związki nieformalne bez dzieci.

Wykres 5. Rodziny w Kobyłce według typów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego w 2021 r.

Szczegółową charakterystykę rodzin w Kobyłce, ze względu na typ rodziny, przedstawiono w tabeli poniżej.

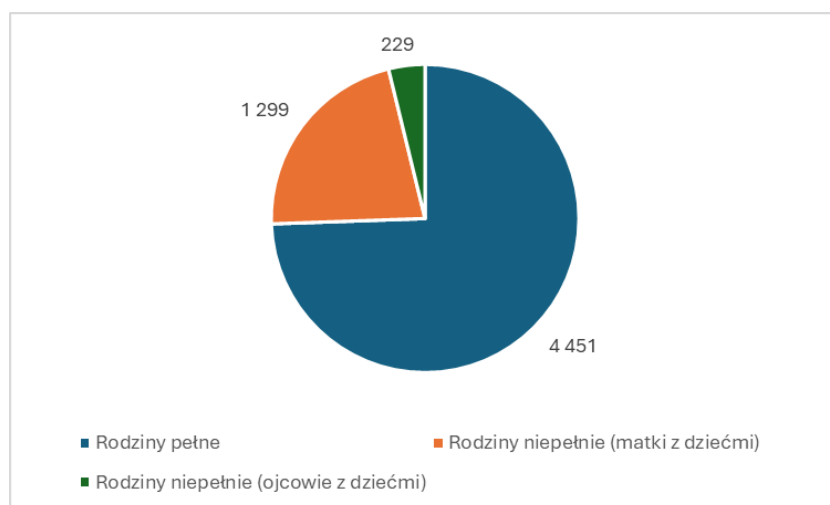
Tabela 1. Typy rodzin w Kobyłce wg danych Narodowego Spisu Powszechnego w 2021 r.

Typ rodziny	Liczba
małżeństwa razem	5558
małżeństwa bez dzieci	1508
małżeństwa z dziećmi	4050
związki niesformalizowane razem	583
związki niesformalizowane bez dzieci	182
związki niesformalizowane z dziećmi	401
matki z dziećmi	1299
ojcowie z dziećmi	229
ogółem	7669

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego w 2021 r.

Wśród rodzin z dziećmi zdecydowanie przeważały rodziny pełne (małżeństwa oraz związki nieformalne, gdzie dzieci wychowywane są przez oboje rodziców). Odsetek takich rodzin wynosił blisko 75%. Z kolei na 1528 rodzin niepełnych, prawie 1300 były to rodziny, gdzie wychowującą osobą była matka, a w 229 przypadkach ojciec.

Wykres 6. Liczba rodzin pełnych i niepełnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego w 2021 r.

5 Jakich usług potrzebują mieszkańcy? – wyniki badania

W Strategii Rozwoju Miasta Kobyłka usługi społeczne zostały wskazane jako jeden ze strategicznych obszarów rozwoju. „Usługi społeczne są najważniejszym komponentem polityki społecznej realizowanej przez samorząd lokalny i stanowią aktywną odpowiedź na wyzwania związane z potrzebami wynikającymi z takich procesów społecznych jak zmiany demograficzne i starzenie się społeczeństwa, zmiany w strukturze rodzin, przeobrażenia rynku pracy, wzrost ilości osób z niepełnosprawnościami, w tym niepełnosprawnościami sprzężonymi, ryzyka socjalne, kryzysy personalne i rodzinne, a także zapotrzebowanie na kompetencje i kwalifikacje. Dostępność usług w zakresie wsparcia społecznego i profilaktyki powinna być realizowana z myślą o każdej osobie, która może ich potrzebować.”⁷

Warunkiem trafnego rozwoju usług jest rzetelne rozpoznanie potrzeb mieszkańców w tym zakresie. „Prawidłowa diagnoza, rozpoznanie i zidentyfikowanie działań, jakie są prowadzone dla mieszkańców nie tylko przez Ośrodek Pomocy Społecznej, ale także przez organizacje pozarządowe oraz inne podmioty współpracujące i działające w obszarze polityki społecznej pozwoli na wdrożenie planu deinstytucjonalizacji i usystematyzuje katalog usług społecznych oferowany mieszkańcom Miasta Kobyłka.”⁸

W niniejszym rozdziale przedstawione zostały wyniki przeprowadzonego badania w zakresie potrzeb mieszkańców Kobyłki i potencjału miasta do realizacji usług społecznych.

W pierwszej kolejności zaprezentowano te sfery życia i obszary, z których mieszkańcy są zadowoleni w największym stopniu i które ich zdaniem funkcjonują w mieście najlepiej. W dalszej kolejności zaprezentowane zostały wyniki w podziale na **6 obszarów obejmujących łącznie 14 zakresów usług wskazanych w ustawie o CUS**. Przyjęty w badaniu podział wydaje się optymalny z punktu widzenia specyfiki miasta, w którym dominują problemy i potrzeby rodzin z dziećmi, osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu czy młodzieży, a potrzeby w innych obszarach mogły zostać adekwatnie połączone i przeanalizowane.

Wspomniane obszary obejmują:

- 1) usługi dla rodzin z dziećmi;
- 2) usługi dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym seniorów, osób z niepełnosprawnością, przewlekle chorych;
- 3) usługi dla młodzieży;
- 4) usługi z zakresu kultury, kultury fizycznej i rekreacji;
- 5) usługi z zakresu aktywności obywatelskiej, integracji społeczno-zawodowej, wspierania bezrobotnych;
- 6) usługi z zakresu ochrony środowiska.

⁷ [Strategia Rozwoju Miasta Kobyłka](#)

⁸ [Strategia Rozwoju Miasta Kobyłka](#)

W każdym z rozdziałów przyjęto następujący sposób prezentacji wyników uzyskanych z wykorzystaniem różnych metod badawczych: analizy danych zastanych, badań ilościowych osób dorosłych oraz młodzieży, a także badań jakościowych:

- pierwsza część zawiera informacje na temat **realizowanych dotychczas w danym obszarze usług społecznych w Kobyłce identyfikując ich główne rodzaje i sposoby świadczenia**;
- druga część zawiera **informacje na temat potrzebnych usług społecznych pochodzące od specjalistów** – przedstawicieli instytucji samorządowych, organizacji pozarządowych, radnych oraz specjalistów w danym zakresie;
- w części trzeciej każdego rozdziału przedstawiono wyniki pochodzące z ankiet przeprowadzonych wśród dorosłych mieszkańców oraz młodzieży⁹ dotyczące **kluczowych problemów oraz potrzeb wskazywanych przez samych mieszkańców**;
- część czwarta zawiera **kluczowe wnioski i rekomendacje oraz potencjalne sposoby realizacji usług**.

Ostatni, siódmy rozdział zawiera dane pochodzące z badania ilościowego i dotyczy kwestii:

- **odpłatności** za usługi oraz;
- opinii na temat **potrzeby utworzenia w Kobyłce Centrum Usług Społecznych**.

⁹ W rozdziale dotyczącym usług na rzecz młodzieży zawarto wyniki pochodzące zarówno z ankiety przeprowadzonej wśród dorosłych mieszkańców jak i młodych osób. Z tego powodu rozdział ten jest bardziej obszerny od innych.

5.1 Najlepiej funkcjonujące sfery usług

W pierwszej części badania ilościowego, zarówno z osobami dorosłymi jak i młodzieżą, pytano o te obszary życia mieszkańców, które w Kobyłce funkcjonują najlepiej i z których mieszkańcy byli najbardziej zadowoleni. Odpowiedzi pochodzące z badania ankietowego osób dorosłych oraz młodzieży przedstawiono na wykresach poniżej.

Wykres 7. Obszary, które funkcjonują najlepiej i z których dorośli mieszkańcy są najbardziej zadowoleni

Źródło: Opracowanie własne

Zdaniem dorosłych mieszkańców miasta do obszarów/ usług, które funkcjonują najlepiej należą:

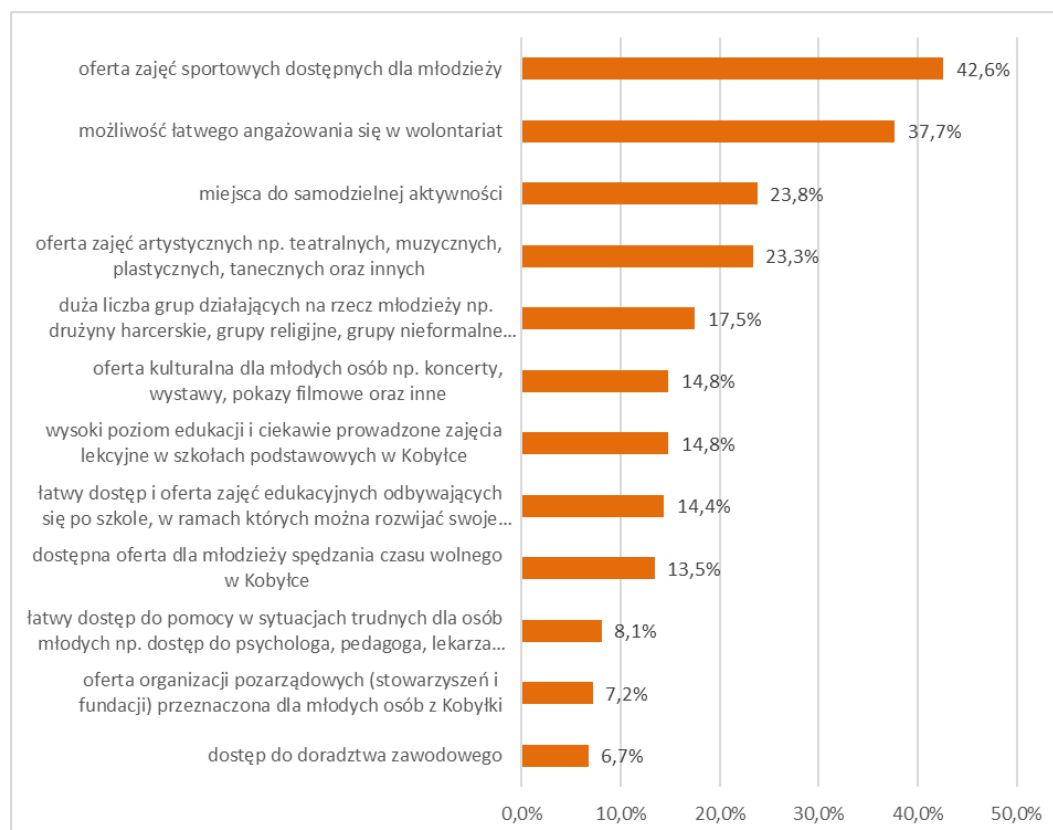
- oferta zajęć sportowych i rekreacyjnych dostępna dla mieszkańców miasta, w tym dzieci i młodzieży;
- oferta kulturalna dostępna dla mieszkańców miasta, w tym dzieci i młodzieży;
- oferta aktywnego spędzania czasu dla seniorów.

Jednocześnie wśród obszarów, które uzyskały najmniej odsetek głosów ankietowanych zaliczają się:

- wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami;
- wsparcie osób bezrobotnych;
- wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Należy jednak zaznaczyć, że niskiego wskaźnika zadowolenia dla powyższych trzech obszarów nie można interpretować jako niezadowolenia mieszkańców. Faktem jest jednak, że obszary te były wskazywane najrzadziej jako dobrze funkcjonujące.

Wykres 8. Obszary, które funkcjonują najlepiej i z których młodzi mieszkańcy są najbardziej zadowoleni

Źródło: Opracowanie własne

Zdaniem młodzieży do obszarów najlepiej funkcjonujących w Kobyłce należą:

- oferta zajęć sportowych dostępnych dla młodzieży;
- możliwość realizowania się poprzez wolontariat;
- dostępność miejsc do samodzielnej aktywności.

Z kolei najmniejszy odsetek wskazań w badaniu młodzieży dotyczył:

- dostępu do doradztwa zawodowego i planowania kariery;
- oferta organizacji pozarządowych (stowarzyszeń i fundacji) przeznaczona dla młodych osób z Kobyłki;
- dostępu do pomocy w sytuacjach trudnych dla osób młodych np. dostęp do psychologa, pedagoga, lekarza innej osoby, u której można uzyskać pomoc.

5.2 Usługi dla rodzin z dziećmi

Usługi dla rodzin z dziećmi opisane w tym rozdziale obejmują działania z zakresu:

- polityki prorodzinnej,
- wspierania rodziny,
- systemu pieczy zastępczej.¹⁰

5.2.1 Usługi społeczne dla rodzin z dziećmi realizowane w Kobyłce

We wrześniu 2023 r. Rada Miasta Kobyłka przyjęła Deklarację o Wpieraniu Rodzin i Wzajemnym Poszanowaniu.¹¹ Zgodnie z przyjętym w drodze uchwały dokumentem „w polityce społecznej Miasta Kobyłka priorytetem jest wspieranie rodzin poprzez programy i działania realizowane m.in. przez Ośrodek Pomocy Społecznej, a także organizacje pozarządowe dzięki konkursom dotacyjnym”. Usługi dla rodzin z dziećmi w Kobyłce realizowane były za pośrednictwem Ośrodka Pomocy Społecznej (OPS) albo z wykorzystaniem innych podmiotów i organizacji pozarządowych. Najważniejsze usługi i działania, stanowiące potencjał Miasta Kobyłki, zostały opisane poniżej.

Wsparcie rodzin doświadczających problemów opiekuńczo-wychowawczych

Usługi dla tej grupy rodzin realizowane były za pośrednictwem OPS. W 2023 r. z pomocy ośrodka skorzystało 59 rodzin (168 osób), o piętnaście mniej niż w roku 2022, kiedy wsparcie udzielone zostało 74 rodzinom (212 osobom). Wśród rodzin wspieranych w 2023 r. było 27 rodzin niepełnych oraz 9 wielodzietnych.

Wsparci rodzin doświadczających przemocy

Wsparcie dla rodzin doświadczających przemocy organizowane było za pośrednictwem różnego typu instytucji i podmiotów, których przedstawiciele wchodzą m.in. w skład Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Pomoc udzielana była w oparciu o obowiązujący Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na lata 2024-2029.¹²

Z dostępnych danych wynika, że w 2023 r. w Kobyłce do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 35 formularzy Niebieskiej Karty.¹³ Z tego 22 karty zostały sporządzone przez przedstawicieli Policji, a pozostałe przez OPS, ochrony zdrowia oraz oświaty. W 2023 r.

¹⁰ Ustawa o CUS

¹¹ [Uchwała NR LXIX/550/2023 Rady Miasta Kobyłka w sprawie przyjęcia Deklaracji o Wpieraniu Rodzin i Wzajemnym Poszanowaniu](#)

¹² [Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na lata 2024-2029](#)

¹³ Sprawozdanie z oceny realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w rodzinie za 2023 r.

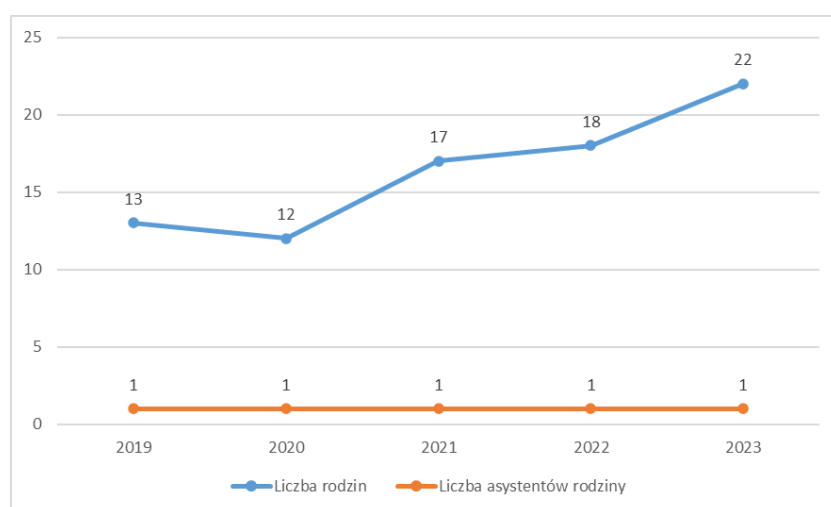
powołano 35 grup roboczych oraz odbyło się: 6 posiedzeń zespołu, a także 117 posiedzeń Grup Roboczych/ Grup Diagnostyczno-Pomocowych.

Należy jednak pamiętać, że pomimo istniejącej oferty wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie skala problemu pozostaje trudna do oszacowania głównie ze względu na funkcjonujące stereotypy, wstyd oraz lęk przed ujawnieniem problemu.

Wsparcie asystenta rodziny

W 2023 r., podobnie jak w latach poprzednich w Kobyłce funkcjonował jeden asystent rodziny, z którego wsparcia skorzystało łącznie 22 rodziny. Na przestrzeni ostatnich pięciu lat można zaobserwować wyraźną tendencję wzrostową liczby rodzin korzystających z pomocy asystenta.

Wykres 9. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS

Karta Dużej Rodziny (KDR)

Karta Dużej Rodziny uprawnia między innymi do systemu zniżek i dodatkowych uprawnień zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych. Mogą z niej korzystać rodziny, które wychowują minimum troje dzieci. W Kobyłce realizacją KDR zajmują się pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej. W 2023 r. do OPS wpłynęło 250 wniosków i wydano 562 karty.

Działania podejmowane przez Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (MKRPA)

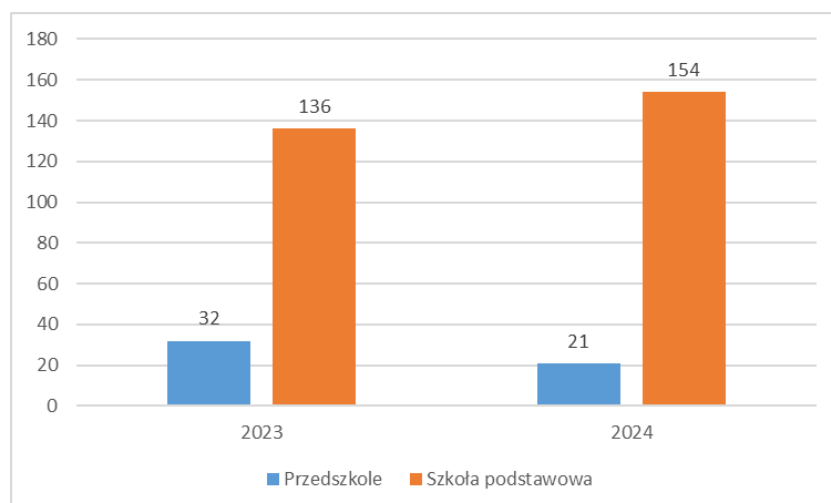
W 2023 r. MKRPA wystosowała łącznie 39 wezwań na rozmowę, których podstawą były zgłoszenia różnych instytucji i podmiotów. W 5 przypadkach podpisano kontrakty zobowiązujące osoby dotknięte problemem alkoholowym do podjęcia leczenia. Spośród nich 3 osoby podjęły i kontynuują leczenie.¹⁴

¹⁴ Sprawozdanie MKRPA

Wsparcie rodzin z dziećmi z trudnościami rozwojowymi i edukacyjnymi

W Kobyłce w 2024 r. było 175 dzieci i uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych posiadających orzeczenie lub opinię z poradni psychologiczno-pedagogicznej¹⁵. W stosunku do roku poprzedniego widać wzrost liczby takich osób, których w 2023 r. było 168. W związku z obserwowanymi tendencjami w skali całego kraju należy spodziewać się, że liczba dzieci i uczniów o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych w Kobyłce będzie rosła.

Wykres 10. Liczba dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych (z orzeczeniem lub opinią PPP)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze szkół

Dzieci i uczniowie, którzy uzyskali orzeczenie lub opinię z PPP otrzymywali, zgodnie z rodzajem opinii, odpowiednią pomoc w swojej placówce edukacyjnej w postaci np. nauczyciela wspomagającego lub pomocy ze strony specjalistów. Na ogół zakres świadczonej pomocy nie obejmował wsparcia poza przedszkolem i szkołą i nie dotyczył lub dotyczył w bardzo małym stopniu rodziców lub opiekunów dziecka. Z punktu widzenia rozwoju usług społecznych na rzecz dzieci o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych kluczowe pozostają:

- **organizacja oddziaływania terapeutycznego i pomocowego dla dzieci i młodzieży poza placówką edukacyjną** (przedszkolem lub szkołą) – usługi tego typu są świadczone najczęściej przez podmioty prywatne; są to usługi kosztowne w związku ze specjalistycznym charakterem;
- **wsparcie dla rodziców dzieci z problemami rozwojowymi i edukacyjnymi** – w tym wypadku kluczowe usługi to usługi o charakterze edukacyjnym, w zakresie dotyczącym problemów dziecka, grupy wsparcia i samopomocowe, usługi o charakterze wytnieniowym.

¹⁵ Aktualnie bardziej właściwe jest mówienie o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych dzieci i młodzieży, które w mniejszym stopniu jest terminem o zabarwieniu wykluczającym.

Specjalne Potrzeby Edukacyjne (SPE)

2 definicje

- 1) **Dzieci i młodzież ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi** to te, u których stwierdza się spektrum objawów utrudniających lub uniemożliwiających funkcjonowanie: ruchowe, sensoryczne, poznawcze, w zakresie komunikacji, emocjonalno-społeczne i/lub psychiczne, wpływających na jakość życia i pełnienie ról społecznych teraz i/lub w przyszłości.
- 2) **Dzieci i młodzież ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi** to te, u których stwierdza się zagrożenie niepełnosprawnością, wszelkie dysfunkcje, dysharmonie lub niesprawności mogące mieć negatywny wpływ na dalszy rozwój.

SPR – od urodzenia do 3. roku życia

SPE – od 3. roku życia do ukończenia nauki w szkole

Źródło: Opracowanie własne

5.2.2 Potrzeby w zakresie usług dla rodzin z dziećmi – perspektywa specjalistów

W ramach danych zgromadzonych z wykorzystaniem metod jakościowych kluczowe usługi społeczne przydatne dla rodzin z dziećmi w Kobyłce zdaniem specjalistów to:

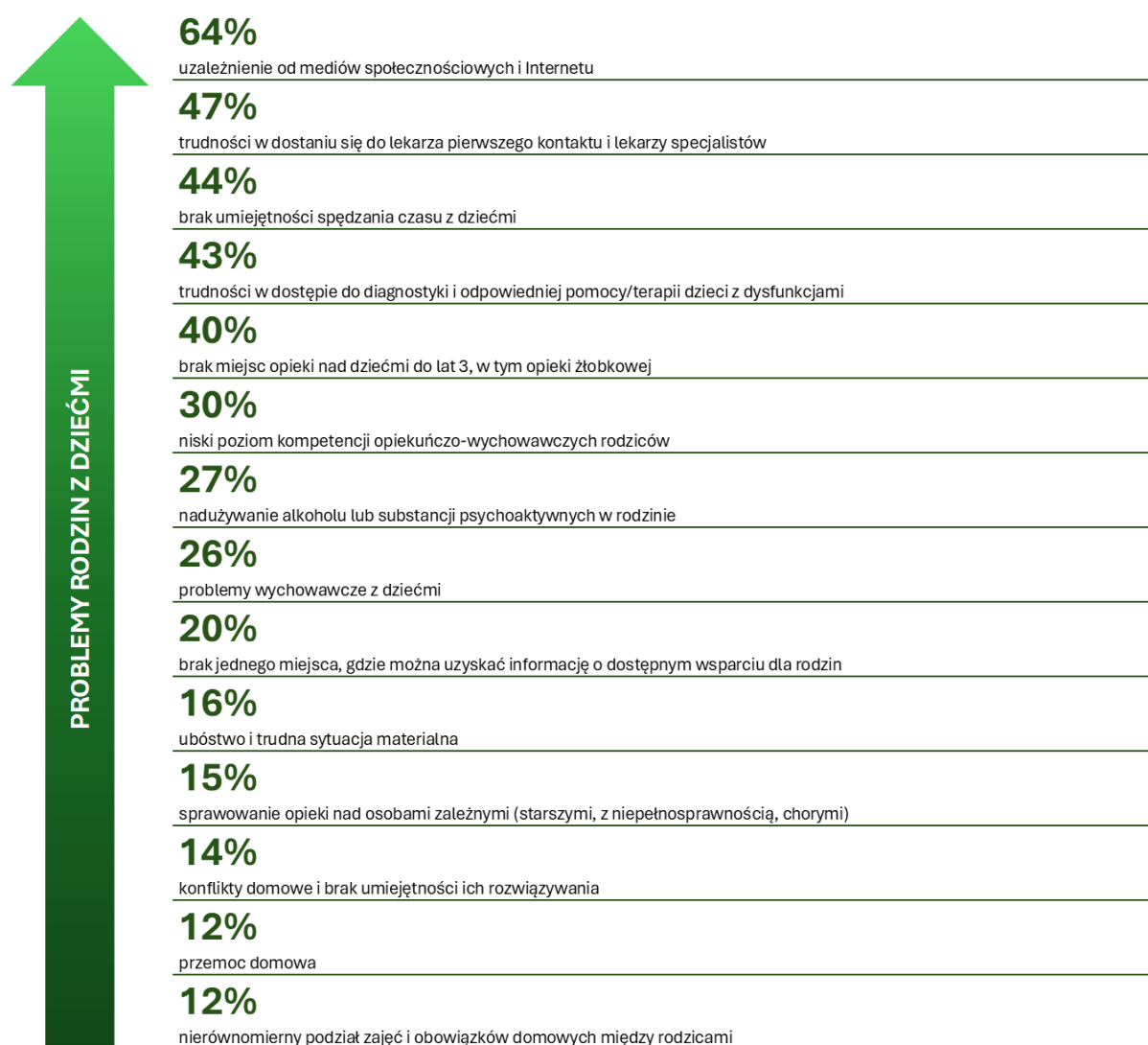
- 1) usługi o charakterze medycznym
 - usługi pielęgniarstwa środowiskowo-rodzinnego obejmujące wsparcie całej rodziny;
- 2) usługi ukierunkowane na rodziców
 - usługi o charakterze edukacyjnym – warsztaty rozwijające kompetencje opiekuńczo-wychowawcze rodziców;
 - działania aktywizujące ojców np. „męska szopa” – miejsce, w którym możliwe jest wykonywanie drobnych czynności o charakterze technicznym;
 - wypożyczalnia przedmiotów do codziennego użytku;
 - poradnictwo rodzinne – konsultacje i poradnictwo psychologiczne;
 - kluby wsparcia dla matek z małymi dziećmi;
 - zajęcia dla mam (rodziców) z dziećmi do lat 3;
 - mediacje rodzinne;
 - poradnictwo okołorozwodowe – prawne i psychologiczne.
- 3) usług wspierające rozwój dzieci i młodzieży
 - usługi wczesnej diagnozy dzieci z trudnościami rozwojowymi;
 - konsultacje psychiatryczne dla dzieci i młodzieży (diagnostyczne i terapeutyczne).

5.2.3 Potrzeby w zakresie usług dla rodzin z dziećmi – perspektywa mieszkańców

Mieszkańcy, w ramach badania ankietowego, wśród najbardziej istotnych problemów rodzin z dziećmi wskazywali:

- nadużywanie nowych technologii, mediów społecznościowych i Internetu;
- trudności w dostępie do usług medycznych, w tym lekarzy i lekarzy specjalistów;
- niewystarczające umiejętności spędzania czasu wolnego z dziećmi;
- trudności w dostępie do diagnostyki i terapii, wsparcia dla dzieci z różnego typu dysfunkcjami i problemami rozwojowymi;
- brak miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, w tym miejsc opieki żłobkowej.

Wykres 11. Problemy rodzin z dziećmi w Kobylce

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego mieszkańców Kobylki

Jednocześnie mieszkańcy pytani o potrzeby w zakresie konkretnych usług społecznych, których brakuje dla rodzin z dziećmi w Kobylce wskazywali na pierwszych miejscach:

- ⇒ zajęcia wspierające rozwój emocjonalny oraz społeczny dzieci i młodzieży, w postaci np. Treningu Umiejętności Społecznych (TUS) lub inne tego typu zajęcia;
- ⇒ usługi opieki nad dziećmi do lat 3, które mogą być realizowane w formie opieki żłobkowej, dziennego opiekuna, klubów dziecięcych lub innych;
- ⇒ zajęcia o charakterze edukacyjnym wspierające uczniów z trudnościami w nauce;
- ⇒ specjalistyczne terapie kompensujące deficyty rozwojowe np. dziecka z ADHD, dziecka w spektrum autyzmu lub inne;
- ⇒ usługi psychoterapii dla dzieci i młodzieży oraz szeroko rozumianego poradnictwa psychologicznego.

Tabela 2. Usługi społeczne, których brakuje dla rodzin z dziećmi w opinii mieszkańców

54,4% zajęcia wspierające rozwój emocjonalny i społeczny dzieci i młodzieży, np. Trening Umiejętności Społecznych TUS lub podobne	21,4% usługi wspierające rodziców w opiece nad niemowlętami
43,2% usługi opieki nad dziećmi do lat 3	18,3% wsparcie psychologiczne dla rodziców dzieci z zaburzeniami rozwojowymi i niepełnosprawnościami, w tym grupy wsparcia
37,6% zajęcia edukacyjne i wspomagające dla uczniów z trudnościami w nauce	16,5% psychoterapia par
36,3% specjalistyczne terapie kompensujące deficyty rozwojowe np. dziecka z ADHD, dziecka w spektrum autyzmu lub inne	14,0% zajęcia aktywizacyjne dla ojców
35,4% psychoterapia dla dzieci i młodzieży	12,7% terapia osób uzależnionych i współuzależnionych
34,8% zajęcia edukacyjne dla rodziców, w tym szkolenia i warsztaty wspierające rozwój umiejętności wychowawczych	12,1% specjalistyczna pomoc dla dzieci i rodzin doświadczających przemocy domowej
33,9% poradnictwo psychologiczne dla rodzin	11,5% poradnictwo psychologiczne i prawne w sytuacjach okotorzodowych
32,6% profilaktyka uzależnień od alkoholu, narkotyków, dopalaczy, Internetu oraz innych rodzajów uzależnień	9,0% mediacje rodzinne
30,4% zajęcia logopedyczne	8,1% asystent rodziny dla rodzin z trudnościami w opiece i wychowaniu dzieci
25,5% psychoterapia indywidualna dla dorosłych	7,1% zajęcia korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy
22,7% poradnictwo dietetyczno-żywniowe dla rodzin	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego mieszkańców Kobyłki

KOMENTARZ

- 1) Spośród pięciu, z największym odsetkiem wskazań, rodzajów usług społecznych, aż 4 dotyczą trudności rozwojowych lub edukacyjnych dzieci i młodzieży (zajęcia wspierające rozwój emocjonalny, zajęcia reedukacyjne, specjalistyczne terapie kompensacyjne, psychoterapia dzieci i młodzieży).
- 2) Zarówno w kategorii problemów, jak i potrzebnych usług wysoko lokują się potrzeby w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3. Częściowym wyjaśnieniem tego może być fakt, iż w Kobyłce nie funkcjonuje żaden publiczny żłobek, a rodzice korzystający z usług żłobkowych korzystają z oferty podmiotów komercyjnych.

- 3) Jako najistotniejszy problem rodzin z dziećmi wskazywane jest uzależnienie od mediów społecznościowych i Internetu, na które wskazało aż 64% ankietowanych. Ponieważ pytanie nie dotyczyło jedynie młodzieży, ale miało charakter ogólny, należy brać pod uwagę, że problem ten w istotny sposób dotyczy także dorosłych mieszkańców miasta.
- 4) Wysoko w hierarchii problemów znalazł się także „brak umiejętności spędzania czasu z dziećmi” (44% wskazań), co w połączeniu z potrzebą „zajęć edukacyjnych dla rodziców, w tym szkoleń i warsztatów wspierających rozwój umiejętności wychowawczych” (34,8%) wskazuje na deficyty kompetencji opiekuńczo-wychowawczych szerszej grupy rodzin, niż tylko tych, które korzystają aktualnie ze wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej w Kobylce.

5.3 Usługi dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (seniorów, osób z niepełnosprawnością, przewlekle chorych)

Usługi dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu opisane w tym rozdziale obejmują działania z zakresu:

- pomocy społecznej;
- promocji i ochrony zdrowia;
- wspierania osób niepełnosprawnych.¹⁶

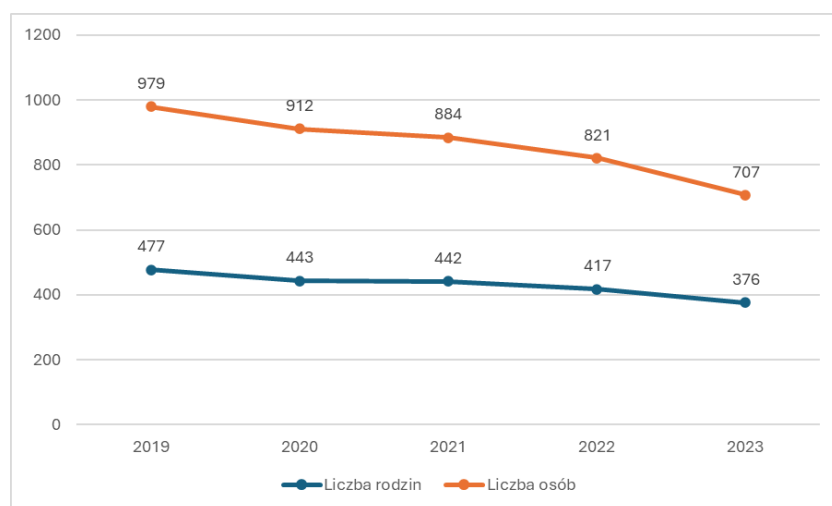
5.3.1 Usługi społeczne realizowane w Kobylce

Usługi społeczne dla osób starszych, z niepełnosprawnością oraz przewlekle chorych mają zróżnicowany charakter, a jednym z różnicujących kryteriów jest zdolność do samodzielnego codziennego funkcjonowania. Poniżej zaprezentowane zostały najważniejsze usługi dostępne dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Korzystanie z pomocy i wsparcia

W 2023 r. pomoc i wsparcie za pośrednictwem OPS otrzymały 663 osoby, co stanowiło 2,58% wszystkich mieszkańców. W latach 2019-2023 liczba rodzin i osób korzystających z pomocy i wsparcia za pośrednictwem OPS systematycznie malała przy jednoczesnym wzroście liczby mieszkańców Kobylki.

Tabela 3. Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy i wsparcia w latach 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS

¹⁶ Ustawa o CUS

Wśród przyczyn korzystania z pomocy dominowały:

- długotrwała choroba;
- ubóstwo;
- niepełnosprawność;
- bezrobocie;
- bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych.

Tabela 4. Przyczyny korzystania z pomocy w 2022 i 2023 roku

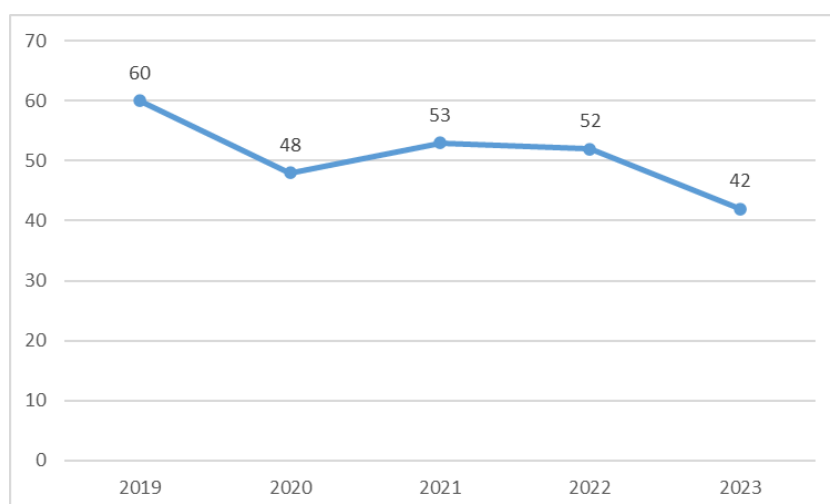
Powody korzystania z pomocy	Liczba rodzin korzystających z pomocy		Liczba osób w rodzinach	
	2022 r.	2023 r.	2022 r.	2023 r.
Ubóstwo	154	136	287	230
Sieroctwo	1	1	2	2
Bezdomność	3	6	3	7
Potrzeba ochrony macierzyństwa, w tym:	30	27	152	136
wielodzietność	19	16	110	93
Bezrobocie	81	63	194	141
Niepełnosprawność	135	125	321	211
Długotrwała choroba	255	224	430	369
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego ogółem, w tym:	74	59	212	168
rodziny niepełne	37	27	115	83
rodziny wielodzietne	9	9	46	45
Alkoholizm	12	9	21	15
Narkomania	2	3	2	3
Trudności po zwolnieniu z zakładu karnego	1	3	1	4
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	3	2	12	9
Zdarzenia losowe	2	1	2	6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS

Usługi opiekuńcze i inne rodzaje usług

W 2023 r. z usług opiekuńczych korzystały w Kobyłce 42 osoby. Na przestrzeni ostatnich lat obserwowany jest niewielki trend malejący w tym zakresie, chociaż pomiędzy poszczególnymi latami występują kilkuprocentowe różnice.

Wykres 12. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w latach 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS

Jednocześnie w ciągu ostatnich pięciu lat w Kobyłce nie było osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych, z wyjątkiem roku 2019, kiedy z tego typu usług korzystały 3 osoby. Podobnie w 2023 r. nie było osób z zaburzeniami psychicznymi, które korzystałyby ze specjalistycznych usług opiekuńczych, chociaż w latach wcześniejszych liczba takich osób wahała się od 3 do 5. Także poradnictwo specjalistyczne nie było realizowane w 2023 r. i w latach poprzednich, z wyjątkiem roku 2020, kiedy z poradnictwa korzystała jedna osoba. Z danych OPS wynika także, że w ciągu ostatnich lat nie było osób korzystających z interwencji kryzysowej.

Projekty na rzecz seniorów

W 2023 r. zrealizowanych zostało wiele projektów na rzecz seniorów, w tym:

- *Mobilność dla poprawy jakości życia*
- *Ogród społeczny*
- *Odkrywamy talenty mieszkańców Kobyłki*
- *Złota rączka dla seniora*
- *Dożywianie osób starszych i niepełnosprawnych*
- *Korpus Wsparcia Seniorów*
- *Program „Opieka 75+”*

Usługi asystenckie dla osób z niepełnosprawnościami

W 2023 r. z usług asystenckich w ramach programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” skorzystało 20 osób. Usługi asystenckie finansowane były ze środków krajowych, a ich realizatorem na terenie miasta była Spółdzielnia Socjalna „Podkowa”.

Opieka wytchnieniowa

Usługi opieki wytchnieniowej podobnie jak usługi asystenckie finansowane były ze środków krajowych, a ich realizatorem była „Podkowa”. W 2023 r. z tego typu usług skorzystały 4 osoby.

Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego

Od 2022 r. przy OPS funkcjonuje wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego. Wypożyczenie jest bezpłatne i odbywa się na podstawie umowy użyczenia na okres 3 miesięcy z możliwością przedłużenia.

Usługi opieki całodobowej za pośrednictwem DPS

W 2023 r. w państwowych domach pomocy społecznej przebywało łącznie 39 mieszkańców Miasta Kobyłka. Całkowity koszt rocznego pobytu, finansowany ze środków miasta, wyniósł 1 708 701 zł.

5.3.2 Potrzeby w zakresie usług – perspektywa specjalistów

W oparciu o zgromadzone dane z wykorzystaniem metod jakościowych najważniejsze usługi społeczne potrzebne dla seniorów, osób z niepełnosprawnością oraz przewlekle chorych w Kobyłce to:

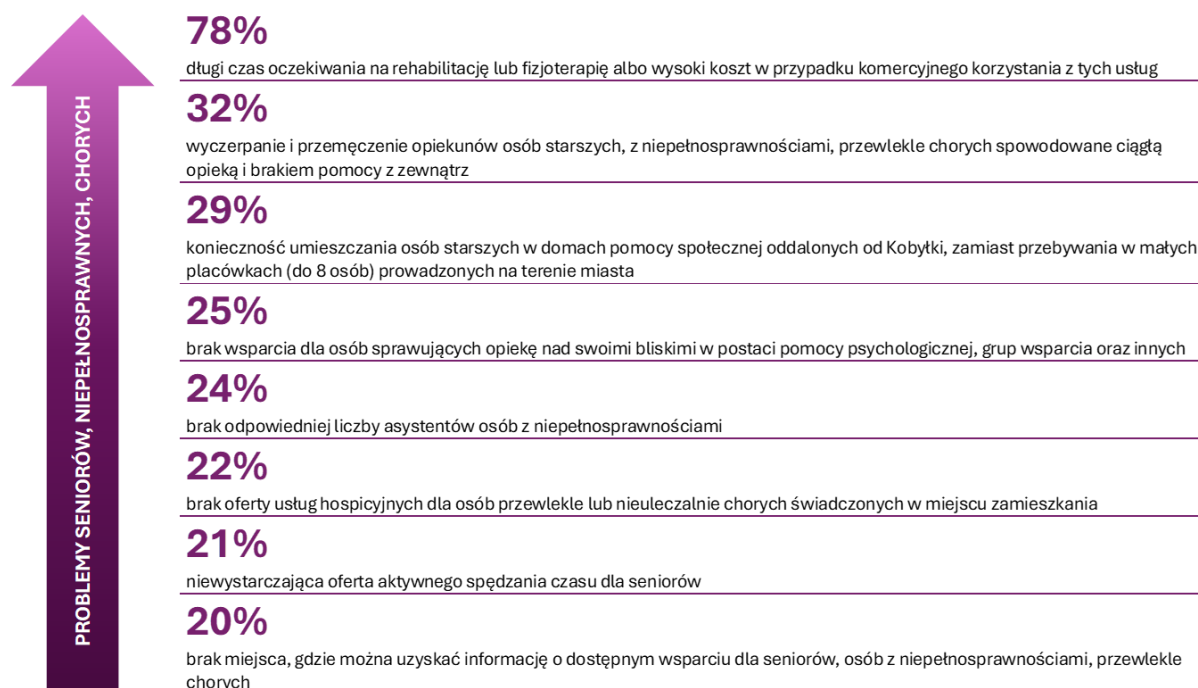
- usługi o charakterze zdrowotnym – fizjoterapia, rehabilitacja, usprawnianie ruchowe;
- dzienny dom pobytu dla seniorów, osób z niepełnosprawnością, przewlekle chorych;
- usługi wspierające funkcjonowanie w miejscu zamieszkania, w tym usługi o charakterze pielęgnacyjnym: podolog, fryzjer, kosmetolog;
- usługi tzw. „złotej rączki” w zakresie prostych prac i remontów w miejscu zamieszkania;
- wyjazdy uzdrowiskowe, turnusy rehabilitacyjne;
- grupy wsparcia dla opiekunów faktycznych i rodzin ze szczególnymi trudnościami;
- usługi żywienia dla osób potrzebujących wsparcia w tym zakresie.

5.3.3 Potrzeby w zakresie usług dla seniorów, osób z niepełnosprawnością oraz chorych – perspektywa mieszkańców

Wśród głównych problemów osób starszych, osób z niepełnosprawnością oraz przewlekle chorych, dorośli mieszkańcy miasta wskazywali:

- ograniczony dostęp do usług rehabilitacji i fizjoterapii;
- wysokie obciążenie i wyczerpanie opiekunów faktycznych sprawujących opiekę nad osobami starszymi, z niepełnosprawnością lub przewlekle chorymi;
- konieczność umieszczania osób wymagających całodobowej opieki w domach pomocy społecznej oddalonych od dotychczasowego miejsca zamieszkania;
- brak wsparcia edukacyjno-szkoleniowego, pomocy psychologicznej, grup wsparcia dla opiekunów faktycznych;
- niewystarczającą liczbę asystentów osób z niepełnosprawnością.

Wykres 13. Problemy osób starszych, osób z niepełnosprawnością, przewlekle chorych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego mieszkańców Kobyłki

Jednocześnie w zakresie usług społecznych, których brakuje w Kobyłce dla osób starszych, osób z niepełnosprawnością, przewlekle chorych na pierwszych miejscach pojawiały się:

- ⇒ rehabilitacja, fizjoterapia, usprawnianie ruchowe w celu poprawy sprawności fizycznej osób o ograniczonej mobilności i sprawności;
- ⇒ dzienny dom pobytu, w którym mogłyby przebywać i być zaopiekowane w ciągu dnia osoby starsze oraz chore w czasie, gdy ich bliscy pracują;

- ⇒ opieka w miejscu zamieszkania świadczona przez odpowiednio przygotowanych opiekunów;
- ⇒ usługi tzw. „złotej rączki” polegające na drobnych naprawach w mieszkaniach i domach osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu;
- ⇒ usługi wytchnieniowe dla opiekunów seniorów, osób z niepełnosprawnościami, przewlekle chorych, aby mogli się zregenerować, odpocząć lub mieć czas na załatwienie swoich spraw.

Tabela 5. Usługi społeczne, których brakuje dla osób starszych, z niepełnosprawnościami, przewlekle chorych

 70,1% rehabilitacja, fizjoterapia, usprawnianie ruchowe w celu poprawy sprawności fizycznej osób o ograniczonej mobilności i sprawności	 27,0% asystenci dla osób z niepełnosprawnościami
 54,3% dzienny dom pobytu, w którym mogłyby przebywać i być zaopiekowane w ciągu dnia osoby starsze oraz chore w czasie, gdy ich bliscy pracują	 26,1% usługi transportowe ułatwiające dotarcie do lekarza lub umożliwiające załatwienie ważnych spraw np. urzędowych
 46,6% opieka w miejscu zamieszkania świadczona przez odpowiednio przygotowanych opiekunów	 23,8% wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego
 43,1% usługi tzw. „złotej rączki” polegające na drobnych naprawach u osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu	 23,2% usługi hospicyjne świadczone w miejscu zamieszkania osoby chorej
 31,8% usługi wytchnieniowe dla opiekunów seniorów, osób z niepełnosprawnościami, chorych, aby mogli się zregenerować lub mieć czas na załatwienie spraw	 19,3% usługi dożywiania osób najbardziej niesamodzielnych lub znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji
 29,3% usługi o charakterze pielęgnacyjnym w miejscu zamieszkania dla osób, którym trudno wychodzić z domu np. podolog, fryzjer, kosmetykolog	 17,4% grupy wsparcia dla opiekunów seniorów, osób z niepełnosprawnościami, przewlekle chorych
 29,3% tzw. rodzinny dom pomocy, prowadzony np. przez organizację, w którym może przebywać całonocowo do 8 osób, bez potrzeby umieszczania w DPS	 11,6% aktywne formy spędzania czasu dedykowane seniorom np. Uniwersytet Trzeciego Wieku, kluby seniora, wydarzenia dla seniorów oraz inne
 28,0% wyjazdy/ turnusy rehabilitacyjne i uzdrowiskowe	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego mieszkańców Kobyłki

KOMENTARZ

- 1) Na pierwszym miejscu, **zarówno w przypadku dominujących problemów jak i potrzeb osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, wskazywane są usługi rehabilitacji i fizjoterapii.** Co do zasady są to usługi o charakterze medycznym, finansowane z budżetu państwa w ramach kontraktów NFZ, do których dostęp powinien mieć każdy obywatel. Praktyka pokazuje, że ograniczony dostęp do usług rehabilitacji i fizjoterapii dotyczy: 1) niewystarczającej ilości świadczeń, 2) długiego czasu oczekiwania, 3) konieczności korzystania z usług komercyjnych, a zatem płatnych na warunkach rynkowych.
- 2) Opinie dorosłych mieszkańców Kobyłki wskazują wyraźnie na potrzebę **większego wsparcia opiekunów faktycznych, czyli osób, które sprawują realnie opiekę nad osobami starszymi, z niepełnosprawnością, przewlekle chorymi.** Tradycyjnie, największą grupę wśród opiekunów faktycznych stanowią członkowie ich rodzi: dzieci, małżonkowie, partnerzy, ale także rodzice sprawujący opiekę np. nad dziećmi

z niepełnosprawnością. Planując rozwój usług dla tej grupy odbiorców należałoby uwzględnić dwa kierunki rozwoju usług: 1) usług o charakterze wytchnieniowym (zastępstwa w opiece), 2) usług wspierających np. szkoleń z zakresu opieki specjalistycznej, poradnictwa psychologicznego, grup wsparcia.

- 3) Bardzo wysoko na skali potrzeb wskazywanych przez mieszkańców uplasował się dzienny dom pobytu jako forma usług opiekuńczych realizowanych w formule dziennej. Jest to o tyle zaskakujące, iż często te formy usług są słabiej rozpoznawalne przez mieszkańców. Tym bardziej zatem dzienny dom pobytu jest istotnym oczekiwaniem dużej grupy mieszkańców Kobylki. Należy przy tym zaznaczyć, że realizacja tego typu usługi jest: 1) ukierunkowana na osoby o wyraźnie ograniczonej samodzielności oraz 2) wymaga odpowiedniej infrastruktury w postaci odpowiednio przygotowanego miejsca, zgodnie z zasadami dostępności.

5.4 Usługi dla młodzieży

Usługi dla młodzieży opisane w tym rozdziale obejmują działania z zakresu:

- wspierania rodziny;
- edukacji publicznej.¹⁷

5.4.1 Usługi dla młodzieży realizowane w Kobyłce

Usługi na rzecz młodzieży stanowią w Kobyłce jeden z najmniej zagospodarowanych obszarów, co wynika w dużej mierze ze specyfiki sytuacji edukacyjnej młodych osób. W Kobyłce nie funkcjonuje żadna szkoła średnia, a młodzież po ukończeniu jednej ze szkół podstawowych zmuszona jest kontynuować naukę w innym mieście – duża część młodzieży uczy się np. w Wołominie. Szkoła, która w naturalny sposób stanowi jedno z kluczowych miejsc aktywności, z chwilą rozpoczęcia nauki w szkole ponadpodstawowej traci swoją funkcję. Przy braku lub niewielkiej ofercie innych miejsc, młode osoby z Kobyłki pozbawione są w dużej mierze pozaszkolnych form aktywności, nie licząc oferty zajęć sportowych.

Jedną z niewielu alternatyw jest placówka wsparcia dziennego prowadzona przez Stowarzyszenie Qźnia. Placówka ta jednak ukierunkowana jest na wsparcie młodszej młodzieży, a zakres jej działania pozostaje ograniczony nie stanowiąc atrakcyjnej oferty dla młodzieży starszej.

5.4.2 Potrzeby w zakresie usług dla młodzieży – perspektywa specjalistów

W oparciu o wyniki analizy jakościowej, kluczowe potrzeby w zakresie usług na rzecz młodzieży to:

- miejsce lub miejsca spotkań dla młodych ludzi – nie chodzi jednak tylko o samo fizyczne miejsce, ale przede wszystkim ciekawą ofertę działań i atrakcyjnych aktywności;
- pomoc i poradnictwo psychologiczne dla młodych ludzi doświadczających trudności w zakresie zdrowia psychicznego;
- zajęcia o charakterze profilaktycznym, w tym dotyczące korzystania z telefonu, mediów społecznościowych i Internetu.

¹⁷ Ustawa o CUS

5.4.3 Potrzeby w zakresie usług dla młodzieży – perspektywa mieszkańców

Problemy osób młodych

Rozpoznanie problemów młodych osób mieszkających w Kobyłce przeprowadzono z wykorzystaniem trzech różnych perspektyw:

- a) **perspektywy osób dorosłych** – w ankiecie dla dorosłych mieszkańców miasta pytano o kluczowe problemy młodzieży;
- b) **perspektywy innych młodych** – w ankiecie dla młodzieży pytano o problemy innych młodych osób w Kobyłce;
- c) **perspektywy własnej** – w ankiecie dla młodzieży pytano o problemy, których doświadczają sami ankietowani.

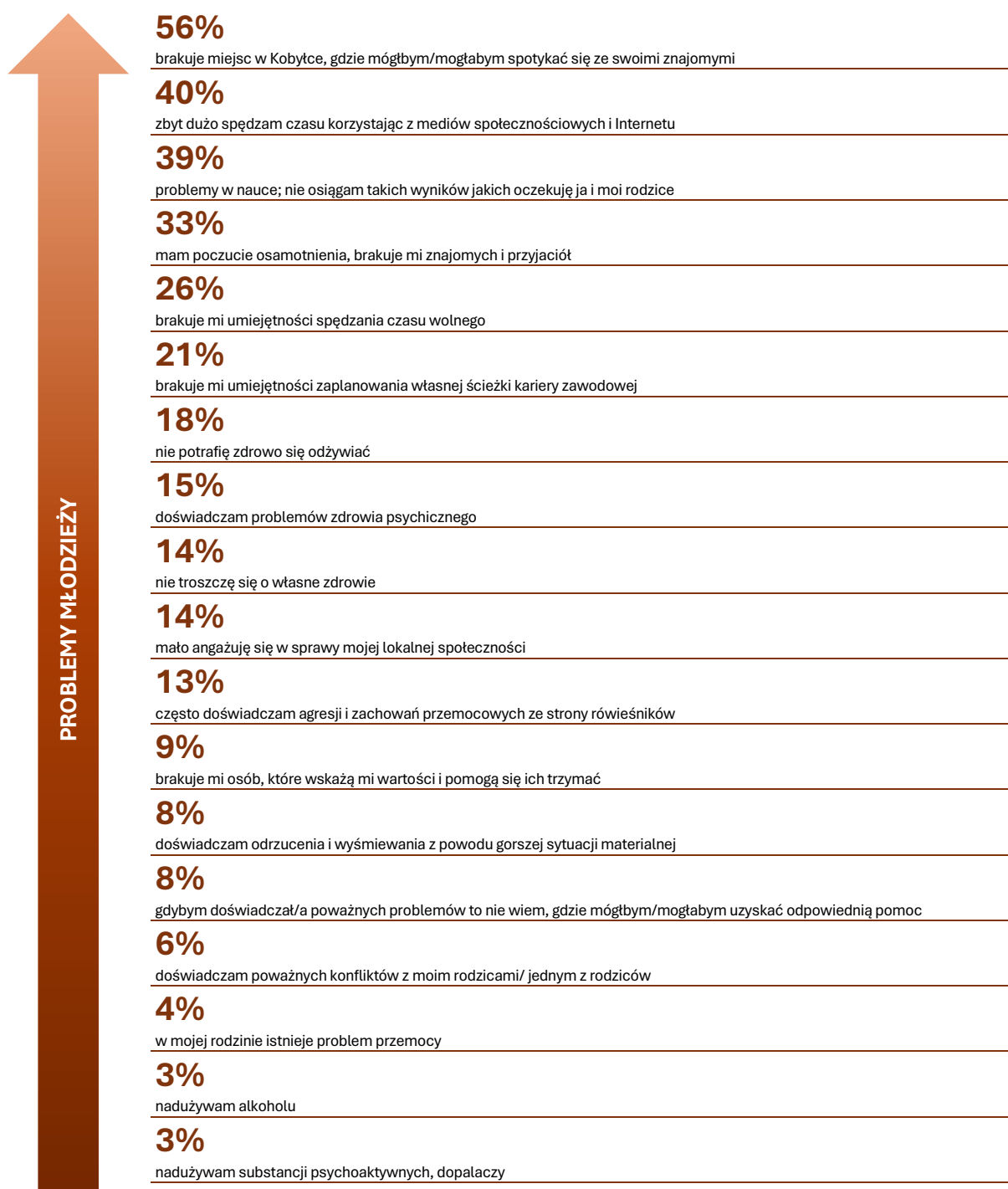
Zastosowanie trzech różnych perspektyw miało służyć uzyskaniu najbardziej wiarygodnego obrazu poprzez uwzględnienie różnych punktów widzenia. Z punktu widzenia użyteczności badania najbardziej interesująca pozostaje „perspektywa własna” – ankietowani wskazywali te problemy, które dotyczą ich bezpośrednio. Zebrane w ten sposób wyniki przedstawiono w tabeli poniżej. Dwa kolejne wykresy przedstawiają problemy młodzieży: 1) w ocenie innych młodych, 2) w ocenie dorosłych.

Młode osoby z Kobyłki wśród największych problemów wskazują:

- brak miejsc, w których młodzież może się spotykać;
- zbyt dużo czasu poświęcanego na korzystanie z mediów społecznościowych i Internetu;
- trudności w nauce skutkujące osiąganiem niższych wyników niż chcieliby oni sami lub ich rodzice;
- brak relacji ze znajomymi i przyjaciółmi skutkujący poczuciem osamotnienia i izolacji;
- brak umiejętności spędzania czasu wolnego w sposób twórczy i satysfakcjonujący.

Analizując problemy młodzieży, podobnie jak innych grup, należy pamiętać, iż **odsetek wskazań nie decyduje wprost o ważności danego problemu, ale wskazuje jedynie na mniejszą lub większą powszechność** jego występowania. Problemy z mniejszą liczbą wskazań także wymagają odpowiedniego zainteresowania i adekwatnych prób rozwiązania.

Wykres 14. Problemy młodzieży w Kobyłce – z perspektywy własnej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego mieszkańców Kobyłki

Wyniki uzyskane w ramach dwóch dodatkowych perspektyw, przedstawione na wykresach poniżej są w dużej mierze zbieżne z wynikami uzyskanymi w ramach „perspektywy własnej”.

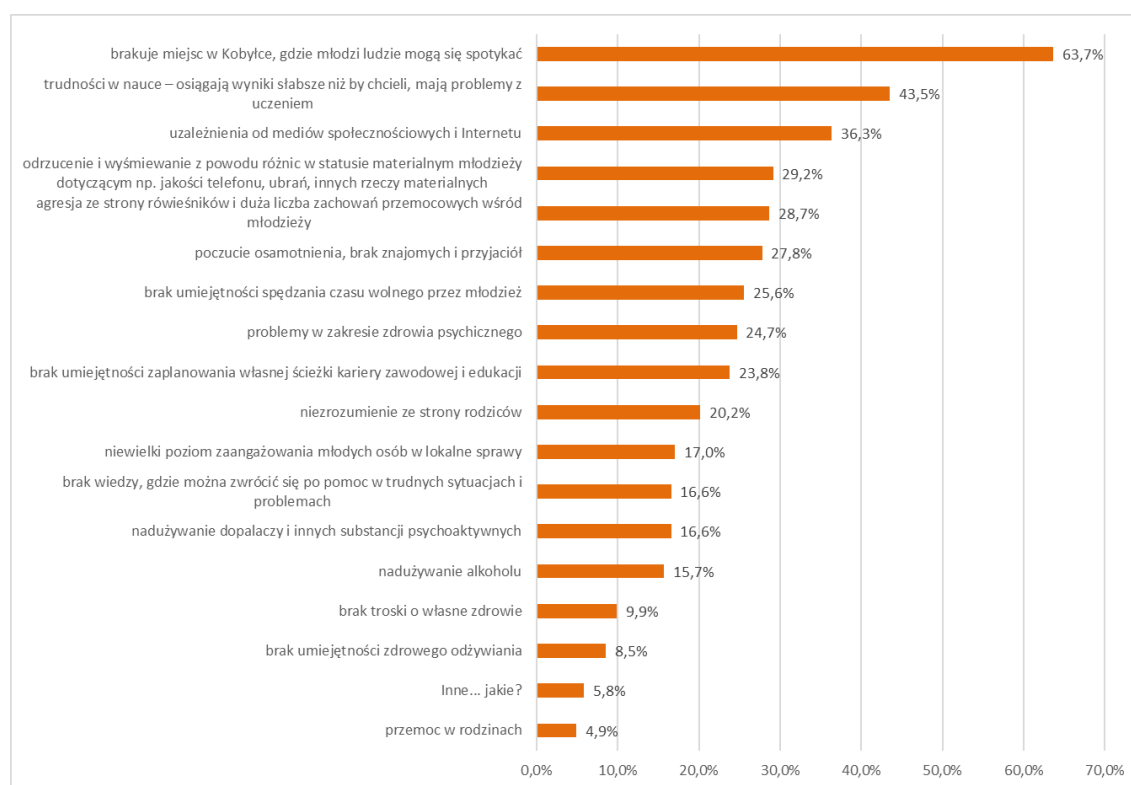
Jako pierwszy i podstawowy problem dotyczący młodzieży, zarówno sami młodzi jak i dorośli, wskazują **brak miejsc w Kobyłce, w których młodzi ludzie mogą się spotykać**. Zaraz za nim lokuje się problem **uzależnienia od mediów społecznościowych i Internetu**. W dalszej kolejności wskazywane są problemy dotyczące **odrzućenia i wyśmiewania z powodu różnic**

w statusie materialnym oraz doświadczanie agresji i zachowań przemocowych ze strony innych młodych. Oba ostatnie problemy postrzegane są także przez dorosłych jako jedne z kluczowych.

Co ciekawe, inaczej osoby młode i dorośli postrzegają problem **trudności w nauce i osiąganie słabszych wyników edukacyjnych**. Problem ten jest znacznie częściej wskazywany jako ważny przez samą młodzież niż przez dorosłych, wśród których dużą część stanowili rodzice. Może to świadczyć o tym, iż osiągane efekty edukacyjne mają większe znaczenia dla samej młodzieży niż dla ich rodziców lub opiekunów.

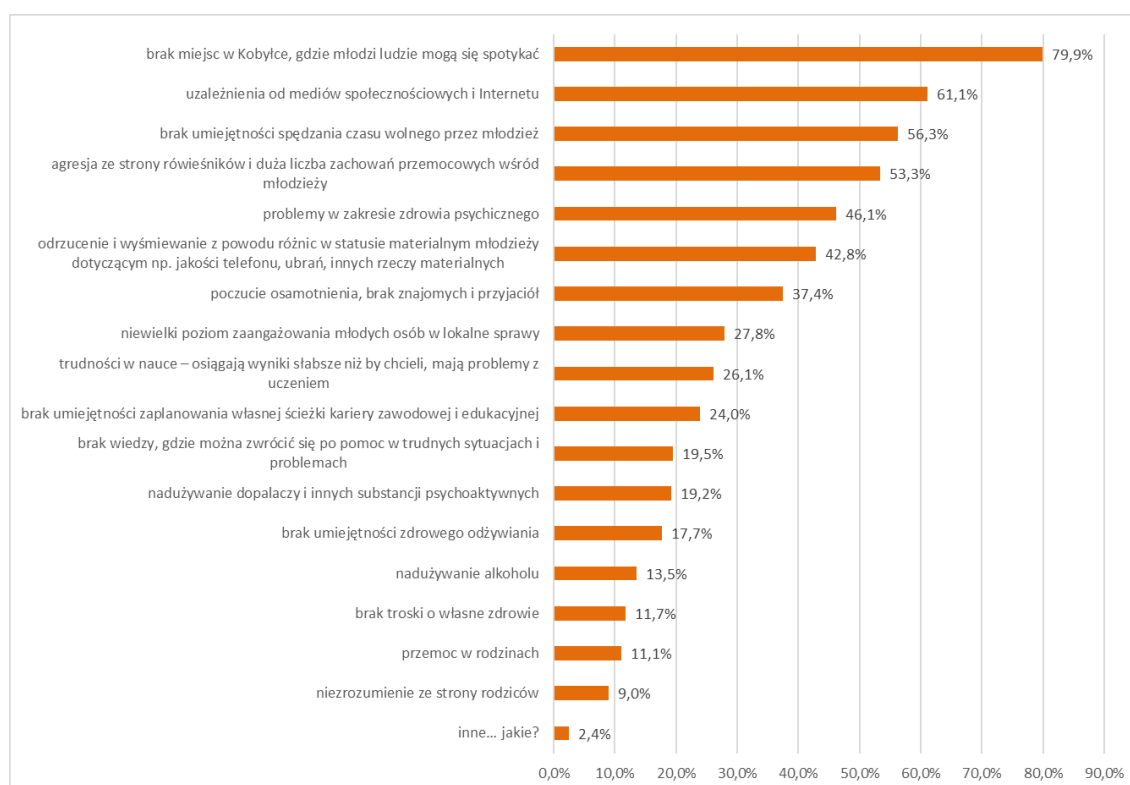
Jeszcze inna obserwacja dotyczy wysokiego miejsca, z perspektywy dorosłych, **problemów w zakresie zdrowia psychicznego i poczucia osamotnienia spowodowanego brakiem znajomych i przyjaciół**. Można postawić zatem hipotezę, iż pomiędzy nadużywaniem mediów społecznościowych i Internetu a problemami w zakresie zdrowia psychicznego i trudności w nawiązywaniu relacji rówieśniczych istnieje pozytywna korelacja.

Wykres 15. Problemy młodzieży w Kobyłce – z perspektywy innych młodych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego mieszkańców Kobyłki

Wykres 16. Problemy młodzieży w Kobyłce – z perspektywy dorosłych

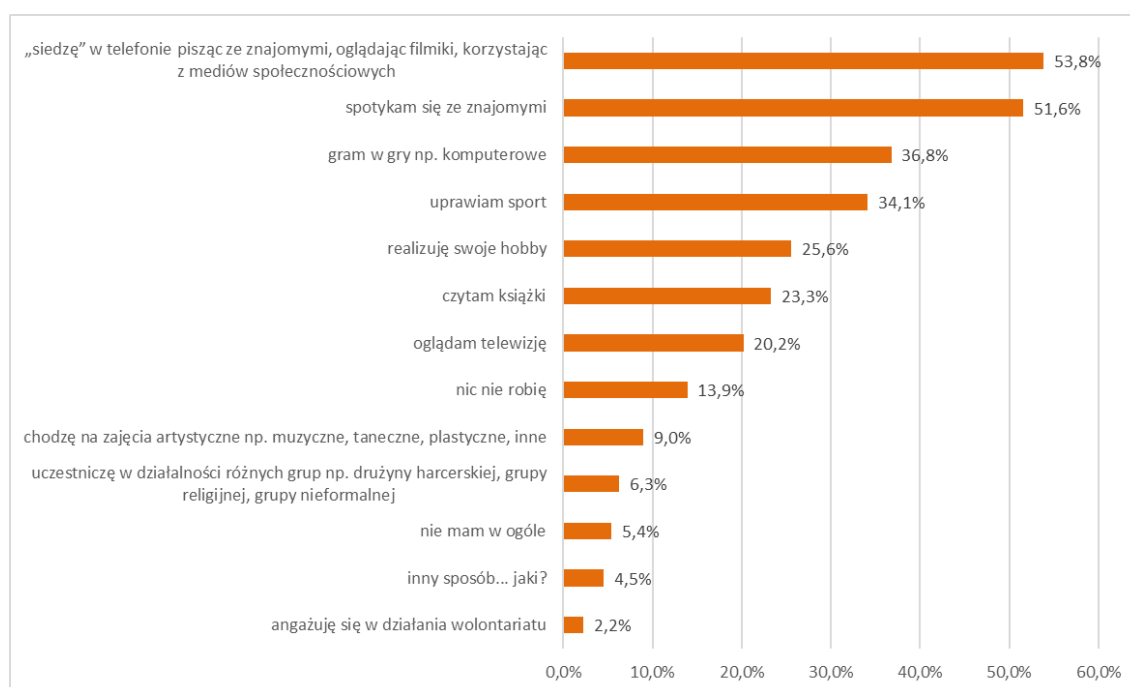
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego mieszkańców Kobyłki

Sposoby spędzania czasu wolnego przez młodzież

Na podstawie informacji uzyskanych od młodzieży dwa najbardziej preferowane sposoby spędzania czasu wolnego to: **korzystanie z telefonu i mediów społecznościowych** oraz **spotkania ze znajomymi**. Oba wskazane sposoby mają związek z kluczowymi problemami: młodzież sama wskazuje, że nadużywa telefonów i mediów społecznościowych, z drugiej strony spędza czas w gronie znajomych, chociaż jednocześnie brakuje jej miejsc do tych spotkań.

Okolo jedna trzecia młodych mieszkańców Kobyłki swój czas wolny spędza grając w gry komputerowe lub uprawiając sport. Są też osoby, które deklarują, że czas wolny przeznaczają na realizację hobby lub czytanie książek.

Wykres 17. Sposoby spędzania czasu wolnego przez młodzież

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego mieszkańców Kobyłki

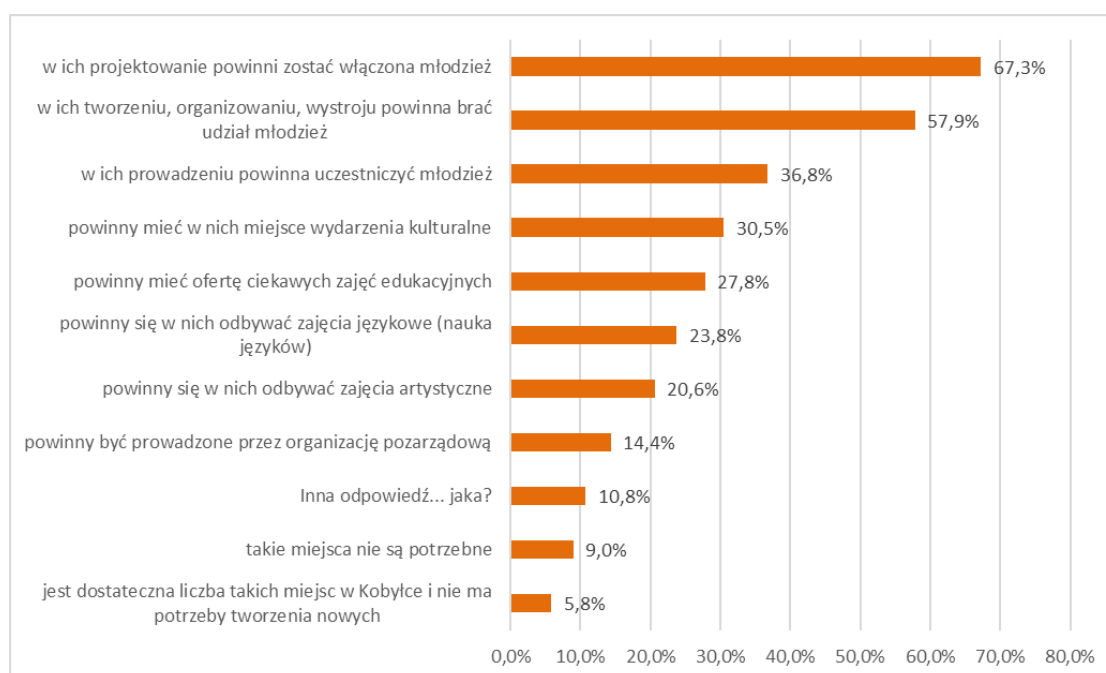
Tworzenie miejsc spotkań dla młodzieży

Gdyby w Kobyłce tworzone były miejsca spotkań dla młodzieży, co byłoby zgodne zarówno ze wskazanym kluczowym problemem, jak pierwszą potrzebą w zakresie usług to:

- miejsca te powinny być projektowane i planowane razem z młodymi osobami – młodzi chcą mieć wpływ zarówno na charakter, jak i wygląd tych miejsc;
- w organizacji, tworzeniu oraz wystroju tych miejsc powinna brać udział młodzież – należy założyć, że tworzenie tego typu miejsc nie będzie polegać jedynie na udostępnieniu sali, ale będą to miejsca o atrakcyjnym wyposażeniu i wyglądzie dla młodzieży (przykładem takiego wyposażenia mogą być ścianki wspinaczkowe, sprzęt muzyczny, stół bilardowy itp.);
- chociaż opieka na tego typu miejscami mogłoby zostać zlecona organizacji pozarządowej to młodzież deklaruje chęć ich współprowadzenia;
- miejsca dedykowane młodzieży powinny oferować m.in.: organizację wydarzeń kulturalnych, zajęcia edukacyjne i językowe, zajęcia artystyczne oraz inne.

Analizując informacje odnośnie miejsc spotkań dla młodzieży należy zauważyć, że zdaniem niemal 10% ankietowanych młodych osób, miejsca takie nie są potrzebne. Być może są to osoby, które realizują się w inny sposób lub dopiero byłyby zainteresowane ich ofertą, gdy takie miejsca zostaną utworzone lub nie potrzebują tego typu miejsc do kontaktów społecznych.

Wykres 18. Oczekiwania młodzieży wobec miejsc spotkań dla młodych ludzi w Kobylce

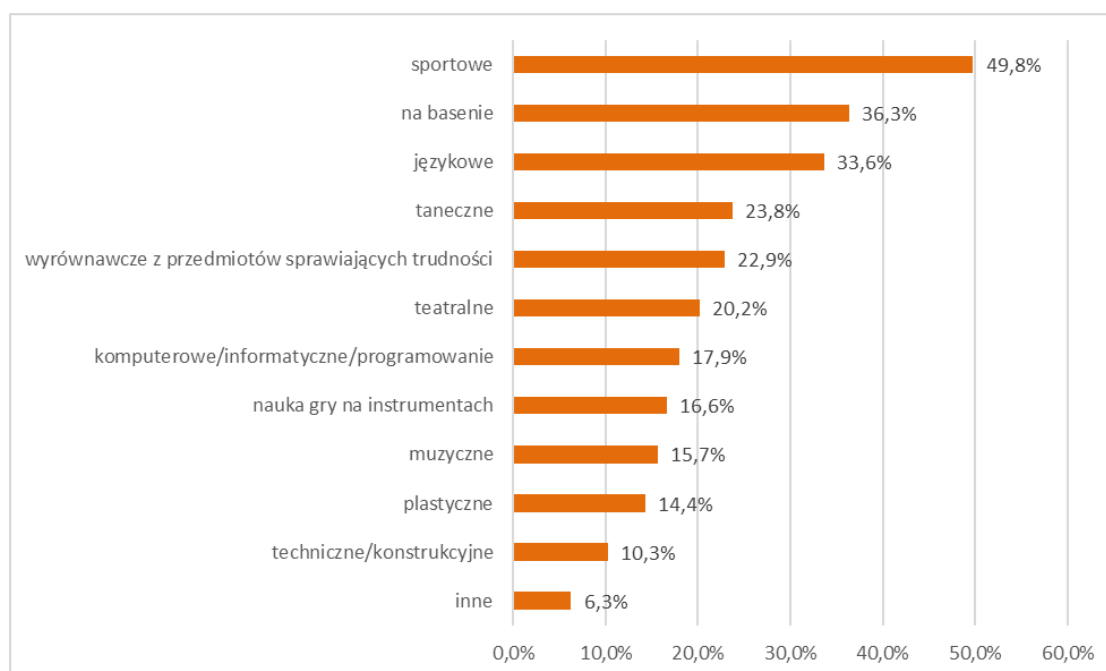

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego mieszkańców Kobylki

Oferta zajęć dodatkowych

Wśród zajęć dodatkowych, niezależnie czy częściowo płatnych czy bezpłatnych, młodzież najchętniej widziałaby: zajęcia sportowe (w tym na basenie), językowe, taneczne, reedukacyjne, teatralne i informatyczne.

Wykres 19. Oferta zajęć dodatkowych dla młodzieży

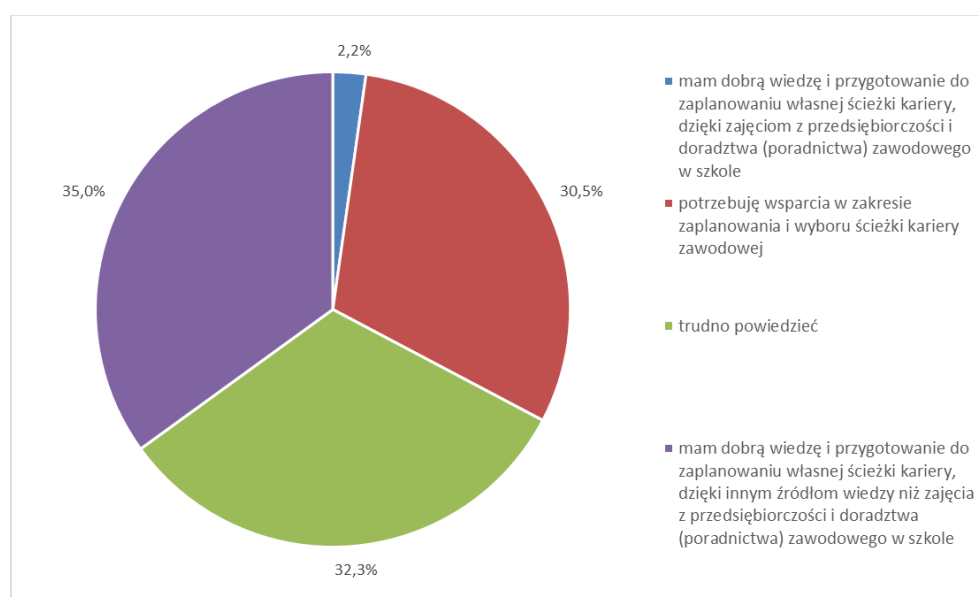

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego mieszkańców Kobylki

Planowanie kariery

Dane dotyczące planowania kariery wskazują, że ponad 1/3 młodych osób uznaje, iż posiada dobre przygotowanie w zakresie zaplanowania własnej ścieżki kariery. Przy czym tylko ok. 2% uważa, że przygotowanie to uzyskało dzięki zajęciom z przedsiębiorczości i doradztwa zawodowego prowadzonym w szkole, a aż 35% badanych, że dzięki innym źródłom wiedzy na ten temat. Jednocześnie ponad 30% ankietowanych twierdzi, że potrzebuje dodatkowej pomocy w efektywnym zaplanowaniu własnej ścieżki kariery i niemal tyle samo nie ma zdania na ten temat lub nie umie go wyrazić.

Wykres 20. Potrzeby młodzieży w zakresie planowania kariery zawodowej

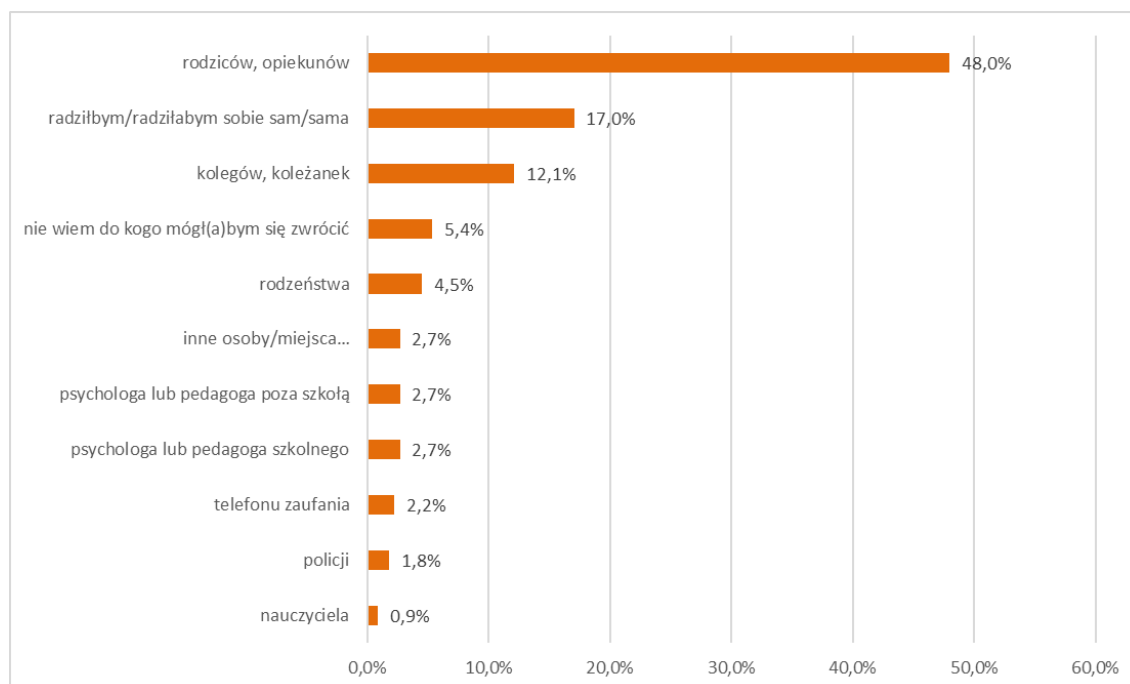

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego mieszkańców Kobyłki

Radzenie sobie w sytuacjach trudnych

To w jaki sposób młodzi ludzie z Kobyłki są w stanie radzić sobie w sytuacjach trudnych ujawniają odpowiedzi udzielone na pytanie o poszukiwanie pomocy w sytuacjach problemowych. Niemal połowa uczestników badania wskazuje, że w sytuacjach trudnych w pierwszej kolejności zwróciłoby się do swoich rodziców lub opiekunów. Jednocześnie 17% przyznaje, że starałoby się poradzić sobie samemu. Ok. 12% badanych pomocy poszukiwałoby u rówieśników, ale jednocześnie ponad 5% nie wie, do kogo mogłoby się zwrócić o wsparcie. Tylko niespełna 3% ankietowanych poszukiwałoby pomocy w środowisku szkolnym: u psychologa, pedagoga lub nauczyciela.

Wykres 21. Poszukiwanie pomocy w sytuacjach problemowych

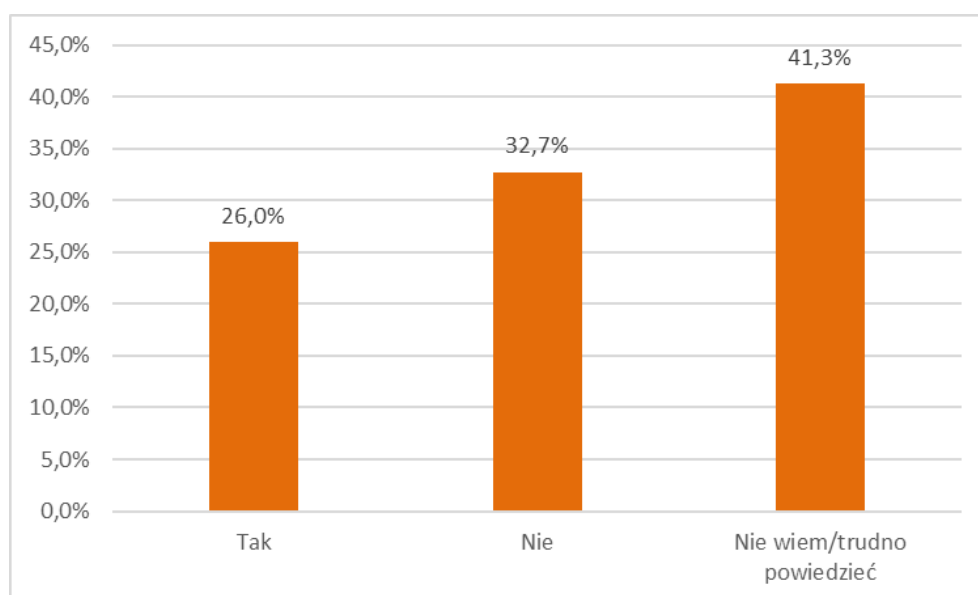

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego mieszkańców Kobyłki

Identyfikacja z miejscem zamieszkania

Jak mocno młodzież czuje się aktualnie związana ze swoim miastem ujawniają odpowiedzi na pytanie o chęć pozostania w Kobyłce w przyszłości. Jedynie ok. 1/4 ankietowanych chciałaby pozostać w Kobyłce w przyszłości. Około 1/3 planuje wyprowadzić się z Kobyłki, jednocześnie ponad 40% nie umie się aktualnie w tym zakresie określić. Chociaż deklaracje młodzieży należy traktować jako względnie trwałe, to jednak w sposób pośredni wskazują one na stopień identyfikacji młodych ludzi ze swoim miastem i lokalną społecznością. Uprawniona wydaje się także hipoteza, że bliskość Warszawy jako dużego i silnego ośrodka miejskiego z atrakcyjną ofertą dla młodych dorosłych ma wpływ na odsetek osób, które z Kobyłki planują w przyszłości wyjechać.

Wykres 22. Chęć pozostania w Kobyłce w przyszłości

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego mieszkańców Kobyłki

Usługi społeczne na rzecz młodzieży

Jeśli chodzi o zakres potrzebnych usług społecznych na rzecz młodzieży to założono, że bardziej wiarygodnym źródłem danych będą osoby dorosłe, w dużej mierze rodzice, gdyż problematyka usług społecznych mogłaby być dla młodych ludzi zbyt mało znana i zbyt abstrakcyjna. Na podstawie informacji uzyskanych od dorosłych mieszkańców Kobyłki największe zapotrzebowanie na usługi dla młodzieży dotyczy:

- ⇒ organizacji miejsc, w których młodzi ludzie mogliby się spotykać oraz je współtworzyć;
- ⇒ dostępu do poradnictwa psychiatrycznego i psychologicznego;
- ⇒ organizacji zajęć sportowych;
- ⇒ pomocy w planowaniu kariery zawodowej;
- ⇒ zajęć edukacyjnych o charakterze wyrównawczym i reedukacyjnym dla uczniów z zaległościami w nauce.

Tabela 6. Usługi społeczne, których brakuje dla młodzieży w opinii dorosłych mieszkańców

76,8% miejsca, w których młodzi ludzie mogą się spotykać oraz je współtworzyć	25,9% terapia uzależnień, w tym od alkoholu, substancji psychoaktywnych, Internetu i mediów społecznościowych
51,5% dostęp do psychiatrii	20,5% grupy młodzieżowe np. drużyny harcerskie, grupy religijne, grupy nieformalne, inne
47,6% poradnictwo psychologiczne	20,5% zajęcia komputerowe/informatyczne/programowanie
37,7% zajęcia sportowe	14,2% zajęcia muzyczne, w tym nauka gry na instrumentach
36,1% doradztwo zawodowe i pomoc w planowaniu kariery	13,0% zajęcia teatralne
36,1% zajęcia wyrównawcze z przedmiotów szkolnych sprawiających trudności	10,2% zajęcia taneczne
33,4% wolontariat dla młodzieży	9,0% zajęcia plastyczne
27,4% nauka języków obcych	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego mieszkańców Kobyłki

KOMENTARZ

- 1) Podstawową potrzebą młodzieży w Kobyłce jest **potrzeba organizacji miejsc, w których młodzi ludzie mogą się spotykać, współtworzyć je oraz realizować swoje pasje**. Na obecnym etapie diagnozy nie jest możliwe oszacowanie, ile takich miejsc należałoby docelowo stworzyć – gdyby udało się utworzyć przynajmniej jedno, byłby to znaczący krok w kierunku rozwiązania części zdiagnozowanych problemów ludzi młodych. Wydaje się, że ważniejszą kwestią od liczby utworzonych miejsc pozostaje ich charakter. **Miejsce spotkań dla młodzieży powinno być współorganizowane przez młodzież i zapewniać możliwość realizacji różnorodnych zainteresowań, ekspresji artystycznej czy innych rodzajów twórczości**. Oferta aktywności i zajęć powinna wynikać z dokładniejszego rozeznania potrzeb i być na bieżąco do nich dostosowywana i aktualizowana.
- 2) Drugą istotną potrzebą jest pomoc w zakresie właściwego korzystania z nowych technologii, mediów społecznościowych i Internetu. Przy czym nie chodzi wyłącznie o profilaktykę rozumianą jako ograniczanie dostępu, ale raczej **rozwój umiejętności twórczego wykorzystywania oraz świadomego wyboru użytecznych treści bez szkody dla relacji interpersonalnych w świecie realnym**.
- 3) Trzecią z najistotniejszych kwestii wydaje się zapewnienie odpowiedniego wsparcia dla młodych osób doświadczających trudności o charakterze psychicznym m.in. z powodu problemów w relacjach rówieśniczych, poczucia osamotnienia lub odrzucenia czy doświadczania agresji i zachowań przemocowych. Wsparcie to

powinno mieć różnorodny charakter, w tym: możliwość konsultacji psychiatrycznych lub psychologicznych, psychoterapia czy różnego typu grupy pomocowe.

5.5 Usługi z zakresu kultury, sportu, rekreacji

Usługi opisane w tym rozdziale obejmują działania z zakresu:

- kultury;
- kultury fizycznej i turystyki.¹⁸

5.5.1 Usługi w zakresie kultury, sportu i rekreacji realizowane w Kobyłce

Na terenie Miasta Kobyłka kluczowe instytucje dla obszaru kultury to: Miejski Ośrodek Kultury w Kobyłce (MOK) oraz Miejska Biblioteka Publiczna. Oferta MOK skierowana jest do różnych grup odbiorców i obejmuje między innymi zajęcia:

- taneczne;
- muzyczne;
- sportowe;
- plastyczne;
- baletowe;
- edukacyjno-zabawowe.

Przy Miejskim Ośrodku Kultury prowadzone są także lub działają:

- warsztaty aktorskie;
- Teatr Amatorski dla dorosłych;
- kółko szachowe;
- nieodpłatna pomoc prawna;
- Klub seniora „Tęcza”;
- Uniwersytet Trzeciego Wieku.

Miejska Biblioteka Publiczna także oferuje mieszkańcom szereg inicjatyw o charakterze edukacyjno-kulturalnym.¹⁹

Działalność o charakterze sportowym prowadzona jest w mieście przez Ośrodek Sportu i Rekreacji „Wicher” oferujący zajęcia sportowe dzieciom, młodzieży oraz dorosłym.

5.5.2 Potrzeby usług w zakresie kultury, sportu i rekreacji – perspektywa specjalistów

Na podstawie informacji uzyskanych od specjalistów, rozwój usług społecznych w obszarze kultury oraz sportu i rekreacji powinien dotyczyć w pierwszej kolejności:

- działań i warsztatów o charakterze integracyjnym, w tym integracji wielopokoleniowej;
- działań o charakterze artystycznym, np. teatryki dla rodzin;

¹⁸ Ustawa o CUS

¹⁹ [Miejska Biblioteka Publiczna w Kobyłce](#)

- działań o charakterze edukacyjnym np. warsztaty dla mam.

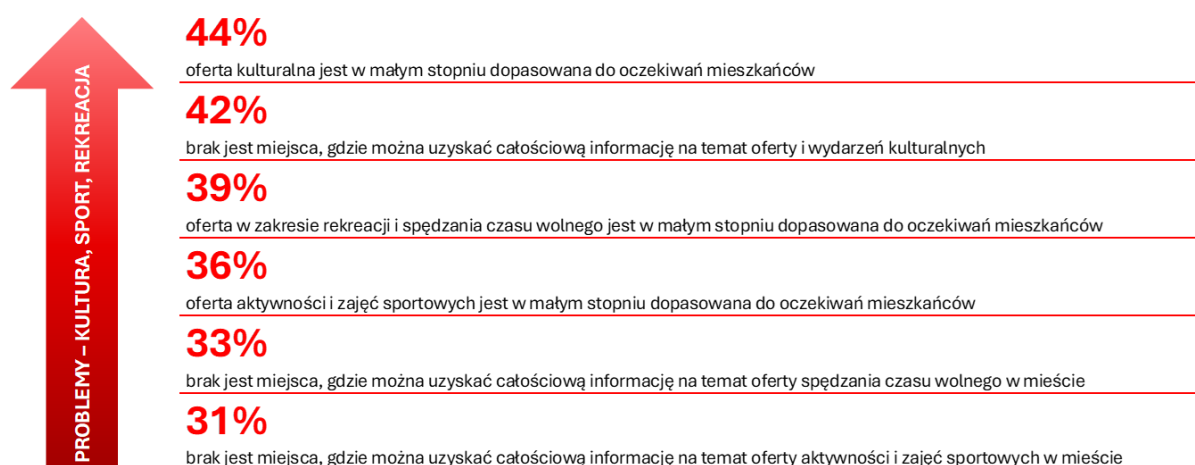
5.5.3 Potrzeby usług w zakresie kultury, sportu i rekreacji – perspektywa mieszkańców

Do kluczowych problemów, które wskazywali mieszkańcy Kobyłki w obszarze kultury, sportu i rekreacji, należą:

- stosunkowo małe dopasowanie oferty kulturalnej do oczekiwań mieszkańców;
- brak miejsca, gdzie można uzyskać całościową informację na temat wydarzeń kulturalnych w Kobyłce;
- niskie dopasowanie oferty zajęć sportowych i rekreacyjnych do potrzeb i oczekiwań mieszkańców.

Ze względu na ograniczony charakter ankiety nie analizowano danych na czym polega niedopasowanie do oczekiwań mieszkańców poszczególnych rodzajów oferty kulturalnej, sportowej czy rekreacyjnej. Należy brać pod uwagę, iż część ankietowanych zwyczajnie nie wie, gdzie informacji na temat oferty może poszukiwać. W tym wypadku jedna z **funkcji CUS jako punktu informacyjnego, wydaje się szczególnie ważna i potrzebna.**

Wykres 23. Kluczowe problemy w odniesieniu do oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej dla mieszkańców Kobyłki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego mieszkańców Kobyłki

Na podstawie uzyskanych wyników ilościowych największe potrzeby w zakresie usług społecznych w analizowanym obszarze dotyczą:

- ⇒ miejsc ułatwiających spędzanie czasu wolnego takich jak parki, skwery, miejsca do grillowania czy aktywności ruchowej dla różnych grup wiekowych;
- ⇒ oferty kulturalnej w większym stopniu uwzględniającej specyfikę różnych grup wiekowych mieszkańców Kobyłki;
- ⇒ ułatwienia dostępu do oferty kulturalnej poprzez zapewnienie usług bardziej dostępnych cenowo.

Tabela 7. Usługi społeczne, których brakuje mieszkańcom w obszarze kultury, sportu, rekreacji

	61,5%	powinno być więcej miejsc ułatwiających spędzanie czasu wolnego np. parki, skwery, miejsca do grillowania, place zabaw, siłownie na powietrzu itp.		27,4%	oferta zajęć rekreacyjnych i spędzania czasu wolnego w większym stopniu powinna uwzględniać specyfikę różnych grup wiekowych
	46,5%	oferta kulturalna dla mieszkańców w większym stopniu powinna uwzględniać specyfikę różnych grup wiekowych		27,1%	dostęp do zajęć sportowych oferowanych przez miasto powinien być tańszy niż obecnie
	30,5%	dostęp do oferty kulturalnej powinien być tańszy niż obecnie		21,2%	oferta kulturalna powinna w większym stopniu uwzględniać zajęcia artystyczne dla dzieci np. teatralne, muzyczne, taneczne, plastyczne oraz inne
	28,6%	oferta zajęć sportowych dla mieszkańców w większym stopniu powinna uwzględniać specyfikę różnych grup wiekowych			

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego mieszkańców Kobyłki

KOMENTARZ

- 1) Dostępna oferta aktywności kulturalnych oraz oferta sportowych dla mieszkańców Kobyłki znalazły się **na dwóch pierwszych miejscach, jeśli chodzi o te obszary życia, które zdaniem mieszkańców, funkcjonują najlepiej i z których są najbardziej zadowoleni**. Należy zatem przyjąć, że zmiany w tych obszarach nie mają dla mieszkańców znaczenia priorytetowego, gdyż całkiem dobrze zaspokajają ich potrzeby. Uzyskane wyniki, które zostały przedstawione poniżej należy zatem interpretować w kategoriach doskonalenia usług z zakresu kultury i sportu, a nie ich całłościowego deficytu.
- 2) Uwagę zwraca fakt, że mieszkańcy chcieliby więcej dostępnych miejsc ułatwiających spędzanie czasu wolnego, które ulokowane byłyby na terenie miasta. Chodzi tu zarówno o zielen miejską obejmującą **parki i skwery, jak i miejsca do bardziej aktywnego spędzania czasu takiej jak: place zabaw, zewnętrzne siłownie, skyteparki, pamptracki czy miejsca do grillowania**.

5.6 Usługi z zakresu aktywności obywatelskiej, przeciwdziałania bezrobociu, integracji i mieszkalnicze

Usługi opisane w niniejszym rozdziale obejmują działania z zakresu:

- przeciwdziałania bezrobociu
- pobudzania aktywności obywatelskiej
- mieszkalnictwa
- reintegracji zawodowej i społecznej²⁰

5.6.1 Usługi realizowane w Kobylce

Na terenie Miasta Kobylka, w analizowanym obszarze, realizowane były następujące działania i usługi:

Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Współpraca miasta z organizacjami polegała w głównej mierze na zlecaniu im realizacji zadań pożytku publicznego, w tym usług społecznych. Dzięki zlecaniu fundacje i stowarzyszenia wspierały władze miasta w realizacji zadań wynikających z ustawy o samorządzie gminnym. W 2023 r. miasto zleciło 21 organizacjom zadania, w ramach 42 umów na łączną kwotę 2 018 230 zł.²¹ Wszystkie zadania zlecono wykorzystując przepisy Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Jedno zlecenie – dotyczące świadczenia usług opiekuńczych – zlecono z wykorzystaniem klauzul społecznych w ramach Prawa zamówień publicznych.

Integracja społeczno-zawodowa

Działania o charakterze reintegracyjnym prowadzone były w dużej mierze przez OPS i zostały opisane powyżej. Szczególnym przykładem działalności o charakterze reintegracyjnym jest funkcjonowanie Spółdzielni Socjalnej „Podkowa”, która co do zasady prowadzi działania z zakresu reintegracji społeczno-zawodowej swoich członków i pracowników.

Organizowanie Społeczności Lokalnej (OSL)

W 2023 r. na stanowisku Organizatora Społeczności Lokalnej zatrudniona była jedna osoba, w ramach struktury OPS. Zadania organizatora koncentrowały się wokół pobudzania potencjału i integracji mieszkańców, edukacji oraz poszerzaniu katalogu usług świadczonych dla mieszkańców. W ramach organizowania społeczności lokalnej odbywały się między innymi:

- cykl spotkań sąsiedzkich „Odkrywamy Talenty Mieszkańców Kobylki”;
- zajęcia edukacyjne z zakresu organizowania społeczności i ekonomii społecznej SAMOUCZEK;

²⁰ Ustawa o CUS

²¹ [Sprawozdanie z programu współpracy z organizacjami pozarządowymi za 2023 r.](#)

- wsparcie w opracowaniu wniosków projektowych w konkursie FIO ML 2023 w kategorii inicjatywa lokalna;
- kontynuowanie spotkań w ramach grupy samopomocowej dla mieszkańców pochodzenia ukraińskiego;
- inicjacja funkcjonowania Kręgu Wsparcia Diabetyków oraz inne.

Budżet obywatelski

W ramach budżetu obywatelskiego realizowane były działania zaprojektowane i zgłoszone przez mieszkańców miasta. Inicjatywa budżetu obywatelskiego wspierała pobudzanie aktywności lokalnej mieszkańców oraz zaangażowanie w lokalne sprawy wspólnoty samorządowej. Łączna roczna wartość projektów zrealizowanych w ramach budżetu obywatelskiego wyniosła 500 tys. zł.

Pomoc dla osób w kryzysie bezdomności

W 2023 r. wsparcie dla osób w kryzysie bezdomności zostało udzielone pięciu osobom za pośrednictwem OPS. Wsparcie polegało na przyznaniu lub refundacji świadczeń udzielonych przez inne gminy osobom bezdomnym, które ostatni stały meldunek posiadały na terenie Miasta Kobyłka.

Usługi mieszkalnictwa

W oparciu o dostępne dane w latach 2023-2024 w Kobyłce nie były realizowane usługi mieszkalnictwa dla osób potrzebujących wsparcia, w postaci mieszkań treningowych lub wspomaganych.

5.6.2 Perspektywa specjalistów

Na podstawie informacji uzyskanych od specjalistów z wykorzystaniem metod jakościowych w ramach analizowanego obszaru należy rozwijać następujące działania i usługi:

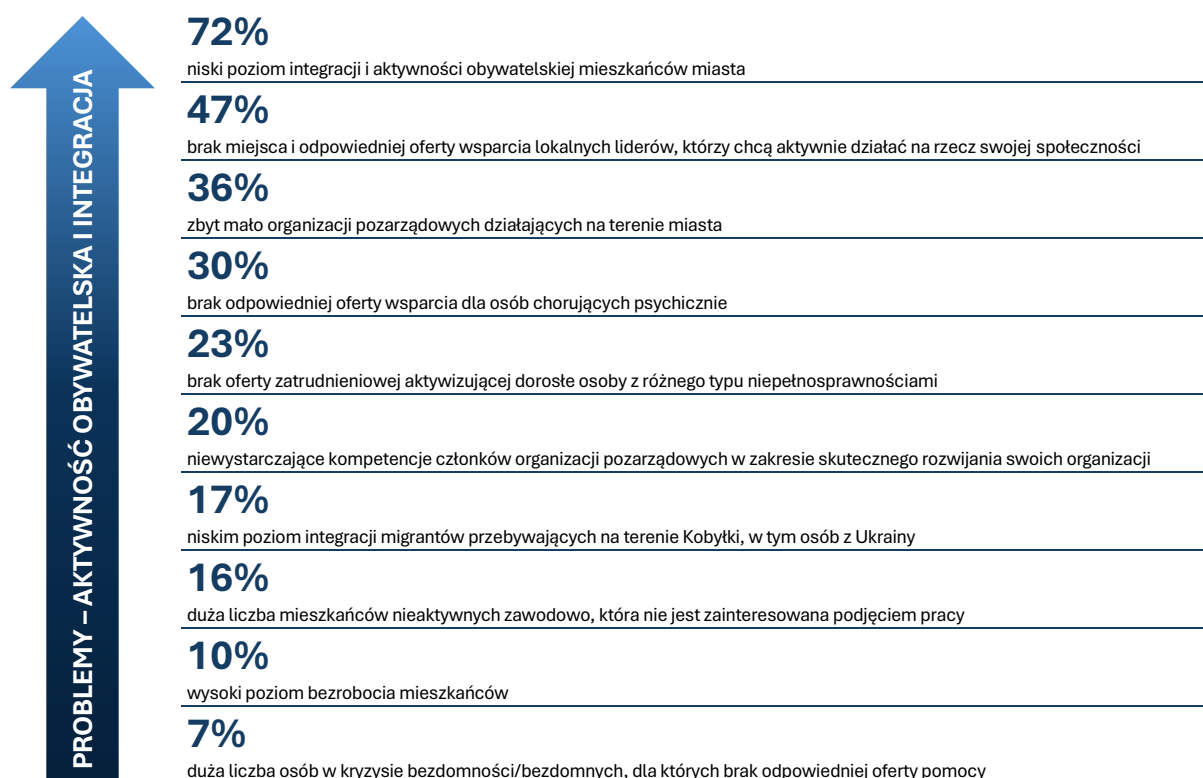
- aktywizacji społeczno-zawodowej osób biernych zawodowo, w tym przez motywowanie do podjęcia zatrudnienia oraz tworzenie przyjaznych warunków pracy w PES dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub zawodowym;
- dla kadr lokalnych PES, w tym organizacji pozarządowych wspierające rozwój kompetencji będących warunkiem rozwoju podmiotów i organizacji;
- wspierające integrację mieszkańców z różnych grup wiekowych oraz z różnych części miasta;
- tworzenie warunków do prowadzenia dialogu społecznego z udziałem różnych interesariuszy, w szczególności młodzieży;
- centrum aktywności lokalnej będące miejscem wsparcia i integracji dla aktywnych mieszkańców oraz liderów grup nieformalnych.

5.6.3 Perspektywa mieszkańców

W ocenie mieszkańców Kobyłki wśród najpoważniejszych problemów w obszarze aktywności obywatelskiej, przeciwdziałania bezrobociu oraz integracji społecznej i zawodowej znajdują się:

- niewystarczający poziom integracji mieszkańców i związany z tym niski poziom aktywności obywatelskiej;
- niewystarczający poziom wsparcia liderów lokalnych – osób, które chcą bardziej aktywnie działać na rzecz swojej społeczności;
- zbyt mała liczba organizacji pozarządowych realizujących zadania z zakresu pożytku publicznego, w tym usługi społeczne;
- brak odpowiedniej oferty wsparcia dla osób chorujących psychicznie lub w kryzysie zdrowia psychicznego.

Wykres 24. Problemy w zakresie aktywności obywatelskiej, bezrobocia, integracji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego mieszkańców Kobyłki

Analiza uzyskanych odpowiedzi dotyczących usług społecznych wskazuje, iż mieszkańcy najbardziej oczekują:

- ⇒ większej liczby inicjatyw wspierających integrację, w tym integrację międzypokoleniową oraz integrację mieszkańców zamieszkujących różne części miasta;

- ⇒ wsparcia dla działających organizacji pozarządowych w celu ich większej profesjonalizacji i większego wkładu w pomoc JST w realizacji zadań ustawowych;
- ⇒ rozwoju usług mieszkalcich w postaci mieszkań treningowych lub wspomaganych, z których mogą korzystać różne osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu np. osoby młode, które uczą się samodzielnego życia po opuszczeniu pieczy zastępczej, osoby z niepełnosprawnościami lub chorujące psychicznie, osoby w kryzysie bezdomności lub inne;
- ⇒ większej liczby działań aktywizujących dla osób biernych zawodowo, które z różnych powodów nie są zainteresowane podjęciem zatrudnienia.

Tabela 8. Usługi społeczne, których brakuje mieszkańcom Kobyłki w obszarach aktywności obywatelskiej, bezrobocia, integracji

	55,6%	usługi i działania wspierające integrację mieszkańców np. spotkania międzypokoleniowe, inicjatywy dla mieszkańców z różnych części miasta oraz inne		30,1%	tworzenie miejsc pracy w podmiotach ekonomii społecznej, w tym organizacjach pozarządowych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym
	39,4%	szkolenia, warsztaty, doradztwo dla istniejących organizacji pozarządowych w celu ich większej profesjonalizacji i rozwoju		29,8%	usługi wsparcia dla osób chorujących psychicznie np. Środowiskowy Dom Samopomocy, grupy wsparcia, grupy samopomocowe
	34,1%	usługi mieszkalcie np. tzw. mieszkania treningowe lub wspomagane, w których czasowo mogą zamieszkać: młode osoby, które uczą się samodzielnego życia po opuszczeniu pieczy zastępczej, osoby z niepełnosprawnościami lub chorujące psychicznie, osoby w kryzysie bezdomności lub inne		24,2%	usługi wsparcia nieformalnych liderów lokalnych poprzez np. szkolenia, udostępnianie miejsc na spotkania, pomoc w zakładaniu organizacji oraz inne
	33,8%	działania aktywizujące osoby bierne zawodowo, które aktualnie nie są zainteresowane podjęciem pracy		8,9%	usługi i działania o charakterze integracyjnym dla migrantów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego mieszkańców Kobyłki

KOMENTARZ

- 1) W sytuacji tak dużego napływu nowych mieszkańców Kobyłki obserwowanego na przestrzeni ostatnich lat **działania i inicjatywy o charakterze integracyjnym wydają się kluczowe dla poprawy spójności społecznej miasta**. Wyzwaniem w tym zakresie może być dotarcie z ofertą i aktywizacją tych grup mieszkańców, które do tej pory czuły się mało związane z lokalną społecznością.
- 2) Pomimo rosnącej liczby **podmiotów ekonomii społecznej, w tym organizacji pozarządowych w Kobyłce oraz ich postępującej profesjonalizacji potrzebna jest kontynuacja i rozwój wsparcia dla tych podmiotów**. Dzięki systematycznemu wzmocnieniu organizacji będą one w stanie samodzielnie pozyskiwać środki i realizować projekty na rzecz miasta i jego mieszkańców. Kluczowym elementem wzmocnienia NGO, o którym mowa jest systematyczne zlecanie organizacjom przez miasto zadań za zakresu pożytku publicznego, w tym usług społecznych dostrzegając w nich partnerów wspierających samorząd lokalnych w wypełnianiu jego ustawowych zadań.
- 3) Mieszkańcy Kobyłki dostrzegają potrzebę rozwoju **usług mieszkalcich dla osób potrzebujących wsparcia a codziennym funkcjonowaniu w postaci mieszkań treningowych lub wspomaganych**. Mieszkania takie mogą z powodzeniem prowadzić,

nawet w kilkuletniej perspektywie, organizacje społeczna dla różnych odbiorców wsparcia (mieszkańców), chociaż wydają się, że problemem pozostają ograniczone zasoby lokalowe miasta.

5.7 Usługi z zakresu ochrony środowiska

Usługi opisane w niniejszym rozdziale obejmują działania z zakresu:

- ochrony środowiska.²²

5.7.1 Usługi z zakresu ochrony środowiska realizowane w Kobyłce

W obszarze ochrony środowiska stwierdzono stosunkowo najmniejszą liczbę działań i usług w porównaniu z obszarami przeanalizowanymi powyżej.

Program „Czyste Powietrze”

W ramach programu „Czyste Powietrze” OPS w Kobyłce wydawał zaświadczenie o dochodach w celu złożenia wniosku do Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w ramach programu „Czyste Powietrze”. Dzięki temu możliwe było uzyskanie dofinansowania do wymiany starych pieców oraz docieplenia domów jednorodzinnych. W 2023 r. wydano 78 zaświadczeń.

5.7.2 Usługi z zakresu ochrony środowiska – perspektywa specjalistów

Na podstawie informacji uzyskanych od specjalistów kluczowe usługi w zakresie ochrony środowiska powinny dotyczyć:

- edukacji ekologicznej wspierającej troskę o najbliższe środowisko: segregowanie odpadów, zużycie wody i energii, palenie w piecach.

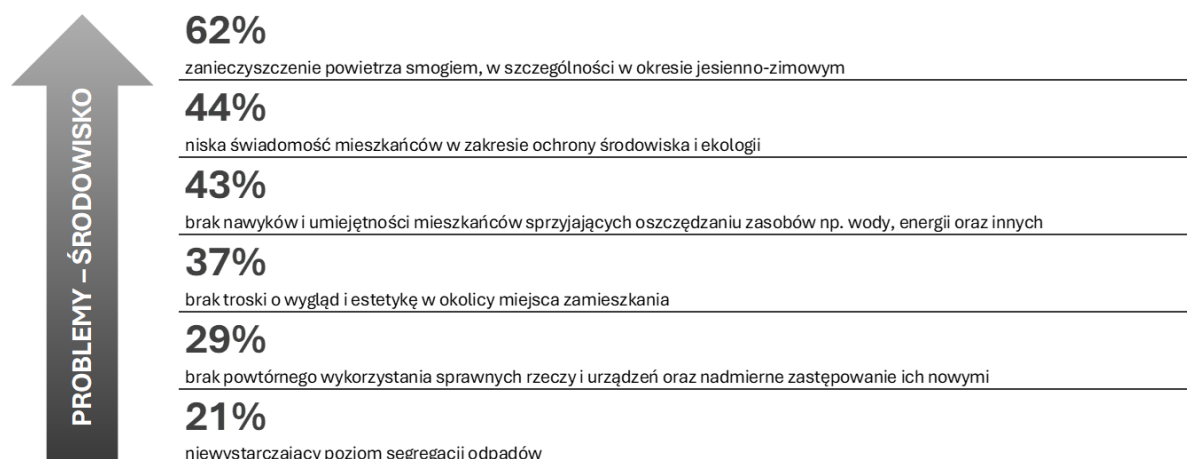
5.7.3 Usługi z zakresu ochrony środowiska – perspektywa mieszkańców

Wśród głównych problemów w obszarze ochrony środowiska mieszkańcy uczestniczący w ankiecie wskazywali:

- wysoki stopień zanieczyszczenia powietrza, w szczególności w okresie jesienno-zimowym spowodowany smogiem;
- niską świadomość mieszkańców w zakresie działań proekologicznych, sprzyjających ochronie środowiska naturalnego;
- brak umiejętności i nawyków mieszkańców wspierających oszczędzanie zasobów, w tym wody, energii elektrycznej, gazu;
- niewystarczającą troskę mieszkańców o wygląd i estetykę miejsca zamieszkania.

²² Ustawa o CUS

Wykres 25. Problemy w zakresie ochrony środowiska

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego mieszkańców Kobyłki

Potrzebne działania i usługi społeczne wspierające ochronę środowiska powinny koncentrować się zdaniem mieszkańców na:

- ⇒ zdecydowanym egzekwowaniu przepisów prawa dotyczących sposobów ogrzewania domów i budynków w celu zmniejszenia zanieczyszczenia smogiem;
- ⇒ nauce sposobów i budowaniu nawyków wśród mieszkańców dotyczących oszczędzania zasobów i nośników energii;
- ⇒ pomocy mieszkańcom w dostępie (np. poprzez akcje informacyjne i doradztwo) do różnych form wsparcia oraz dofinansowania na potrzeby wymiany pieców, termomodernizacji budynków, instalacji fotowoltaiki oraz innych.

Tabela 9. Usługi społeczne, których brakuje w obszarze ochrony środowiska

	51,1%	bardziej zdecydowane egzekwowanie przepisów dotyczących sposobów ogrzewania zmierzające do skutecznego wyeliminowania spalania śmieci w domach		41,3%	działania edukacyjne w zakresie ochrony środowiska dla dzieci i młodzieży
	46,4%	nauka praktycznych sposobów oszczędzania wody, energii elektrycznej, energii cieplnej		35,9%	działania świadomościowe, w tym akcje informacyjne zwiększające świadomość mieszkańców w zakresie ochrony środowiska i ekologii
	45,1%	akcje informujące mieszkańców o różnych możliwościach pozyskania dofinansowań np. na wymianę pieców, termomodernizację budynków, instalację fotowoltaiki oraz inne			

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego mieszkańców Kobyłki

KOMENTARZ

- 1) Ochrona środowiska i działania proekologiczne są bardzo ważne dla dużej części mieszkańców Kobyłki. Chociaż oczekiwanie bardziej stanowczego egzekwowania przepisów dotyczących ogrzewania domów i budynków wskazało jako kluczowe najczęściej mieszkańców (51%) to inne działania także pozostają dla nich priorytetowe.

Budowanie świadomości ekologicznej powinno stanowić zatem jeden z ważnych elementów rozwoju usług społecznych.

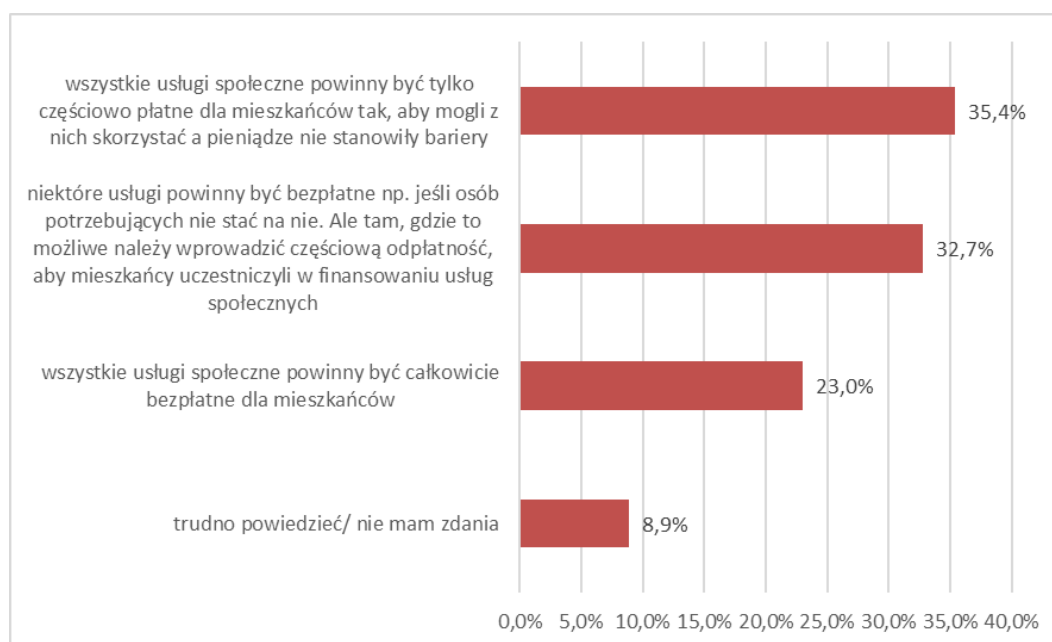
6 Jaki CUS jest potrzebny? – odpłatność na usługi i tworzenie CUS

Uzupełnieniem ankiety przeprowadzonej wśród dorosłych mieszkańców Kobyłki były dwa pytania dotyczące:

- odpłatności za usługi społeczne;
- potrzeby utworzenia CUS.

Analiza uzyskanych odpowiedzi w kwestii odpłatności za usługi wskazuje, iż mieszkańcy Kobyłki w zdecydowanej większości akceptują konieczność finansowego współudziału w korzystaniu z usług społecznych. Najszerzej reprezentowany jest pogląd, iż wszystkie usługi społeczne powinny być częściowo płatne, ale w wysokości takiej, która nie będzie stanowiła bariery ograniczającej korzystanie z nich. Niemal tyle samo mieszkańców twierdzi, że niektóre usługi mogłyby być bezpłatne, o ile osób potrzebujących wsparcia nie stać na korzystanie z nich. 23% jest zdania, że usługi społeczne powinny być realizowane dla mieszkańców w pełni bezpłatnie.

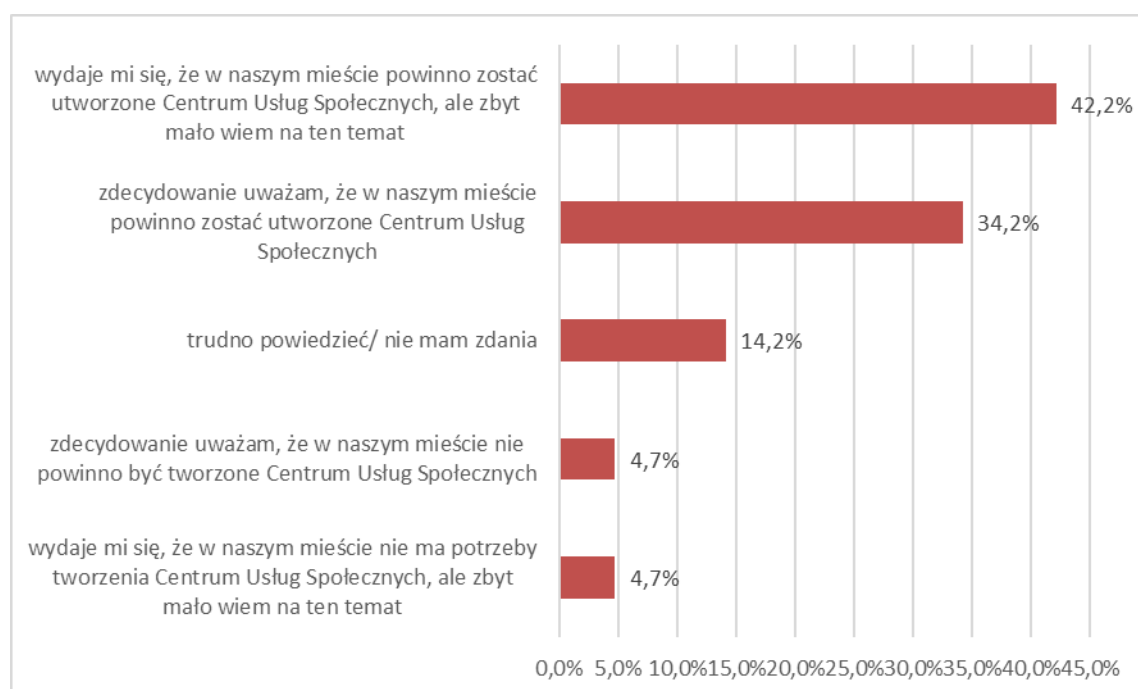
Wykres 26. Odpłatność za usługi społeczne w ocenie mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego mieszkańców Kobyłki

Uzyskane w ramach badania wyniki wskazują, że zdecydowana większość mieszkańców chciałaby utworzenia Centrum Usług Społecznych w Kobyłce. Ponad 42% mieszkańców uważa, że chociaż nie posiada dostatecznej wiedzy na temat centrum to chce jego utworzenia, a ponad 34% jest zdecydowanymi zwolennikami utworzenia CUS. Odmiennego zdania, iż centrum nie powinno być tworzone, jest niespełna 10% ankietowanych.

Wykres 27. Potrzeba utworzenia CUS w Kobyłce w ocenie mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego mieszkańców Kobyłki

7 Podsumowanie

1. Dwa obszary, które powinny zostać potraktowane jako priorytetowe w zakresie rozwoju usług społecznych to: **usługi dla młodzieży oraz usługi dla rodzin z dziećmi**. W przypadku usług dla młodzieży kluczowe działania powinny polegać na stworzeniu, przy udziale młodych osób, miejsc spotkań dla nich. Dodatkowo, należy rozwijać działania o charakterze profilaktycznym dotyczące właściwego korzystania z nowych technologii, Internetu, mediów społecznościowych, a także działania wspierające zdrowie psychiczne, w tym poprawę dostępu do psychologa i psychiatry. W odniesieniu do rodzin z dziećmi największe potrzeby dotyczą: wspierania rodzin doświadczających różnego rodzaju problemów o charakterze rozwojowym i edukacyjnym, zapewnienia opieki nad dziećmi do lat 3 w postaci publicznego żłobka oraz rozwoju kompetencji opiekuńczo-wychowawczych części rodziców.
2. Dla efektywnego rozwoju usług społecznych, z których korzystać mogłyby różne grupy mieszkańców Miasta Kobyłka niezbędny jest rozwój **adekwatnej infrastruktury w postaci odpowiednio przygotowanych i wyposażonych pomieszczeń i lokali**. O ile pewna część usług może i powinna być świadczona w miejscu zamieszkania to niektóre usługi wymagają właściwej i dostępnej infrastruktury. Przykładem mogą być tu: miejsca spotkań dla młodzieży oraz dzieci, dzienny dom pobytu dla osób starszych czy rodzinny dom pomocy, którego chciałaby duża część mieszkańców miasta. Brak odpowiedniej bazy lokalowej dla świadczenia niektórych rodzajów usług z pewnością pozostaje poważnym ograniczeniem, a zarazem wyzwaniem dla władz miasta. Niemniej, myśląc o rozwoju usług w perspektywie średnio i długoterminowej, należy brać pod uwagę konieczność zapewnienia dla ich świadczenia odpowiedniej infrastruktury.
3. Istniejąca w Mieście Kobyłka praktyka **zlecania usług społecznych (działań pożytku publicznego) podmiotom ekonomii społecznej, w tym organizacjom pozarządowym stanowi ważny zasób lokalnej wspólnoty samorządowej**. Lokalne podmioty, w tym organizacje pozarządowe skutecznie wspierają samorząd w dostarczaniu odpowiedniej jakości usług dla mieszkańców. Należy rozwijać działania zmierzające do powierzenia wyspecjalizowanym, lokalnym podmiotom i organizacjom społecznym zadań, których celem jest dostarczanie najbardziej potrzebującym grupom mieszkańców Miasta Kobyłka odpowiedniego wsparcia.

8 Wnioski i rekomendacje

W poniższej tabeli zestawiono najważniejsze wnioski i rekomendacje wynikające z badania

Tabela 10. Tabela wniosków i rekomendacji

Wnioski	Rekomendacje
Usługi dla rodzin z dziećmi	
1. Ograniczony dostęp rodzin z dziećmi do usług o charakterze pomocowym i terapeutycznym przeznaczonych dla dzieci i młodzieży doświadczających różnego rodzaju problemów o charakterze rozwojowym i edukacyjnym.	Należy podjąć działania zmierzające do zwiększenia podaży tego typu usług poprzez zlecenie wsparcia wyspecjalizowanym organizacjom pozarządowym lub dofinansowanie usług w świadczonych przez prywatne podmioty na terenie Miasta Kobyłki.
2. Trudności w dostępie do opieki żłobkowej.	Utworzenie publicznego żłobka w Kobyłce.
3. Niewystarczający poziom kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców.	Rozwój usług o charakterze szkoleniowo-edukacyjnym prowadzący do podniesienia kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców oraz rozwoju umiejętności korzystania z nowych technologii przez dorosłych i młodzież.
Usługi dla seniorów, osób z niepełnosprawnościami, chorych	
4. Ograniczony dostęp do usług rehabilitacji i fizjoterapii.	Organizacja dodatkowych usług o charakterze rehabilitacyjnym w formie tzw. zajęć usprawniających ruchowo poprzez pozyskanie środków UE w ramach FEM.

5. Brak usług opiekuńczych w charakterze dziennym.	Utworzenie dziennego domu pobytu dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.
6. Oczekiwania mieszkańców w zakresie rozwoju usług wytchnieniowych.	Promocja dostępnych usług wytchnieniowych wśród mieszkańców Kobyłki.
Usługi dla młodzieży	
7. Brak miejsc spotkań dla młodzieży w Kobyłce.	Utworzenie miejsca/ miejsc dla młodzieży z ofertą dostosowaną do potrzeb i zainteresowań osób młodych. Włączenie młodzieży w proces projektowania i współprowadzenia.
8. Ograniczony dostęp do usług o charakterze pomocowym dla młodzieży.	Rozwój usług pomocowych: dostępu do psychiatry, psychologa.
9. Nadmierne korzystanie z nowych technologii, Internetu.	Działania profilaktyczne w tym zakresie.
Usługi aktywności obywatelskiej	
10. Niewystarczający potencjał lokalnych PES i NGO w zakresie realizacji niektórych typów usług społecznych.	Systematyczne wspieranie w rozwoju lokalnych podmiotów oraz zlecanie im realizacji usług.
Usługi ochrony środowiska	
11. Niska świadomość części mieszkańców w zakresie ochrony środowiska.	Prowadzenie systematycznych działań o charakterze edukacyjnym budujących świadomość proekologiczną.

9 Bibliografia

Strategia Rozwoju Miasta Kobyłka

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2026

Deklaracja o Wspieraniu Rodzin i Wzajemnym Poszanowaniu

Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 r.

Sprawozdanie z działalności OPS w Kobyłce za 2023 r.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Kobyłka na lata 2022-2025:

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na lata 2024-2029

Gminny Program Wspierania Rodziny w Mieście Kobyłka na lata 2024-2026

Program współpracy na 2024 rok z organizacjami pozarządowymi oraz z podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie

Sprawozdanie z programu współpracy z organizacjami pozarządowymi za 2023 r.

Sprawozdanie z oceny realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w rodzinie za 2023 r.

Sprawozdanie z działalności MKRPA w Kobyłce za 2023 r.

10 Spis tabel, wykresów i rysunków

Spis tabel

Tabela 1. Typy rodzin w Kobyłce wg danych Narodowego Spisu Powszechnego w 2021 r.....	17
Tabela 2. Usługi społeczne, których brakuje dla rodzin z dziećmi w opinii mieszkańców	28
Tabela 3. Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy i wsparcia w latach 2019-2023	30
Tabela 4. Przyczyny korzystania z pomocy w 2022 i 2023 roku	31
Tabela 5. Usługi społeczne, których brakuje dla osób starszych, z niepełnosprawnościami, przewlekle chorych	36
Tabela 6. Usługi społeczne, których brakuje dla młodzieży w opinii dorosłych mieszkańców	48
Tabela 7. Usługi społeczne, których brakuje mieszkańcom w obszarze kultury, sportu, rekreacji	52
Tabela 8. Usługi społeczne, których brakuje mieszkańcom Kobyłki w obszarach aktywności obywatelskiej, bezrobocia, integracji	56
Tabela 9. Usługi społeczne, których brakuje w obszarze ochrony środowiska	59
Tabela 10. Tabela wniosków i rekomendacji	64

Spis wykresów

Wykres 1. Przyrost liczby ludności Kobyłki w ciągu ostatnich pięciu lat (GUS)	14
Wykres 2. Przyrost liczby ludności Kobyłki w ciągu ostatnich pięciu lat (USC)	14
Wykres 3. Struktura wiekowa mieszkańców Kobyłki.....	15
Wykres 4. Urodzenia żywe, zgony przyrost naturalny na 1000 ludności	15
Wykres 5. Rodziny w Kobyłce według typów	16
Wykres 6. Liczba rodzin pełnych i niepełnych	17
Wykres 7. Obszary, które funkcjonują najlepiej i z których dorośli mieszkańcy są najbardziej zadowoleni	20
Wykres 8. Obszary, które funkcjonują najlepiej i z których młodzi mieszkańcy są najbardziej zadowoleni	21
Wykres 9. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2019-2023.....	23
Wykres 10. Liczba dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych (z orzeczeniem lub opinią PPP)	24
Wykres 11. Problemy rodzin z dziećmi w Kobyłce.....	27
Wykres 12. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w latach 2019-2023	32
Wykres 13. Problemy osób starszych, osób z niepełnosprawnością, przewlekle chorych	35
Wykres 14. Problemy młodzieży w Kobyłce – z perspektywy własnej	40
Wykres 15. Problemy młodzieży w Kobyłce – z perspektywy innych młodych	41
Wykres 16. Problemy młodzieży w Kobyłce – z perspektywy dorosłych	42
Wykres 17. Sposoby spędzania czasu wolnego przez młodzież	43
Wykres 18. Oczekiwania młodzieży wobec miejsc spotkań dla młodych ludzi w Kobyłce	44
Wykres 19. Oferta zajęć dodatkowych dla młodzieży	44
Wykres 20. Potrzeby młodzieży w zakresie planowania kariery zawodowej	45

Wykres 21. Poszukiwanie pomocy w sytuacjach problemowych.....	46
Wykres 22. Chęć pozostania w Kobyłce w przyszłości.....	47
Wykres 23. Kluczowe problemy w odniesieniu do oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej dla mieszkańców Kobyłki.....	51
Wykres 24. Problemy w zakresie aktywności obywatelskiej, bezrobocia, integracji.....	55
Wykres 25. Problemy w zakresie ochrony środowiska	59
Wykres 26. Odpłatność za usługi społeczne w ocenie mieszkańców	61
Wykres 27. Potrzeba utworzenia CUS w Kobyłce w ocenie mieszkańców	62

Uzasadnienie

Proces deinstytucjonalizacji to ważny obecnie kierunek rozwoju i zmian w polityce społecznej. W jego założeniach kluczowe jest zaangażowanie samorządów lokalnych w jego planowanie i wdrażanie. Wyraz tego zaangażowania stanowi Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych dla Miasta Kobyłka na lata 2025-2030. W Mieście Kobyłka powstał on w odpowiedzi na współczesne wyzwania w obszarze polityki społecznej, takie jak wzrost mieszkańców w wieku produkcyjnym, zwiększająca się liczba dzieci, w tym dzieci ze specjalnymi potrzebami, starzenie się społeczeństwa i inne zmiany demograficzne, wzrost liczby osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i osób z niepełnosprawnościami, nowe formy wykluczenia społecznego, przeobrażenia w obrębie rodziny, a także ryzyka socjalne związane m.in. z pandemią i zagrożeniami ekologicznymi. Dokument ten jest niezbędny w obszarze planowania i realizacji usług społecznych, a także pozyskiwania na ich realizację środków finansowych. Dokument ten składa się z dwóch zasadniczych części, tj. diagnostycznej i wdrożeniowej. Pierwsza ze wskazanych zawiera główne dane i informacje dotyczące sfery polityki społecznej w gminie oraz realizowanych usług społecznych wraz z rekomendacjami dotyczącymi ich wdrażania w przyszłości. Część wdrożeniowa dokumentu prezentuje obszary interwencji oraz przypisane im cele oraz kluczowe działania, a także źródła ich finansowania oraz założenia wdrożeniowe Planu. Dokument został poddany konsultacjom społecznym, które odbyły się w okresie od 6 marca do 20 marca 2025 roku. Propozycje zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych zostały uwzględnione w dokumencie.

W związku z powyższym, podjęcie niniejszej uchwały jest zasadne.